

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України» (Україна)

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ»**

27 грудня 2019 року

**Миколаїв
2019**

Члени оргкомітету:

Будак В. Д. – академік НАПН України, доктор технічних наук, професор, ректор Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського;

Agata Malak-Rawlikowska – dr inż, Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego;

Стройко Т. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського;

Кіщак І. Т. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського;

Назарова Л. В. – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського;

Богославська А. В. – доктор економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського;

Ткаліч Т. І. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського;

Рехтета О. М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту МНУ імені В.О. Сухомлинського.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету економіки
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
(протокол № 8 від 08.01.2020 року)*

**Трансформація національної економіки в контексті реалізації
Т65 євроінтеграційної стратегії.** Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 27 грудня 2019 р.). – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019. – 160 с.

ISBN 978-617-7326-46-4

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформація національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії», яка відбулася 27 грудня 2019 року (м. Миколаїв, МНУ імені В.О. Сухомлинського), в яких розглядаються питання сучасних особливостей глобальної інтеграції економічних систем, глобальні та національні детермінанти розвитку міжнародної економіки, інституціональні аспекти розвитку національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії, сучасні аспекти розвитку управління персоналом, стратегічні засади управління бізнес-організаціями в умовах посилення євроінтеграційних процесів тощо.

330.34(477):339.924(4)](063)

СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Бабенко К.Є.

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту
Українська інженерно-педагогічна академія

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У ПОДОЛАННІ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ

Досягнення збалансованості функціонування регіонального управління в Україні та усунення диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів є однією з найважливіших проблем забезпечення результативності реалізації регіональної політики. Заходи, що здійснюються в Україні у рамках системного реформування усіх сфер суспільного життя, нерозривно пов'язані із забезпеченням збалансованого розвитку регіонів через ефективне використання наявних регіональних ресурсів та пом'якшення міжрегіональних диспропорцій. У свою чергу, значна асиметрія просторового розвитку в Україні зумовлює необхідність модернізації державного регулювання розвитку регіонів, яке має спрямовуватись на вирівнювання диспропорцій, подолання депресивності у розвитку окремих територій, недопущення їх виникнення та впровадження інструментів для переходу до сталого розвитку.

Слід зазначити, що в Україні дослідження теоретичних і прикладних проблем соціально-економічного розвитку регіонів та структурної модернізації їх економічних систем набуло широкого висвітлення. Проте, достатня кількість публікацій з приводу регулювання цих процесів в різних сферах господарювання досі не дала бажаного результату. Однією із причин є відсутність фундаментальних напрацювань щодо формування системи механізмів, імперативів та принципів структурної трансформації економіки України на мезорівні в контексті сучасних викликів євроінтеграції. Процеси структурних зрушень в економіці регіонів України є надзвичайно складними і не мають, поки що, сформованого цілісного механізму регулювання, який би ефективно використовував

управлінські та фінансові ресурси, людський, економічний, геополітичний, природно-ресурсний потенціал, спирався на розвинуті інститути міжрегіональної та міжнаціональної взаємодії, які б поєднували у собі сучасні організаційні форми і ефективні методи управління економічним простором. З огляду на необхідність імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, основна з ідей якої полягає у наближенні структури, темпів розвитку, продуктивності економіки України до європейських стандартів, і на цій основі зростання добробуту населення держави та її регіонів, питання регулювання структурних пропорцій регіонів України набувають особливої ваги. Зазначене визначає суттєву роль регіональної політики в модернізації економіки України з урахуванням сучасних європейських принципів регулювання економічного розвитку.

Розробка і реалізація такої політики повинна відбуватись на науково обґрунтованій основі, з врахуванням взаємозв'язку макро-, мезо- і мікроекономічних процесів, інноваційної спрямованості економічного розвитку, засад «зеленої економіки» та реіндустріалізації економіки регіонів, кращих зразків європейського досвіду модернізації економіки.

Необхідно зазначити, що регіональна політика, метою якої є вирішення просторових проблем і згладжування відмінностей в рівні соціально-економічного розвитку регіонів, поширена в багатьох країнах. Водночас жодній країні поки не вдалося повністю усунути міжрегіональні диспропорції, що веде до безперервної критики регіональної політики, серед причин якої виділяють [1]:

- сильний вплив факторів на територіальний розвиток, що не залежать від держави;

- складність стимулювання регіонального розвитку в умовах глобалізації;

- важливість для держави звичайних видів політики (економічна, соціальна, зовнішня);

- складність оцінки результатів регіональної політики;

- участь в регіональному розвитку багатьох зацікавлених сторін, що призводить до відсутності узгодженості у формуванні цілей і перекладання відповідальності.

Разом з тим, як показує практика, регіональна політика необхідна і виправдана, коли територіальні проблеми набувають такого масштабу, що можуть бути вирішені тільки на загальнодержавному рівні. Завдання полягає в тому, щоб визначити обмеження регіональної політики, використовувати її можливості, а

при розробці формулювати чіткі цілі і використовувати достовірні дані і результати досліджень.

У вітчизняній літературі в рамках вивчення зарубіжного досвіду регіональної політики широке відображення отримала її реалізація в країнах Європи, Північної і Латинської Америки, в Китаї, Японії [2]. Особлива увага приділяється аналізу регіональної політики на рівні Євросоюзу [3]. Незважаючи на постійний інтерес українських вчених до вивчення і аналізу регіональної політики в різних країнах, їх досвід залишається до сих пір маловивченим. Теоретичне осмислення еволюції регіональної політики в інших країнах становить практичний інтерес, оскільки в їх історії зустрічаються як позитивні, так і негативні приклади, які можуть допомогти в пошуку відповідей на актуальні для нашої країни питання.

Визначено, що характерними рисами сучасної європейської моделі регіональної політики є [4, с. 6]:

пріоритетність забезпечення рівних рамкових економічних умов для бізнесу в межах єдиного ринку, сприятливого регуляторного середовища та макроекономічної стабільності;

визнання важливості для регіонального розвитку малих та середніх міст і локальних центрів сільських територій (поліцентричний розвиток);

застосування адаптованих стратегій, що враховують потреби та мотивації регіону, з відповідним інструментарієм економічної політики;

підтримка місцевих ініціатив щодо розширення зайнятості та зміцнення спроможності до розвитку;

застосування часового діапазону бюджетування для досягнення стабільності та незалежності від політичних змін інвестування довгострокових проектів;

забезпечення координованих зусиль на підтримку регіонального розвитку інституцій європейського та національних рівнів;

заохочення транскордонної, транснаціональної та міжрегіональної співпраці;

здійснення спеціальної виваженої політики щодо міських агломерацій, які розглядаються як ключові драйвери економічного зростання, і водночас джерело суттєвих проблем для сталого просторового розвитку;

максимізація як вертикальної (за рівнями ЄС, національних держав, регіональних та локальних урядів), так і горизонтальної

(бізнесу, соціальних груп та громадських організацій) інтеграції на засадах планування й програмування.

Але слід акцентувати увагу, що територіальний розподіл продуктивних сил вже не має визначального значення для здійснення виробничих процесів у регіоні. Утворилася видимість уніфікації засад розвитку регіональних спільнот та «екстериторіальності» локальних середовищ, за якої їхня належність до певних національних економіко-господарських комплексів виглядає значно менш значущою, ніж включеність до глобальних ланцюгів вартості транснаціональних виробничих мереж [4, с. 4]. На думку А. Гриценко та Є. Песоцької, глобалізація надає національним регіонам статусу стратегічних гравців світового ринку, перетворюючи їх на активних автономних суб'єктів міжнародної системи конкурентної взаємодії [5, с. 7].

Таким чином, роль регіональної політики у подоланні міжрегіональних диспропорцій є беззаперечно важливою та суттєвою, адже саме доповнюючи одне іншого, держава, громада та бізнес успішно функціонують. У цьому контексті ефективність регіональної політики досягається за рахунок задоволення інтересів регіональних громад щодо розвитку їх території та оптимального досягнення стратегічних завдань регіонального управління. Враховуючи постійний пошук оптимальних шляхів взаємовідносин з метою забезпечення економічного розвитку регіонів, актуальним завданням стає обґрунтування існуючих проблемних питань, що стосуються цієї сфери.

Література:

1. Collits P. The Howard Government and Regional Development / P. Collits // *Australasian Journal of Regional Studies*. – 2008. – 14(3). – Pp. 287–312.

2. Їжа М. М. Система регіонального управління: світовий досвід і Україна : монографія / М. М. їжа. – О. : Друк, дім, 2011. – 368 с.

3. Пруднікова Л.О. Досвід подолання соціально-економічних диспропорцій розвитку регіонів зарубіжних країн / Л.О. Пруднікова // *Економічний вісник Донбасу*. – 2010. – № 3(21). – С. 32–35.

4. Нова регіональна політика для нової України: Аналітична доповідь. – К.: Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. – 76 с.

5. Гриценко А. Формування інформаційно-мережевої економіки / А. Гриценко, Є. Песоцька // Економічна теорія. – 2013. – № 1. – С. 5–19.

Bashynska Iryna

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Accounting, Analysis and Audit,
Odessa National Polytechnic University

Peregudov Sergiy

Master-student
Department of Accounting, Analysis and Audit,
Odessa National Polytechnic University

FORMATION OF THE DECISION-MAKING MECHANISM IN THE SYSTEM OF SAFETY-ORIENTED MANAGEMENT OF BUSINESS-PROCESSES OF INDUSTRIAL ENTERPRISE

Today, in a complex dynamic environment, characterized by constant uncertainty and volatility of political, economic and social factors, the basis for the successful functioning of business entities is the adoption of adequate management decisions [1-3]. Modern decision support systems are systems that are as adapted as possible to meet the challenges of day-to-day management and are a tool designed to assist decision-makers.

With the help of decision support systems, which concentrate potent methods of mathematical modelling, management theory, information technology, the choice of solutions of some unstructured and semi-structured problems, including multicriteria ones, can be made. This is why decision support systems are usually the result of a multidisciplinary study involving theories of databases, artificial intelligence, interactive computer systems, simulation methods, and more [4].

A managerial decision is an act of deliberate impact on the control object, based on the analysis of reliable data characterizing a specific management situation, determining the purpose of the action, and containing a program to achieve the goal [5].

Thus, management decisions are a way of the constant impact of the control subsystem on the managed subsystem, that is, the control subject on the control object. This impact ultimately leads to the achievement of the intended goals.

Management decision as a process consists of the stages: preparation; decision making and implementation.

At the stage of preparing a management decision, an economic analysis of the situation is carried out, search, collection and processing of information, as well as problems that need to be addressed are identified and formed.

At the decision-making stage, the development and evaluation of alternative solutions, the selection of criteria for choosing the optimal solution, the selection and adoption of the best decision are carried out.

At the stage of implementation of the decision, measures are taken to concretize the decision and bring it to the performers, the progress of its implementation is monitored, necessary adjustments are made, and the result obtained from the decision is evaluated.

Decisions made should be based on reliable, current and predicted information, and analysis of all factors that influence decisions, taking into account the anticipation of its possible consequences.

Management decision-making management technology has the following mechanism:

Comprehensive decision-making management assumes that the decision-making process is in the hands of one linear (general) leader, who, in turn, is subordinate to a higher leader.

Decision rules or guidelines are usually developed and published by enterprises themselves.

Bilateral decisions are made by managers at the same level based on individual interaction without coordination with their familiar leaders.

Target groups act based on group interaction and make decisions regarding specific issues of joint activities to achieve established goals.

The basis for decision-making should be an in-depth understanding of nature and necessary conceptual provisions, techniques and approaches to process management. Consistent implementation of a set of management functions can be considered as a project to translate a management object from its current state to the target (desired). From this point of view, there are three phases of management activity within one complete management cycle:

1) the design phase, which results in the target state of the management object and a plan of action to achieve it;

2) the technological phase (implementation phase), the result of which is the realization of management influences;

3) the reflexive phase, which results in the assessment of the achieved state of the management object and determining the need for its further adjustment.

Therefore, to solve a specific problem of business process management, a conventional technology is developed that covers all stages, from the construction of the organizational system model to the analysis of the effectiveness of the implementation of modelling results in practice.

References:

1. Risk Management. Practical lessons & Case Study: textbook // Bashynska I., Filyppova S. – Kharkiv: “Disa Plus”, 2018. – 220 p.

2. Bashynska I.O. Industrial enterprise management as an organizational system: criteria of safety orientation / Problems of systematic approach in economics. – 2019. – 4(72). – Pp. 71-78.

3. Bashynska I. Smartization as an alternative to innovative activity (p. 73-81), Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, in 2 Vol. / ISMA University. – Riga: “Landmark” SIA, 2019. – Vol. 2. – 352 p.

4. Filippova Svetlana. World Experience in Creation the Corporate Sales Manual as Internal Instrument of Marketing Communications of Industrial Enterprise / Irina Bashynskaya, Svetlana Filippova // Bulletin of the Ternopil National Economic University: Scientific journal. – № 5-2. – Ternopil: TOCU Economic Thought, 2012. – Pp. 234-240.

5. Filyppova S. V. Management analysis: theory and practice: the cycle “Modern management technologies” / S. V. Filippova. – K. : AVRIO, 2004. – 336 p.

Войт Д.С.

кандидат економічних наук, докторант,
Міжнародний університет бізнесу і права

Прокопенко Н.О.

здобувач

Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасних умовах, що характеризуються поглибленням соціальних й економічних диспропорцій та протиріч на рівні регіонів все більш актуальними постають завдання ефективного перерозподілу обов'язків, повноважень та ресурсів на всіх рівнях державного управління – від функціонального (на національному рівні) до регіонального та місцевого у контексті передачі більш широкого обсягу із вказаного переліку від центрального органу (держави) до регіональних інституцій та органів місцевого самоврядування у відповідності до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування. Система інституційного забезпечення соціально-економічного розвитку на даному етапі в Україні перебуває на стадії реформування і потребує додаткових розвідок щодо оптимізації її окремих елементів, механізмів та процесів.

На сучасному етапі трансформації соціально-економічних систем в Україні існує ряд проблем, зокрема інституційного забезпечення, що гальмують процеси децентралізації. Вирішення вказаних проблем потребує насамперед комплексного підходу щодо збалансування повноважень між центральними та регіональними органами управління а також побудову дієвої архітектури взаємодоповнюючих інституцій, що сприятимуть прискореному соціально-економічному розвитку регіонів [1, с. 202; 2, с. 206].

Питанням аналізу соціально-економічного розвитку територіальних одиниць присвячено значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних науковців, аналітичних звітів міністерств та департаментів, державних і приватних рейтингових агенцій. Разом з цим, в сучасних умовах трансформації економічних відносин та соціально-економічних систем, реформування

інституційного й правового поля соціально-економічного розвитку нашої держави, що характеризується поступовою імплементацією Європейських норм, проходження процесів децентралізації на тлі складних геополітичних й економічних викликів виникає потреба у формуванні дієвої системи моніторингу соціально-економічного розвитку, що дозволила б оперативно приймати ті чи інші управлінські рішення та визначати їх вплив на відповідні процеси.

Забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку нашої держави потребує формування відповідної сучасним реаліями та потребам суспільства інституційної архітектури, що забезпечувала б найбільш оптимальну систему прийняття і реалізації управлінських рішень на всіх рівнях, баланс владних повноважень та сприяла б прискоренню процесів економічного зростання. Під інституційним забезпеченням соціально-економічного розвитку слід розуміти сукупність існуючих та створюваних інституцій, що безпосередньо залучаються до процесів формування та реалізації державної регіональної політики.

Отже, успішність реформи децентралізації виявлятиметься в повноті її реалізації, результатом якої повинно стати не тільки впорядкування адміністративно-територіального устрою країни та удосконалення інституційної та управлінської архітектури, а також розширення дієвості та активності місцевих громад у контексті їх впливу на розвиток не тільки освіти, медицини, соціальної інфраструктури й ЖКГ, а й у сфері культури, соціального забезпечення, енергоефективності, транспорту тощо.

Література:

1. Strategic Priorities and Effectiveness of the Implementation of the State Policy for Sustainable Agricultural Development in Ukraine / M. I. Stehnei, I. O. Irtysheva, Y. Boiko [et al.] // *Viesoji politika ir administravimas : public policy and administration*. – Vilnius, 2019. – T. 18, Nr. 2. – P. 195-208.

2. Financial mechanism of the socio-oriented economic development of the black sea region / M. Stehnei, I. Irtysheva, O. Gurina // *Baltic Journal of Economic Studies : the scientific journal*. – Riga, 2018. – Vol. 4, No. 4. – P. 202-208.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗПОДІЛУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ

Для розвитку національної економіки необхідним елементом є капітальні інвестиції, достатній обсяг яких має забезпечуватися шляхом формування і реалізації ефективної інвестиційної політики держави. Однак для цього потрібно насамперед проаналізувати існуючий стан та визначити тенденції, з урахуванням яких модель інвестиційної політики буде формуватися максимально ефективно. Зокрема важливо зрозуміти тенденцію розподілу капітальних інвестицій за джерелами фінансування, яку наведено на рис. 1.

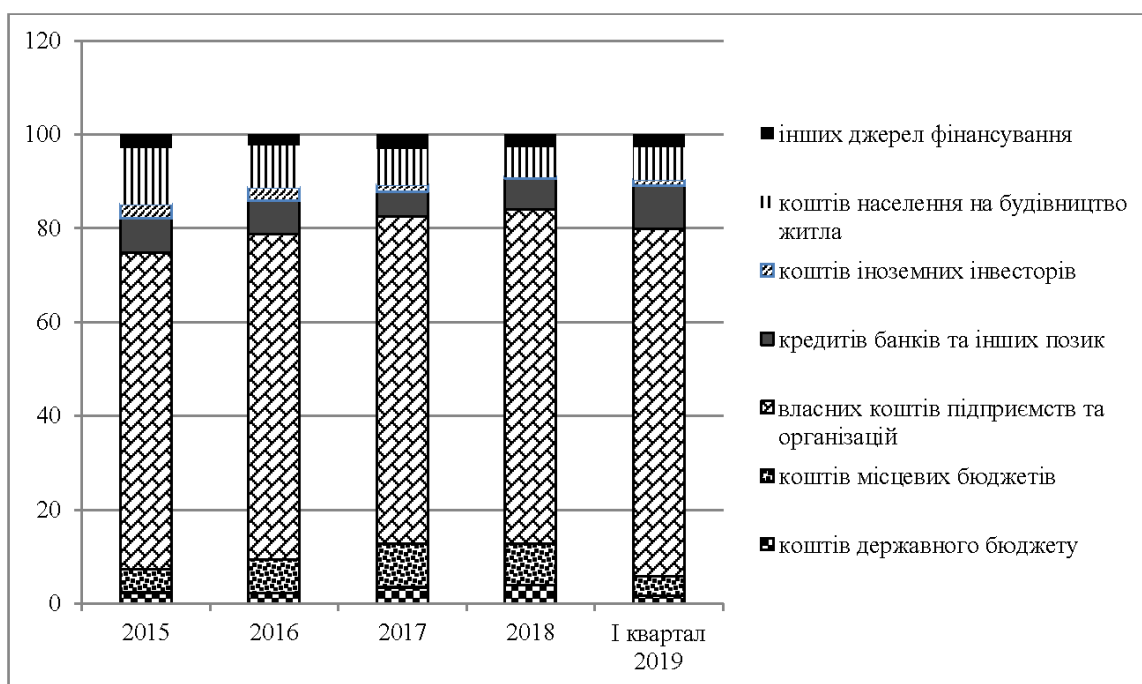

Рис. 1. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2015 – I квартал 2019 рр. [1]

За останні роки обсяг капітальних інвестицій за рахунок коштів державного бюджету зріс від 2,4 до 4%, однак це досить мало. Трохи більше було залучено коштів місцевих бюджетів – до 9,2% у

2017 р., а в 2018 р. цей показник знизився до 8,7%. Вагому частку капітальних інвестицій становлять власні кошти підприємств та організацій – від 67,4% в 2015 р. до 71,3% в 2018 р., де теж спостерігається зростання протягом останніх років. Обсяги банківських кредитів та інших позик від 7,3% у 2015 р. знижувались до 5,3% у 2017 р. та з того часу зросли до 9,1% на початку 2019 р. Власне кошти іноземних інвесторів у структурі капітальних інвестицій складають лише 1,3% на початку 2019 р. Їх обсяг знижувався останні 5 років і досягнув 0,3% у 2018 р. Обсяги коштів населення на будівництво житла також знижувались протягом останніх 5 років і у 2018 р. становили 6,4% від усіх капітальних інвестицій, але у I півріччі 2019 р. вже почали зростати і досягли 7%. Інші джерела інвестування коливаються в межах 2,3-2,9%.

Отже, все більшу частку інвестицій складають власні кошти підприємств і менше залучається іноземних інвестицій, що є негативною тенденцією. Для розвитку національної економіки шляхом розвитку інноваційних високотехнологічних виробництв, необхідним є створення сприятливого інвестиційного клімату, захист іноземного інвестора та ефективна інвестиційна політика держави загалом.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Грановська Д.Д.

студент економічного факультету

Науковий керівник: **Приварникова І.Ю.**

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри маркетингу та міжнародного бізнесу

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Підприємства малого та середнього бізнесу – це унікальні об'єкти управління. Вони мають такі особливості: малий масштаб діяльності, мобільність, невеликий середньостатистичний термін існування, слабка стійкість щодо впливу зовнішнього середовища, відносно високий ступінь ризику.

Ефективне управління як складне комплексне завдання потребує оптимальної взаємодії різного роду ресурсів. Враховуючи сучасні тенденції розвитку економіки, інформаційні ресурси відіграють ключову роль у діяльності будь-якого суб'єкта ринкової економіки, забезпечуючи автоматизацію бізнес-процесів підприємства малого та середнього бізнесу та більш чітке і гнучке управління. У свою чергу, впровадження інформаційних технологій у процес управління підприємством здатне забезпечити його конкурентоспроможність, тобто здатність зайняти найбільш вигідну позицію на сучасних промислових підприємствах, що постійно змінюється та формується під впливом різноманітних факторів

Початком трансформаційних процесів в економіці, пов'язаних з комп'ютеризацією та інтернетизацією суспільства, інформаційні системи стають все більш доступними та характеризуються великим вибором програмних продуктів різної спрямованості, що підтверджується багатьма українськими дослідниками теорії та практики використання інформаційного забезпечення в управлінській діяльності. Сучасні процеси розробки і впровадження у виробництво нових наукоємких високих технологій і продукції підприємств легкої промисловості – це не просте вирішення конструкторських і технологічних задач, а складний пошук і реалізація нових ідей, з необхідністю прийняття важливих рішень в

умовах складної економічної ситуації. Тому питання організації, фінансування, планування та управління проведенням таких розробок і впровадження виробів у виробництво з наступним успішним виходом на ринки збуту слід позиціонувати як комплексну інноваційну діяльність.

Основне завдання інформаційних технологій полягає у підготовці і наданні інформації, необхідної для забезпечення управління всіма ресурсами підприємства чи організації, створенні інформаційного та технічного середовища для управління організацією. З розвитком сучасних інформаційних технологій зростає прозорість світу, швидкість і обсяги передачі інформації між елементами світової системи, з'являється ще один інтегруючий фактор. У результаті, утворений життєздатний гібрид ознаменував революційний стрибок в історії інформаційних технологій, яка налічує сотні тисяч років [1].

У ринкових умовах розвиток і ефективне ведення бізнесу в Україні стає неможливим без впровадження сучасних автоматизованих систем та інформаційних технологій, які забезпечують інтеграцію і зв'язок підприємств із зовнішнім середовищем, покращують якість послуг, передачу великого обсягу інформації, збільшення швидкості обслуговування і ефективність діяльності, можливість враховувати потреби кожного індивідуального клієнта. Впровадження автоматизованих систем управління бізнес-процесами на підприємствах об'єктивно викликає зміну в роботі і взаємодію всіх структурних підрозділів, що потребує розробки детального регламенту, а також навчання у всіх підрозділах. Складність впровадження автоматизованих та інформаційних технологій пропорційна масштабу підприємства та рівню розвитку виробничих і фінансових зв'язків.

Таким чином, правильно обраний підхід до автоматизації є передумовою для ефективної роботи підприємства і підвищення його конкурентоспроможності. У зв'язку з цим набувають актуальності дослідження теоретичних, методичних і практичних завдань з впровадження автоматизації систем управління бізнес-процесами та удосконалення організаційно-економічних форм управління інформаційними технологіями у малому та середньому бізнесі.

Висновки. Світовий досвід розвитку сфери комп'ютерних технологій та інформаційних технологій за останні роки свідчить про істотне підвищення темпів їх розвитку порівняно з темпами розвитку виробничої сфери. Високі темпи впровадження інформаційних технологій сприяють збільшенню кількості обчислювальної техніки.

Трансформаційні процеси в економіці, пов'язані з комп'ютери-зацією та інтернетизацією суспільства, інформаційні системи стають все більш доступними та характеризуються великим вибором програмних продуктів різної спрямованості, що підтверджується багатьма українськими дослідниками теорії та практики використання інформаційного забезпечення в управлінській діяльності. Сучасні процеси розробки і впровадження у виробництво нових наукоємних високих технологій і продукції підприємств легкої промисловості – це не просте вирішення конструкторських і технологічних задач, а складний пошук і реалізація нових ідей, з необхідністю прийняття важливих рішень в умовах складної економічної ситуації.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо проведення досліджень з автоматизованими системами підприємств. (2018). Немішаєве: Інтас.

Заїчко І.В.

старший викладач

Науково-дослідний інститут

Київського національного університету культури і мистецтв

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ З УРАХУВАННЯМ СТАНУ ІНСТИТУЦІЙНОГО КОНТУРУ

Економічний розвиток сучасної держави в сучасних умовах визначається багатьма факторами і умовами. На економічну систему держави, що є частиною світової економічної системи, впливають не тільки національні, але і світові проблеми. Глобальний вплив на формування економічної системи надає технологічний устрій і його трансформація під впливом науково-технічного прогресу. Незважаючи на те, що економіка будь-якої держави є відкритою, оскільки є складовою частиною світової економіки, проблема національної економічної безпеки в таких умовах тільки зростає.

Сучасні тенденції, що визначають напрям науково-технічного розвитку, свідчать, що найбільш прогресивними галузями є біотехнології, штучний інтелект, нанотехнології, інформаційні технології, інтегровані високошвидкісні транспортні системи і ін., тому держави, в своїй економічній політиці орієнтовані на розвиток подібних технологій, мають високі показники економічного розвитку. Україна все ще орієнтована на експорт сировини, при цьому активна експлуатація галузей, що видобувають ресурси, призводить до зниження її конкурентоспроможності. Альтернативою сучасної економічної політики України є політика активного інноваційного розвитку.

Сучасний економічний розвиток в умовах глобальної конкуренції передбачає не тільки використання факторів виробництва, а й впровадження інновацій, активну реалізацію людського капіталу. Стратегічні цілі сучасної держави, як правило, орієнтовані на використання інноваційних технологій і потенціал людського капіталу. Якість людського капіталу визначає рівень розвитку сучасної економіки. Для розвинених країн характерний високий рівень людського капіталу. Тому, важливим є збільшення витрат на системи освіти і охорони здоров'я з метою формування якісного людського капіталу.

Рівень розвитку людського капіталу визначається рівнем знань, кваліфікації, досвідом роботи, вмінням приймати рішення в складних нестандартних ситуаціях, креативністю, віковими особливостями носіїв людського капіталу, рівнем здоров'я, здатністю генерувати нові ідеї, які сприятимуть інноваційному розвитку [1, с. 548]. Сучасні навички в інноваційних галузях є індивідуальними, їх неможливо передати. Високий рівень розвитку людського капіталу є основою формування та поліпшення рівня якості життя. Якісний людський капітал, задіяний в процесі виробництва, дозволяє істотно поліпшити не тільки показники окремо взятого підприємства, а й держави в цілому, впливає на ефективність державної політики в сфері економічної безпеки.

Необхідно відзначити, що розвинені країни мають різний доступ до сучасних технологій. Економіка кожної країни володіє своїм унікальним потенціалом щодо реалізації завдань. Швидкість реалізації таких завдань в даний час є оцінкою стану економіки держави, що визначає роль і місце держави в світовому економічному просторі та конкурентних структурах.

Досвід країн Центральної і Східної Європи базується на орієнтації процесу забезпечення економічної безпеки через

проведення радикальних економічних реформ, тісну інтеграцію у світові та європейські системи безпеки, приєднання до економічних і політичних союзів та організацій. Для країн – членів СНД характерне відокремлення економічного складника серед сфер національної безпеки, підвищена увага приділяється внутрішнім чинникам економічних небезпек та їх чіткій систематизації за сферами національної безпеки [2, с. 347].

На забезпечення національної економічної безпеки істотний вплив має інституційне середовище, яке зорієнтоване на формування і розвиток конкурентоспроможної економіки і відповідає сучасним потребам підприємницьких структур. Від якості інституційного середовища залежить рівень інновацій в економічній системі держави. Інноваційна складова стає однією з найбільш вагомих для забезпечення високого рівня економічної безпеки [3, с. 347].

Істотний вплив на рівень економічної безпеки держави має екологічний фактор. Стан навколишнього природного середовища визначає розвиток економічного і виробничого характеру. Екологічні катастрофи характерні для сучасного світу, здатні знизити привабливість території не тільки для інвестицій, а й для проживання. Використання сучасних технологій дозволить знизити антропогенне навантаження на навколишнє середовище: реалізація безвідходних технологій дозволить частково вирішити проблему забруднення територій, впровадження сучасних очисних споруд дозволить поліпшити якість навколишнього середовища, зробить територію більш комфортною.

Для підвищення рівня економічної і національної безпеки при реалізації екологічного чинника доцільно: удосконалювати державну політику охорони навколишнього середовища, проводити модернізацію існуючих виробництв, стимулювати застосування безвідходних технологій і використання екологічно чистих сировини і матеріалів, сприяти формуванню екологічної культури населення та розвитку екологічної освіти.

В існуючих економічних умовах, необхідно розробити комплексний підхід, який повинен здійснюватися за кількома напрямками одночасно. В Україні перелік економічних інструментів природокористування невеликий і обмежується зборами за забруднення навколишнього середовища, платежами за спеціальне використання природних ресурсів і платою за землю, штрафними санкціями за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища, частково пільгами при перенесенні вартості

обладнання природоохоронного призначення на вартість готової продукції [4, с. 79].

Необхідно вживати заходів щодо стимулювання економічного потенціалу країни на національному рівні шляхом безпосередньої фінансової підтримки держави за рахунок збільшення обсягів інвестування в відносини державно-приватного партнерства, а також вирішити проблему високого рівня зносу основних фондів за допомогою застосування інноваційних технологій, в тому числі і через податкові механізми в сферах законодавства, що регулює екологічну політику держави.

Стабільний і збалансований економічний розвиток регіонів країни в цілому є основою забезпечення національної економічної безпеки.

Література:

1. Лисак В.Ю. Розвиток людського капіталу: суть, проблеми та перспективи. Електронне наукове видання Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: глобальні та національні проблеми економіки Випуск 21. 2018. С. 548.

2. Каламбет С. В., Кириленко Б. О. Економічна безпека як багаторівнева система. Економіка і суспільство. 2016. № 5. С. 344-349.

3. Дьяченко О. А., Артеменко Л. П. Економічна безпека інноваційно-орієнтованих підприємств в умовах євроінтеграції. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2015. № 12. С. 173-180.

4. Драган І. В. Удосконалення податкового інструментарію державного регулювання у сфері використання природно-ресурсного потенціалу. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. 2011. № 2. С. 72-79.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТУ

Державне управління в сфері фінансів є одним із головних факторів, що визначає рівень ефективності суспільного виробництва. Тому сьогодні найважливіше соціальне завдання – забезпечити посилення управлінського впливу, шляхом постійного його вдосконалення. Саме на основі такого управління держава реалізує свою фінансову політику. За допомогою конкретних фінансових форм і методів здійснюються розподільні та перерозподільні відносини, утворюються доходи суб'єктів економічної діяльності і відповідні фонди фінансових ресурсів [7, с. 210].

Бюджетні видатки виступають інструментом фінансової політики держави. Економічна сутність формування видатків бюджету полягає в необхідності вирішення складних завдань соціально-економічного розвитку. За їхньою допомогою, держава виконує свої функції та регулює економічні та соціальні процеси.

На сьогоднішній день видатки забезпечують фінансову підтримку різних сфер національної економіки, характеризують її структуру. Від своєчасності прийняття рішень щодо розподілу та використання бюджетних коштів залежить збалансованість усієї фінансової системи України. Однак, як переконує практика, економіка України зазнає значних втрат внаслідок обмеженості та нераціонального використання бюджетних ресурсів. Недосконалість організації бюджетного процесу та відсутність критеріїв результативності використання бюджетних ресурсів призводять до невизначеності у визначенні пріоритетних напрямів їх спрямування, що впливає на соціально-економічний розвиток України [6, с. 95].

Згідно з Бюджетним кодексом України, «видатки бюджету» це – кошти, які спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. На думку Чугунова І. Я. видатки бюджету є інструментом розподілу і перерозподілу централізованого грошового фонду держави та його використання за цільовим призначенням для зростання суспільного добробуту [8, с. 220]. Інші вважають, що видатки бюджету – це економічні відносини, на основі яких здійснюється процес використання

грошових ресурсів централізованого фонду для виконання державою своїх функцій [3, с. 27]. В свою чергу, Мельничук Н. Ю. трактує видатки бюджету, як сукупність окремих елементів, які характеризують економічні відносини між державою, юридичними і фізичними особами, що виникають у результаті розподілу, перерозподілу й використання бюджетних ресурсів, сприяючи ефективному виконанню державою своїх конституційних зобов'язань, а також забезпеченню добробуту та соціально-економічному розвитку країни [5, с. 42-49].

З огляду на зазначене, на мою думку, видатки бюджету – це сукупність економічних відносин, які виникають між державою, юридичними і фізичними особами, що пов'язані з розподілом і перерозподілом валового внутрішнього продукту, централізованих фондів грошових коштів зосереджених в бюджеті та цільового використання державою коштів, які спрямовуються на економічну та соціальну стабільність та належний життєвий рівень населення.

У бюджетному кодексі розрізняють такі класифікації видатків [1], як відомча, економічна, програмна й функціональна (в разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі).

Відомча класифікація видатків державного бюджету відображає розподіл бюджетних призначень за головними розпорядниками коштів бюджетів. На її підставі Державна казначейська служба України та місцеві фінансові органи ведуть реєстр усіх розпорядників бюджетних коштів. Згідно з відомчою класифікацією під час аналізування видатків бюджету є можливість виокремити того, кому безпосередньо надаються бюджетні асигнування. А це сприяє ефективному бюджетному контролю. Економічна класифікація видатків бюджету забезпечує єдиний підхід до всіх учасників бюджетного процесу з точки зору виконання бюджету. Згідно з програмною класифікацією відбувається розподіл бюджетних призначень за бюджетними програмами. Кожна така програма виконує визначену для неї функцію та відображає одного головного розпорядника бюджетних коштів [6, с. 95-99]. Функціональна класифікація видатків бюджету відіграє вагомую роль у розподілі ресурсів між різними секторами економіки, формуванні сукупного попиту та досягненні суспільного розвитку [4, с. 75-76].

Отже, видатки бюджету відображають соціальну та економічну політику держави. Через них, як і через бюджет загалом, держава бере участь у розподільчих процесах, встановлюючи певні пропорції в розподілі [2] бюджетних коштів, спрямовуючи їх у різних напрямках (піднесення добробуту населення, розвиток основних галузей

економіки та інфраструктури виробництва, реалізація комплексних економічних програм, обслуговування державного боргу, національна оборона, державне управління та міжнародні відносини), забезпечуючи досягнення сталого соціально-економічного розвитку суспільства, підвищуючи загальний рівень добробуту громадян.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. Київ: Атіка, 2010. 128 с.

2. Дюк А. Формування системи видатків Державного бюджету та їх оптимізація. Ефективна економіка. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/69.pdf.

2. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент: начальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.

3. Кравець В. І. Основні напрями фінансової політики в умовах економічних перетворень. Економіка та держава. № 9. 2018. С. 55–60.

4. Мельничук Н. Ю. Видатки Державного бюджету України: сутність та особливості управління. *Управління розвитком*. 2018. № 1. С. 42–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_1_9

5. Мельничук Н. Ю. Методологічні засади бюджетної класифікації видатків. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2018. Вип. 31. С. 95–102.

6. Мельничук Н. Ю. Суть механізму державного управління в сфері фінансів. *Economy without borders: integration, innovation, cross-border cooperation: International Scientific Conference*. Kaunas: Vytautas Magnus University, 2016. Pp. 207–212.

7. Чугунов І. Я. Формування видатків бюджету у системи соціально-економічного розвитку країни / І. Я. Чугунов, І. М. Ігнатюк // *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 28(1). С. 217–226. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_28\(1\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_28(1)_31).

Колокольчикова І.В.

кандидат економічних наук, доцент,

докторант,

Полтавська державна аграрна академія

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ринок як економічна категорія виражає взаємовідносини між виробниками та споживачами продукції. Суть цього процесу полягає у формуванні товарно-грошових відносин, акумулюванні коштів в тій чи іншій галузі. Концентрація цих коштів в галузях економіки дозволяє робити висновки про успішність розвитку економічної системи держави в цілому та її складових. Галузь садівництва представлена ринком плодово-ягідної продукції. Цей ринок має тенденцію до розвитку, розширюючи тим самим як внутрішні так і зовнішні межі. Глобалізаційні процеси, які відбуваються в економіці країн світу дають обґрунтовані підстави до корегування стратегічних програм розвитку, пошуку напрямів удосконалення та впровадження інноваційних підходів щодо виробництва, переробки та реалізації продукції. Тому своєчасна реакція на світові глобалізаційні процеси є запорукою успішного функціонування, розвитку та конкурування вітчизняних господарств-виробників на зовнішньому ринку плодово-ягідної продукції.

Глобалізація, як процес інтеграції зв'язків між виробниками товарів та послуг всього світу, є інструментом узагальнення підходів щодо виробництва та реалізації продукції, формування єдиного світового ринку продукції. Розширення меж ринку та вихід на міжнародну арену дозволяє державам включитись та бути учасниками цього процесу.

Ринок фруктів та ягід у світі має наступну тенденцію. Аналіз показників світового виробництва продукції галузі показує, що «згідно світової статистичної інформації Faostat у топ-10 світових фруктів за даними 2017 р. входять: кавун, банани, яблука, виноград, апельсин, манго, мандарини, груша, ананаси, персики [1]. Світове виробництво плодів та ягід за останні 6 років представлено більш ніж 20 категоріями продукції. Протягом періоду, що досліджується, тенденція відносно стабільна. На першому місці виробництво ягід, а саме кавунів. Станом на 2017 р. їх виробництво склало 118413,46 тис. тонн. Друге та третє місце посідають банани і

яблука, відповідно 113918,76 тис. тонн та 83139,33 тис. тонн. На четвертому місті також ягода – виноград 74276,58 тис. тонн. Такі улюблені цитрусові, як апельсини, манго, мандарини та ананаси займають 5, 6, 8, 10 позиції у рейтингу» [2, с. 28].

У світових експортних операціях за обсягами пріоритети віддаються: горіхи – 18585838 тис. дол., ягоди (полуниця, малина тощо) – 15265681 тис. дол. та цитрусові – 14138038 тис. дол. Зерняткові та кісточкові плоди посідають 6 та 9 позицію за вартістю операцій на суму 10559454 тис. дол. та 5959064 тис. дол. Імпортованих операцій мають аналогічну тенденцію [1].

Ринок плодово-ягідної продукції України, який представлений сьогодні суб'єктами великого, середнього та малого бізнесу з одного боку та споживачами – з іншого, є джерелом забезпечення вітамінізованими продуктами харчування (фруктами та ягодами) населення країни та світу. Він стрімко розвивається та розширює свою присутність на міжнародній арені. Головними ринками збуту української плодово – ягідної продукції є країни Європейського союзу. За рейтинговою оцінкою серед 10 країн, куди найбільше експортується вітчизняна плодова та ягідна продукція станом на 2018 р. є Польща, Туреччина, Франція. Їх загальна питома вага у експортному торговельному обороті складає 33,2%, тобто третина всього українського експорту [3].

За даними галузевого звіту «Садівництво та ягідництво в Україні» за підсумками 2018 року країна експортувала плодів і ягід на суму 229 млн дол. США. Основними продуктами цієї товарної групи є волоські горіхи (117 млн дол.), заморожені плоди і ягоди (78 млн дол.), яблука і груші (15 млн дол.). Їх сумарна частка в експорті – майже 92%. Українські яблука у 2018 р. постачались більш ніж до 60 країн світу, провідними їх споживачами стали Білорусь (40% вартості експорту), Молдова (14%) і Швеція (9%). Перспективним стало розширення ринків збуту яблук до Швеції та Австрії, а також країн Близького Сходу (Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Кувейт), [4].

Позитивною тенденцією є розвиток органічного виробництва плодово – ягідної продукції в Україні. У 2017 р. частка органічних сільськогосподарських угідь та насаджень склала 1,52%. Серед органічної продукції, яка має міжнародну сертифікацію є свіжі фрукти та ягоди [5, с. 512].

Таким чином, в умовах глобалізації Україна нарощує свої позиції щодо присутності на міжнародному ринку плодово – ягідної продукції. Простежується тенденція схожості у підходах до

формування експортних поставок плодів та ягід. Це підтверджують показники експортних операцій, які відображають загально світові тенденції, а саме пріоритетність горіхів та яблук у структурі експорту. Це позитивна тенденція, яка дає можливість вітчизняним виробникам плодів та ягід проводити зміни у сортовому складі плодових дерев, вести постійний пошук шляхів підвищення якості продукції галузі та нарощувати обсяги експортних поставок. У підсумковому результаті галузь садівництва отримає збільшення доходів та визнання вітчизняної продукції світовими споживачами.

Література:

1. FAO Statistical Yearbooks [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.fao.org/faostat>.
2. Колокольчикова І.В. Світове виробництво та ринкові позиції плодово-ягідної продукції на міжнародному ринку / І.В. Колокольчикова // Бізнес – Навігатор. – Херсон. – 2019. – № 3 (52). – С. 26–31.
3. Колокольчикова І.В. Сегментування української плодово – ягідної продукції на міжнародному ринку [Електронний ресурс] / І.В. Колокольчикова // Приазовський економічний вісник. – 2019. – № 5 (16). – Режим доступу до ресурсу: <http://pev.zp.ua/vypusk-5-16>.
4. Садівництво та ягідництво в Україні – 2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://ukrsadprom.org>
5. Oleksenko R., Kolokolchikova I., Syzonenko O. Ukraine in the Context of the World Organic Production of Agricultural Products / R. Oleksenko, I. Kolokolchikova, O. Syzonenko // Modern Development Paths of Agricultural Production. – Springer, Cham. – 2019. – Pp. 507–514.

Крамаренко І.С.

кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський міжрегіональний інститут
розвитку людини вищого
навчального закладу «Університет «Україна»

Христофоров В.О.

аспірант
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Кравець Л.О.

здобувач
Міжнародний університет бізнесу і права

СТРАТЕГІЧНІ ДОМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ТРАНЗИТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В сучасних умовах інвестиції мають вирішальне значення для забезпечення життєдіяльності та розвитку національної економіки. Обсяги інвестицій, що надходять в економіку, у значній мірі залежать від рівня її інвестиційного потенціалу, тобто здатності до формування інвестиційних ресурсів, їх ефективного використання та примноження. Дослідження процесів формування та ефективного використання інвестиційного потенціалу національної економіки має важливе наукове та прикладне значення, особливо зважаючи на нестабільність, та, у значній мірі, турбулентність макроекономічних, соціальних та геополітичних умов.

На етапі сучасних трансформацій ринкової економіки в Україні, що супроводжуються значною нестабільністю в економічному, міжнародному, політичному та правовому середовищі стабілізація економічних процесів та відновлення стійкого економічного зростання національної економіки залишаються гострими та злободенними проблемами. Їх успішне розв'язання актуалізує необхідність вироблення ефективних механізмів формування, нагромадження й підвищення ефективності реалізації інвестиційного потенціалу, що потребує попереднього аналізу його основних джерел та можливостей їх мобілізації в умовах нестабільності.

Першочерговими завданнями на сучасному етапі є пошук фінансової, зовнішньоекономічної, політичної та соціальної рівноваги, що дозволить забезпечити стабільні умови розвитку національної економіки та стимулюватиме приріст інвестиційного потенціалу за рахунок покращення інвестиційного клімату, детінізації економіки і припливу зовнішніх інвестицій. Аналіз основних тенденцій формування інвестиційного потенціалу в Україні показав, що значна політична невизначеність, динамізм, а у деякі періоди турбулентність соціально-економічних процесів, що супроводжують поступовий, проте не достатньо успішний перехід до моделі ринкової економіки з ознаками сталого інноваційного розвитку суттєво гальмують процеси формування, залучення та ефективного використання інвестиційного потенціалу. Відсутність системності, узгодженості та належної координації механізмів покращення інвестиційного клімату на різних щаблях державного управління підвищують рівень невизначеності що демотивує інвесторів вкладати кошти у довгострокові проекти інноваційного спрямування, особливо в реальному секторі економіки.

Як свідчить практика розвинених країн, важливим системоутворюючим чинником та координуючим інструментом соціально-економічного розвитку виступає інвестиційна стратегія, що враховує наявний потенціал, можливості його розвитку при зміні макроекономічних та глобальних умов, потенційні бар'єри й обмеження у процесі досягнення стратегічних цілей розвитку країни.

Розвиток території, орієнтований на інвестиції та інновації, є омріяною метою економістів, політиків, бізнесменів та інших громадян. Це сприяє зміні профілю економіки, модифікації чинників виробництва, створенню якісних робочих місць. Успішний розвиток на основі інновацій та інвестицій можливий лише за умови відповідного інституційного забезпечення. Крім важливої ролі держави у цих процесах, суттєвого значення набувають регіональні та місцеві важелі: залучення партнерів з різних секторів громади до розв'язання економічно важливих питань території стає невіддільною складовою поточної політики та прийняття рішень [2, с. 88; 3, с. 5].

На основі проведених досліджень, можна зробити висновок, що інвестиційна стратегія на рівні національної економіки – це інтегрована, складна система взаємопов'язаних цілей, механізмів та інструментів, що охоплюють широке коло соціально-економічних, науково-технічних та політичних науково-обґрунтованих й належ-

ним чином затверджених рішень, узгоджених за напрямками, термінами та виконавцями і спрямованих на забезпечення ефективного формування, відтворення й використання інвестиційного потенціалу із збереженням балансу інтересів держави і бізнесу.

У цьому контексті погоджуємося з міркуваннями Диха М.В., який стверджує, що «країна, позбавлена доступу до базових технологій домінуючого технологічного укладу, неминуче опиниться в економічно та політично залежному становищі, яке в подальшому закріпиться через нееквівалентний зовнішньоторговельний обмін. З часом, така країна має усі шанси надовго стати платником інтелектуальної ренти високорозвиненим країнам світу, які вже створили потужний потенціал сучасних наукомістких виробничих та інформаційних технологій. Крім того, відсутність реально діючих механізмів управління інноваційним розвитком, як правило, не може перетворити науково-технологічну сферу в рушійну силу розвитку національної економіки через недостатність інвестицій, які необхідні для підтримки висококапіталізованого виробництва та відсутність зваженої інвестиційної політики, спрямованої на активне стимулювання розвитку національного промислового виробництва, що призводить до ще більших негативних наслідків» [1, с. 28].

Враховуючи поточне соціально-економічне становище України, необхідною умовою виходу з кризи є поєднання інвестиційної та інноваційної стратегії в єдиний діючий механізм, що має стати своєрідним «трампліном» здатним подолати зростаючий розрив між потребами соціально-економічного розвитку, стабілізації й зміцнення конкурентних позицій та наявними тенденціями поступової деіндустріалізації й сировинно-орієнтованого існування.

Література:

1. Диха М.В. Інвестиційно-інноваційна стратегія як взаємоузгоджена система розвитку економіки країни / М.В. Диха // Інноваційна економіка. – 2013. – № 1 (39). – С. 27-32.

2. Іртищева І.О. Інвестиційна привабливість економіки: міжрегіональні асиметрії / І.О. Іртищева, І.С. Крамаренко // Регіональна економіка. – 2014. – № 2 (72). – С. 84-94.

3. Іртищева І.О. Інвестиційна діяльність європейського банку реконструкції та розвитку в Україні / І.О. Іртищева, Ю.О. Друца // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 8. – С. 4–7.

ЗНАЧЕННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Лісові ресурси виконують різноманітні функції, що проявляються через їх використання в процесі виробництва продуктів харчування, як паливо, джерело сировинних ресурсів, очищення навколишнього середовища, забезпечення існування екосистем та стійкого соціально-економічного розвитку країн. Інтенсивний період лісокористування, що припадає на ХХ століття, негативним чином позначився на навколишньому середовищі та вимагає розробки нового підходу до управління лісогосподарськими підприємствами.

За даними Публічного звіту Державного агентства лісових ресурсів України за 2018 рік «загальна площа лісових ділянок, що належить до лісового фонду України, становить 10,4 млн га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю 9,6 млн га. Лісистість України становить 15,9%. Але, незважаючи на досить невелику лісистість території, Україна займає 9-те місце у Європі за площею лісів та 6-те місце за запасами деревини» [4, с. 3].

Враховуючи те, що більшість лісів і підприємств, які здійснюють діяльність в сфері лісокористування, мають державну форму власності («до сфери управління Держлісагентства належить 7,6 млн га лісів, або 73%» [2]), актуальним є питання підвищення ефективності управління лісовим господарством. Як показав аналіз цілей сталого розвитку, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 «Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року» [1], раціональне лісокористування (ціль 15) на сьогодні має важливе значення для інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування.

В табл. 1 представлено основні напрямки реалізації цілі сталого розвитку, що стосується раціонального лісокористування.

Крім вище перерахованих цілей в межах реалізації цілі 12 (забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва) визначено «рекомендувати компаніям, особливо

великим і транснаціональним, застосовувати стійкі методи виробництва та відображати інформацію про раціональне використання ресурсів у своїх звітах» [3], що також визначає подальші кроки розвитку підприємств лісового господарства.

Таблиця 1

Основні напрямки реалізації цілі сталого розвитку, що стосується раціонального лісокористування

Ціль сталого розвитку	Термін реалізації
– забезпечити збереження, відновлення та раціональне використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем та їхніх послуг, у тому числі лісів, водно-болотних угідь, гір і посушливих земель, відповідно до зобов'язань, що випливають з міжнародних угод	до 2020 року
– сприяти впровадженню методів раціонального використання всіх типів лісів, зупинити збезліснення, відновити деградовані ліси та значно розширити масштаби лісонасадження і лісовідновлення в усьому світі	до 2020 року
– забезпечити облік цінності екосистем і біологічного різноманіття в ході загальнонаціонального й місцевого планування та процесів розвитку, а також при розробці стратегій і планів скорочення масштабів бідності	до 2020 року
– мобілізувати значні ресурси з усіх джерел і на всіх рівнях для фінансування раціонального лісокористування та дати країнам, що розвиваються, адекватні стимули для застосування таких методів управління, в тому числі з метою збереження та відновлення лісів	–

Джерело: [3]

Можна зробити висновок, що для кожної країни в макроекономічному масштабі метою раціонального користування лісовими ресурсами мають стати процеси лісовідновлення та лісонасадження, а також вкладення фінансових ресурсів в збереження, відновлення та використання лісів.

Література:

1. Генеральна Асамблея ООН Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року. A/RES/70/1. 21 жовтня 2015 р. URL: https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/Agenda2030_UA.pdf

2. Державне агентство лісових ресурсів України Роз'яснення щодо даних про лісистість України. 2019. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=201740&cat_id=32888

3. Організація Об'єднаних Націй в Україні Цілі сталого розвитку 2016-2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

4. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2018 рік. URL: https://drive.google.com/file/d/194P-skQpV9fI1BOdYBGSKix_u1yHlfhQ/view

Недорода Є.П.

аспірант,

кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Національна академія статистики, обліку та аудиту

БЮДЖЕТ ЯК ГОЛОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Головними цілями державного регулювання є економічне зростання, справедливий розподіл доходів, повна зайнятість, соціально-економічна ефективність, стабільність цін як окремої адміністративно-територіальної одиниці так і країни в цілому [4, с. 184]. Бюджет є головним інструментом державного регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві. Але внаслідок використання застарілих методів управління, відсутності затвердженої методики прогнозування на середньо- або довгострокову перспективу, а також сучасних інтегрованих інформаційних технологій у бюджетному процесі фінансові можливості України є досить обмеженими [5].

Економіка будь-якої країни не може розвиватись без регулювання з боку держави. За допомогою бюджету остання здійснює перерозподіл виробленого багатства на користь суспільних потреб.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) є ключовим показником національних рахунків, що характеризує рівень розвитку країни та результати її економічної діяльності. Розподіл та перерозподіл ВВП – основа державного регулювання [6, с. 84]. Держава використовує бюджет для здійснення територіального, внутрішнього і міжгалузевого розподілу і перерозподілу ВВП з метою вдосконалення структури суспільного виробництва і забезпечення соціальних гарантій населенню. Основні напрямки бюджетної політики визначаються Верховною Радою України в спеціальній постанові, яка має назву бюджетної резолюції. Для забезпечення своєчасного і повного надходження бюджету, своєчасного асигнування заходів, передбачених у бюджеті, цільового напрямку та ефективного використання засобів бюджету як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері, потрібна правильна організація кошторису бюджетних установ. Бюджет загалом відносяться до тієї сфери суспільного життя, що безпосередньо стосується інтересів кожного громадянина країни [3, с. 76].

Державне регулювання визначає обсяги первинного розподілу ВВП, здійснює вплив на структуру заощаджень та динаміку боргових зобов'язань, забезпечує вирішення основних завдань суспільного розвитку та є фінансовим інструментом реалізації внутрішнього потенціалу економічного зростання [7]. Основним завданням державного регулювання є забезпечення виконання завдань соціально-економічного розвитку країни, однак при цьому важливою є підтримка у необхідних межах запасу стійкості бюджетної системи, яка є одним з вагомих інструментів впливу на економічне зростання, разом з цим, з лагом у часі бюджетна система виступає як об'єкт впливу з боку макроекономічного стану, тому важливим є визначення ступеня взаємовпливу бюджетної системи і соціально-економічного розвитку країни [1, с. 64].

Регулювання на сучасному етапі розвитку включає комплекс науково-обґрунтованих заходів держави щодо зміцнення і збільшення дохідної частини державного бюджету, посилення соціальної спрямованості бюджетних видатків, забезпечення макроекономічної стабілізації. Така система регулювання включає складові: податкова політика, доходи і видатки бюджету, дефіцит (профіцит) бюджету, державний борг, міжбюджетна політика, стан економічного розвитку у поточному періоді, загальна соціально-економічна політика уряду. На кожній стадії бюджетного процесу усі його учасники під час складання, виконання, звітування про

виконання бюджету намагаються максимально досягнути запланованих цілей, залучаючи при цьому мінімальний обсяг бюджетних коштів при досягненні максимального фінансового результату [2, с. 98-99].

Бюджет України постійно розвивався та вдосконалювався і на сьогодні має в основному сформований механізм для здійснення державного регулювання, спрямованого на підвищення рівня соціально-економічного розвитку України. Разом з тим зазначені позитивні результати ще не дають підстав для висновку про радикальні зрушення у фінансово-бюджетній сфері, в якій залишається ряд невирішених проблем. Бюджетна політика у сфері видатків не досить ефективно впливає на соціальний розвиток та економічне зростання як передумову підвищення життєвого рівня та добробуту населення. Має місце недостатній рівень поєднання фіскальної і стимулюючої функцій податкової політики, потребують подальшого вдосконалення міжбюджетні взаємовідносини, які ще не повністю враховують економічний потенціал регіонів. У цілому фінансово-бюджетна політика ще не відповідає у достатній мірі вимогам стратегічних завдань економічного й соціального розвитку держави [8, с. 16].

Таким чином, бюджет є вагомим інструментом державного регулювання, а становлення ефективної бюджетної системи і реалізація дієвої фінансово-бюджетної політики є необхідною умовою для досягнення сталого економічного розвитку будь-якої країни.

Література:

1. Гаврилова Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки. Агросвіт, 2019. № 3. URL: http://www.agrovit.info/pdf/3_2019/10.pdf

2. Гребеник К. В. Розвиток системи бюджетного регулювання економіки. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/20.pdf

3. Мельничук Н. Ю. Бюджет як об'єкт управління. Актуальні питання соціально-економічного розвитку держави, регіону та підприємства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27-28 листопада 2015 р.). Львів: ГО «Львівська економічна фундація», 2015. Ч. 2. С. 75–79.

4. Мельничук Н. Ю. Засади державного регулювання на місцевому рівні. Стратегія розвитку України: економічний та гуманітарний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної

конференції (Київ, 17 жовтня 2016 р.). Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2016. С. 181–184.

5. Мельничук Н. Ю., Залюбовська С. С., Іващенко О. А. Оцінювання впливу окремих макроекономічних факторів на бюджетні показники. Ефективна економіка. 2019. № 6. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7393> (дата звернення: 25.12.2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.16

6. Радіонов Ю. Д. Бюджетне регулювання економічного розвитку. *Наукові праці НДФІ*. 2016. Вип. 1. С. 83-94.

7. Чугунов І. Я., Ігнатюк І. М. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни. *Економічний вісник університету*. Переяслав Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди. 2016. № 28/1. С. 217-226.

8. Чугунов І.Я. Становлення бюджетної системи і механізму бюджетного регулювання в Україні. *Наукові записки*. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Економічні науки. Київ, 2004. Т. 30. С. 12-17.

Огієнко А.В.

кандидат економічних наук, доцент,

докторант

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-КУРОРТНОГО І ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Модернізація і розвиток туристичної сфери Миколаївської області є одним із пріоритетів соціально-економічного розвитку Миколаївщини, що спрямована на поліпшення якості життя населення, якості послуг, формування постійного туристичного потоку та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку області.

Вигідне економіко-географічне положення області, сприятливі кліматичні умови, насамперед вихід до Чорного моря, наявність історико-культурних пам'яток, неповторних краєвидів, природної

спадщини, цінних рекреаційних ресурсів створюють сприятливі умови для формування туристично-рекреаційного комплексу, нарощування обсягів надання туристичних послуг за рахунок розширення внутрішнього туризму.

Вдале місце розташування Миколаївщини як одного з найбільших морських регіонів України, що має морське сполучення з країнами Близького Сходу, Середземномор'я та Азії, сприяє інтеграції у світовий економічний простір [1].

Об'єктивно оцінюючи туристично-рекреаційні можливості Миколаївщини, можна зробити висновок, що область має потенціал для перспективного розвитку природничо-пізнавального, культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, спортивно-оздоровчого, дитячого, науково-освітнього, сільського, екологічного, водного, етнічного, гастрономічного, ділового, подієвого, активного, екскурсійного та індустріального видів туризму.

Вивчивши Програму розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016-2020 роки зробимо висновки, що Програма покликана стимулювати ефективне використання наявних рекреаційних ресурсів, підвищувати рівень міжрегіонального та міжгалузевого співробітництва, стимулювати розвиток ринкових відносин у рекреаційно-туристичній сфері, визначити перспективи подальшого розвитку туризму на основі аналізу його сучасного стану.

Згідно Програми розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016-2020 роки основними заходами [2], які сприятимуть пропагуванню позитивного туристичного іміджу міста є: проведення спеціалізованих рекламно-інформаційних турів із залученням представників засобів масової інформації, висвітлення інформації про туристичні заходи, розробка туристичних путівників, довідників по Миколаївській області для туристів; організація та проведення туристично-спортивних заходів та масових фестивальних заходів.

В рамках проведення спеціалізованих рекламно-інформаційних турів містом Миколаїв нами було запропоновано та впроваджено європейську практику популяризації міст та проведення екскурсій містом «Free walking tours» – безкоштовні піші екскурсії.

Для залучення туристів до міста Миколаїв в низький сезон, пропонуємо розвивати напрямок туризму категорії МІСЕ (іноді його називають «діловим туризмом»).

Наразі відсутня стратегія і тактика залучення в місто заходів категорії МІСЕ. Це ускладнюється ще й тим, що місто мало відомий

як туристично привабливий об'єкт, і немає системної роботи з подолання цього істотного недоліку [3].

Відсутній в місті Інформаційний центр, де туристи можуть дізнатися необхідну інформацію та взяти карту міста безкоштовно (друк карт здійснюється за рахунок рекламодавців).

Відсутнє і спеціалізоване агентство («Конвеншн-бюро»), головне завдання якого – залучення подій в місто і координація дій приймаючої сторони. Тим часом, місто має можливості для ділового туризму. В тому числі:

- Вигідне географічне положення і теплий клімат, що дозволяє проводити заходи в «низькому сезоні». У цих періодах сонячна тепла погода, і в той же час – більш низькі ціни на розміщення, легше домовитися про знижки на харчування, менше відвідувачів у зоопарку і музеях, особлива краса природних об'єктів.

- Наявність конференц-залів середньої місткості (до 200 чол.), в тому числі – вищих навчальних закладах.

- Можливість зайняти вільний час учасників – від загальних і цільових екскурсій по місту до виїздів на природні, історичні та інші привабливі об'єкти області.

- Можливість проведення подій комплексно: в курортних зонах з переїздом до Миколаєва і навпаки.

- Є приклади успішного проведення всеукраїнських заходів, зокрема, різні турніри з інтелектуальних ігор, в т. ч. чемпіонати України.

- Налагоджені контакти з професійними консолідуючими організаціями, в тому числі – Асоціація ділового туризму України і Торгово-промислова палата України.

Миколаїв, як туристична дестинація володіє унікальними об'єктами: група «Колиска суднобудування» (стапель і бруківка заводу ім. 61 Комунара, сухий док заводу «Океан», мостовий кран ЧСЗ, заводські музеї, Музей суднобудування і флоту); індустриальні об'єкти (діюча зернохосвище «Нібулон», історична водонапірна «Вежа Шухова»); обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми», що має експозиції з виходом на природу (наприклад, «Ольвія») і опцію «інтерактивний музей»; Миколаївський зоопарк; басейн «Водолій»; катакомби і підземелля Миколаєва [4].

Миколаїв, як туристична дестинація, маловідомий в Україні. Необхідно розробити та затвердити промоушн-план.

Для реклами міста Миколаїв можна обіграти «міф про закрите місто», це підстьобує цікавість – головну рушійну силу туризму. Наприклад, використати слогани «Скарби Закритого міста»,

«Закрите місто – 48 годин відкриттів!» Миколаїв – єдиний обласний центр України мав у СРСП статус «закритого міста».

Отже, вигідне економіко-географічне положення області, сприятливі кліматичні умови, насамперед вихід до Чорного моря, наявність історико-культурних пам'яток, неповторних краєвидів, багатой природної спадщини, безцінних рекреаційних ресурсів створюють сприятливі умови для формування туристично-рекреаційного комплексу, нарощування обсягів надання туристичних послуг.

Література:

1. Огієнко М.М. Аналіз та перспективні напрями розвитку туризму Миколаївщини // М.М. Огієнко, А.В. Огієнко, Я.В. Яценко / Науковий вісник Миколаївського університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки: збірник наукових праць. – № 2 (11), грудень 2018. – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – С. 63-70.

2. Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року. Офіційний сайт Миколаївської обласної державної адміністрації. – [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.gov.ua/ua/economy/strateg>

3. Офіційний сайт туристична агенція Мандрівочка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mandrivochka.org.ua/>

4. Огієнко М.М. Інновації в туризмі України // М.М. Огієнко, М.В. Доценко / Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму»: Збірник тез доповідей (II частина). – Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. – 145 с.

Пантелєєва Н.М.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та банківської справи

Арутюнян Л.Л.

магістр

Черкаський інститут
Університету банківської справи

КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА – СУЧАСНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

У ХХІ столітті типологія соціально-економічних систем розширилася новими моделями, рушійною силою яких стають інновації, цифрові технології та високотехнологічна продукція, креативна індустрія. Розвиток останньої зумовив формування такого феномену як креативна економіка, яка провідними країнами світу визнається новою моделлю розвитку національних економік.

Дослідженню проблемних аспектів формування моделей розвитку соціально-економічних систем з позиції теорії постіндустріального суспільства, у тому числі феномена креативної економіки, значну увагу приділяли зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема: С. Архієреєв, Д. Белл, П. Бурдье, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, В. Дементьєв, П. Друкер, Ю. Зайцев, М. Згуровський, М. Кастельс, П. Леоненко, М. Меттьюс, Дж. Поттс, В. Савчук, В. Семиноженко, А. Дж. Скотт, В. Тарасевич, Д. Тросби, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма, Д. Хезмондалш, Дж. Хокинс, А. Чухно та ін.

Мета дослідження полягає у виявленні передумов і узагальненні теоретичних засад виникнення та формування креативної економіки в контексті стратегічних пріоритетів розвитку національних економік.

Розуміння передумов виникнення та виявлення характеристичних особливостей феномену «креативна економіка» може спиратися на положення та концепти постіндустріальної теорії та компаративний аналіз наукових точок зору щодо його сутності. Базуючись на дослідженнях зарубіжних учених, в рамках сучасної постіндустріальної теорії можна виокремити, зокрема, такі концепції та їх детермінанти: 1) економіка знань – знання, як результат інтелектуальної праці, стають товаром, будь-який товар –

носієм унікальних знань, а останні – одним з основних факторів виробництва [1]; 2) інформаційна економіка – інформація набуває глобального значення і виступає основним виробничим ресурсом та/або товаром, натомість знання залишаються внутрішнім джерелом прогресу [2]; 3) інноваційна економіка – знання є джерелом інновацій, які, в свою чергу, дозволяють створювати інноваційний матеріальний продукт; 4) сервісна економіка – її властивість є перехід до сфери послуг [3, с. 152-187].

Так, згідно концепції постіндустріального суспільства Д. Белла, економічна система характеризується поширенням нематеріального виробництва та його інтелектуалізацією при зростанні ролі держави [3]. За концепцією «мережевого» суспільства М. Кастельса, економічна система базується на економічних процесах глобального масштабу та глобальній взаємодії економічних агентів за мережовим принципом [2]. Водночас, за концепцією суперіндустріального суспільства Е. Тоффлера розвиток забезпечується за рахунок окремих галузей, зокрема, серед визначених ученим відсутні креативні індустрії, виробництва невеликими партіями на замовлення та домінування транснаціональних корпорації в глобальному вимірі [4]. Проте, всі концепції серед культурно-ціннісних пріоритетів визначають розвиток суспільних інститутів і системи цінностей, масової культури, науки та освіти, підкреслюючи цінність знань та інформації.

Вплив означених концепцій також прослідковується в різних підходах тлумачення поняття «креативна економіка».

Так, Дж. Хокінс [5, с. 10] і Р. Флорида [6, с. 13] вважають креативну економіку переважною формою економіки в XXI столітті та необхідним елементом розвитку успішної економіки за рахунок інтенсивного використання творчих та інтелектуальних ресурсів.

На думку С.К. Новікової, «креативна економіка – це найбільш прогресивна сьогодні форма соціально-економічного розвитку постіндустріальних країн, яка заснована на домінанті інтелектуальної складової таких основних факторів виробництва, як праця і капітал» [7, с. 177].

Водночас, О.А. Степанов і М.В. Савіна вважають, що креативна економіка характеризується сукупністю «специфічних соціально-економічних відносин, що виникають при виробництві, розподілі, обміні та споживанні, заснованих на нестандартних, нетрадиційних, таких, що не копіюються, ідеях, концепціях, стратегіях, заходах, які забезпечать ефективне вирішення соціально-економічних проблем на основі нових знань, принципово якісно нових рішень» [8, с. 6].

Отже, підкреслюється матеріальність економічного продукту, значимість інноваційного процесу для його створення, здатність подолання кризових явищ і забезпечення прогресивного розвитку.

В країнах ЄС під креативної економікою розуміють «галузь економіки, яка заснована на індивідуальній і колективній творчості, майстерності і таланті. Креативна економіка здатна формувати добробут і робочі місця за рахунок створення і використання інтелектуальної власності, а творчі діячі займають в цих процесах центральне місце» [9].

Підсумовуючи, можна відмітити, що креативна економіка за системним підходом будується на: 1) відповідних соціально-економічних або матеріально-економічних відносинах між креативними суб'єктами та/або класичними економічними агентами; 2) ключових факторах розвитку – людський капітал, інновації, інвестиції, ринковий попит і ефективна система управління, цифрові технології, які змінюють форми створення, шляхи поширення та продажу продуктів креативної економіки; 3) структурних елементах – креативні суб'єкти, які здатні генерувати креативні ідеї, та об'єкти – реалізований в креативних продуктах потенціал креативної ідеї, креативне середовище – простір генерування ідей, креативні технології – процес створення та комерціалізації креативного продукту; 4) принципах: універсальності стосовно творчих здібностей; свободи самовираження та відношення до креативної ідеї; необмеженості креативних ресурсів та інтелектуально-креативного капіталу для економічного розвитку; конвергенції науки і мистецтва, креативності та інновацій; результативності – здатності створювати високо інтелектуальний і творчий продукт праці, де остання набуває нових рис – індивідуальна участь креативної особистості в економічних процесах, орієнтація на знання, професіоналізм, креативність, інформаційні та цифрові компетенції, а основною цінністю стає інтелектуальна власність.

Інституційна інфраструктура креативної економіки включає міністерства і відомства сфери культури, фонди сприяння розвитку підприємництва, широке коло регіональних і галузевих центрів розвитку, креативні інкубатори та бізнес- акселератори. Реалізація креативної економіки здійснюється через об'єднання і розвиток креативних індустрій. Таким чином окреслюються (обмежуються) види економічної діяльності культурним, мистецьким і творчим самовираженням, які матеріально не перетворюють навколишній світ. Але, на нашу думку, варто враховувати таку особливість, що в

креативній економіці інтелектуально-креативний ресурс і потенціал суб'єктів економічних відносин використовується для створення економічних продуктів матеріальної природи, а в креативній індустрії – нематеріальної. При цьому перші виникають в рамках матеріально-економічних, а другі – соціально-економічних відносин. В обох випадках відносини формуються завдяки генеруванню креативної ідеї та в процесі створення креативного економічного продукту. Водночас, між обома видами відносин існує стійка взаємозалежність і взаємозв'язок, від збалансованості яких залежить сталість розвитку національних економік.

Безумовним лідером креативної економіки є Великобританія, де зайнятість населення в 2018 р. зросла до 2,040 млн осіб (6,2% від загальної кількості зайнятого населення проти 6,2% в 2011 р.), а частка у ВВП становить майже 10%. Зокрема, сектор креативної економіки Естонії, сферами якого є архітектура, аудіовізуальний мистецтво, дизайн, образотворче мистецтво, видавництво, культурна спадщина, мистецтво, розважальне програмне забезпечення, музика, реклама, в 2015-2016 рр. об'єднував 30,681 тис. осіб (4,8% від загальної кількості зайнятого населення), 9 098 підприємств і установ (11,6% від загального числа підприємств), які створили сукупний дохід 1 481 млн євро (2,9% ВВП) [9]. Частка сектору креативних індустрій у ВВП України дорівнює 4,4% (105 млрд грн), де працює близько 460 тис. осіб. Україна є учасником кількох міжнародних таких програм як «Культура і креативність: програма ЄС і Східного партнерства» (2015-2018 рр.), «Креативна Європа» (2014-2020 рр.), «Culture Bridges» (2017-2020 рр.) і «Creative Spark» [10].

Отже, креативна економіка протягом останніх років демонструє стійку динаміку зростання та сприймається як унікальна модель і драйвер розвитку національних економік, підтримки національної ідентичності та реалізації. Вона не відноситься до альтернативних стратегій розвитку національних економік, вона є логічним слідством широкої, як ніколи, інтеграції та конвергенції культури, інноваційно-орієнтованого виробництва, цифрових технологій та інформаційного суспільства.

Література:

1. Lundvall B. National Systems of Innovation: Toward a Theory of Innovation and Interactive Learning. New York: Anthem Press, 2010.
2. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Пер. с англ. Изд. 2-ое, испр. и доп. – М.: Academia, 2004. – 788 с.

4. Toffler A. The Third Wave / A. Toffler. – New York : Morrow, 1980. – 544 p.

5. Хокинс Дж. Креативная экономика. Как превратить идеи в деньги. Пер. с англ. – Классика XXI, 2011. – 256 с.

6. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2011. – 432 с.

7. Новикова С.К. Креативная экономика как драйвер роста: мировой и российский опыт // *Новые технологии*. – 2019. – Вып. 2(48). – С. 175-18.

8. Степанов А.А., Савина М.В. Креативная экономика: сущность и проблемы развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/kreativnaya-ekonomika-suschnost-i-problemy-razvitiya>

9. Креативная экономика. Министерство культуры Эстонии. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.kul.ee/ru/sfery-deyatelnosti/kreativnaya-ekonomika>

10. Європейська Комісія спільно з Мінкультури провели семінар ТАІЕХ щодо європейських практик розвитку креативних індустрій [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.kmu.gov.ua/news/yevropejska-komisiya-spilno-z-minkulturi-proveli-seminar-taieh-shchodo-yevropejskih-praktik-rozvitku-kreativnih-industrij>

Прокоф'єв Д.І.
аспірант
Науковий керівник: **Стройко Т.В.**
доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту
Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського

ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – СУТНІСТЬ, ФОРМИ, ПРОЯВИ

На семантичному рівні децентралізація (від лат. de – «протиставлення», centralis – «центральний») трактується як знищення, ослаблення або скасування централізації [1, с. 249]. Водночас, найбільш узагальненим визначенням терміна «децентралізація» у радянський період було розширення прав місцевих державних органів управління в результаті передання їм деяких функцій центральних органів [2, с. 137].

Основоположником теорії фінансової децентралізації є американський економіст Чарльз Тібу, який стверджував, що завдяки такому процесу формуватиметься рівновага надання муніципальних послуг в співвідношенні до потреб населення, що сприятиме групуванню людей в громади зі збалансованими потребами [3]. Окрім того, Ч. Тібу зазначає: «Фіскальна децентралізація підвищує рівень конкуренції серед місцевих органів влади... децентралізація забезпечує зростання ефективності, оскільки органи місцевого самоврядування мають більш точну інформацію про потреби своїх резидентів на відміну від центральної влади» [4, с. 109].

Проблематика розподілу повноважень між державою та місцевими самоврядними органами активно вивчалася у процесі розвитку громадської і державницької теорій місцевого самоврядування, ідейні постулати яких надавали верховенство або громадам, або державі. Однак певна правова, організаційна та фінансова самостійність місцевих органів влади визнавалася однозначно.

Такі підходи знайшли своє правове визначення у сучасній Європейській хартії місцевого самоврядування, де, зокрема, зазначено: «Державні повноваження, як правило, повинні переважно реалізовуватись органами влади, найбільш близькими до громадянина. Надання повноважень іншому органу влади слід

здійснювати з врахуванням обсягу та характеру поставлених завдань, а також вимог ефективності та економії» [5, с. 75].

Що стосується визначення фіскальної децентралізації, існують різні підходи, засновані на розподілі процесів децентралізації. Один з них передбачає, що фіскальна децентралізація є частиною децентралізації управління поряд з іншими компонентами, які включають: вертикальну децентралізацію, яка описує такі системи, в яких уряд є багаторівневим; децентралізацію прийняття рішень, яка фокусується на тому, як повноваження щодо прийняття політичних рішень розподіляються між різними рівнями влади; децентралізацію призначення, що стосується рівня влади, на якому посадові особи різних рівнів обираються та звільняються; виборчу децентралізацію, яка визначає частку рівнів влади, на яких проводяться прямі вибори з метою обрання виконавчої влади; децентралізацію персоналу, що стосується частки адміністративного персоналу, який працює на нижчих рівнях влади; фіскальну децентралізацію, що стосується способу розподілу податкових надходжень і державних витрат між різними рівнями влади [6].

На практиці важко створити адміністративно-територіальний устрій та розподіл бюджетних повноважень у повній відповідності з оптимальними економічними умовами виробництва локальних суспільних благ. Тут вагомий вплив мають історичні, політичні й ментальні фактори.

Інший підхід передбачає три елементи децентралізації: фіскальну децентралізацію, яка включає передачу фінансових ресурсів у вигляді субсидій і податкових повноважень на рівень субнаціональних державних одиниць; адміністративну, яка передбачає передачу функцій, які виконуються центральним урядом, географічно віддаленим адміністративним одиницям; політичну з акцентом на передачі повноважень і відповідальності до виборних органів місцевого самоврядування [7, с. 4].

Відповідно до законодавства України «децентралізація фінансових повноважень є головною умовою забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування у сфері фінансів, і, навпаки, зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування необхідно розглядати як наслідок фінансової децентралізації» [8].

Література:

1. Словник іншомовних слів / [видання друге, виправл. і доповн.]; за ред. О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 967 с.

2. Політичний словник / За ред. В.К. Врублевського, А.В. Кудрицького, В.М. Мазура та ін. – К.: 1982. – 655 с.

3. Холодов А.С., Косенко С.Т. Гипотеза Тибу и возможности ее реализации / Холодов А.С., Косенко С.Т. // Санкт-Петербургский государственный инженерно-экономический университет. IV Международная студенческая электронная научная конференция «Студенческий научный форум». – 15 февраля – 31 марта 2012 года. Режим доступа: <http://www.rae.ru/forum2012/213/1335>.

4. Усков. И.В. Децентрализация как основа становления фінансово самостоятельных местных органов власти / Усков И.В. // Бизнес Информ. Серия «Регіональна економіка» – 2012. – Вип. 3. – С. 107-110.

5. Європейська Хартія про місцеве самоврядування // Фінанси. – 1993. – № 1. – С. 74–76.

6. Treisman D. Defining and Measuring Decentralization: A Global Perspective / D. Treisman. – 2002 [Online]. – Available at: <http://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/defin.pdf>.

7. Scott Z. Decentralisation, Local Development and Social Cohesion: An Analytical Review / Z. Scott // University of Birmingham: Governance and Social Development Resource Centre, 2009. – (GSDRC Research Paper) [Online]. – Available at: <http://www.gsdr.org/docs/open/po60.pdf>.

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>, 139

Сидорчук А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія

Тернопільський національний економічний університет

DEVELOPMENT OF THE STATE SOCIAL INSURANCE IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

The conditions contributing to the development of the continental model of social protection, and therefore social insurance, will be determined by the indicators of the economic development of the state, presented in the table 1.

**The macroeconomic indicators for assessing the preconditions
for the existence of social insurance ***

#	Indicator	An economic interpretation of the impact on the social insurance system
1	GDP per capita	The financial capabilities of the system are higher, the higher the indicator
2	The level of economic growth	The effect is similar to the impact of the previous indicator #1
3	An unemployment rate	An inverse-proportional relationship. The higher the score, the lower the financial capacity of the system
4	An inflation rate	The effect is similar to the impact of the previous indicator #3
5	A deficit of the state budget	Its presence or large size may encourage wider use of the social insurance system

*Source: * It was developed by the author*

The analysis of the five indicators described above is for countries that, depending on the distribution of this or that model of social protection, are divided into four groups, will determine the preconditions for the functioning of the continental model (social insurance system) in Ukraine.

Necessary prerequisites for the existence of individual models of social protection of the population is the availability of potential for economic development of the state, which is described by the relevant indicators (inflation, unemployment, economic growth, etc.), and based on one of the five methods of accumulating insurance fees in the state social insurance.

Table 2 contains indicators of the economic development of a number of countries in accordance with their common models of social protection.

As it can be seen from the above data, the state where:

- The continental model of social protection (Germany, Austria, Switzerland) has become, it is characterized by a lower level of economic growth (9%) and unemployment (5%) compared with other models; low inflation (0,4% per annum) and a budget deficit of 0,35% to GDP;

- The Beveridge model has become, it has an average of other countries with a budget deficit (2% of GDP), the highest rates of

economic growth (14%), low inflation (0,13%) and one of the highest unemployment rates (7%);

- It based on the Scandinavian model, has one of the lowest deficits (0,4% of GDP), the lowest among countries with other models of inflation (negative), high unemployment (almost 7%) and one of the highest rates of economic growth (more 10%);

- The Southern-European model is used, it has one of the worst macroeconomic indicators: a large budget deficit (3,4% of GDP), high unemployment (over 17%) and low GDP per capita (USD 30,4 thousand);

- The system of private social insurance is used, (in particular, the US) it has one of the largest budget deficits (3.5% of GDP) and creates conditions that are somewhat similar to Beveridge model.

Table 2

The macroeconomic indicators of social protection models of the population*

Indicator	Continental or model Bismarck	Model Beveridge	Scandinavian	Southern-European	USA	Ukraine
GDP per capita, \$ [1]	48181	43471	48663	30498	54629	8790
The level of economic growth, % [1]	9,15	14,07	10,33	8,86	9,23	4,7
An unemployment rate, % [2]	5,15	6,93	6,29	17,16	5	9,55
An inflation rate, % [2]	0,41	0,13	1,08	-0,09	0,7	31,3
A deficit of the state budget, % [2]	-0,35	-2,3	-0,45	-3,4	-3,5	-2,9

Source: * It was developed by the author

The states that have chosen as a source of funding for the social protection system budget funds (Beveridge model) tend to be in the way of a deficit in public finances (2% of GDP). In the long run, the welfare of the population should not deteriorate, as, in the conditions of a significant economic growth (14% per annum) and one of the highest unemployment rates without increasing the budget deficit, this goal will

be difficult to achieve. At the same time, the number of unemployed loses its relevance: taxpayers are primarily enterprises and the state focuses on creating a favourable investment climate in the economy. Because of this, the number of unemployed people, in comparison with countries with other models of social protection, is greater (almost 7%).

The states that chose the insurance system (the continental model) as the main source of financing social protection of the population are forced to pursue a policy of active employment, as it is the main contributor to it. Because of this, the number of unemployed is slightly lower than in other countries (5%). The lower burden of social expenditures on the budget results in its lower deficit (0,5%).

States with a Southern-European model, increasing the welfare of the population reach by deficits of the budget, as they combine its funds as sources of financial support for social protection with the social insurance system, sharing the burden of social spending between these levels of public finance. It traces the annual growth of the economy. Therefore, the number of unemployed people (17% vs. 5%) is not important in comparison with the continental countries.

A private social insurance system can exist in high rates of economic development (almost 10%) and insignificant unemployment (5% of the able-bodied population). The large deficit of budgetary funds (3,5% of GDP), which was observed during this period, did not directly concern the social protection system and was due to the fact that the basis of macroeconomic policy in the United States in the 90's of the twentieth century. B. Clinton's administration took Keynesian views on scarce finances. Other macroeconomic indicators of this model are similar to Beveridge model.

Taking into account the number of officially registered unemployed (less than 10%) and the deficit of budget funds (3% of GDP), we will determine the possibility of introducing a Continental, Scandinavian or South-European model of social protection in Ukraine. At first point of view, the prerequisites for applying the continental model seem most likely: the budget deficit and the number of unemployed in our state are similar to those observed in continental Europe. However, the rates of depreciation of the monetary unit and the growth rate of the economy are not comparable. For the same reasons, the Ukrainian economy cannot ensure the implementation of the Scandinavian model. In addition, budget deficits in Denmark, Sweden, Finland, the United Kingdom, or Ireland are due to a large share of social expenditures (primarily pension payments), while in Ukraine and without Pension Fund of Ukraine expenditures, the deficit is 3% of budget revenues.

Indicators characterizing the macroeconomic state of our country do not allow comparisons with any of the countries where other models are used. In other words, the existence of social insurance as a component of social protection in Ukraine occurs in conditions not characteristic of any of the states under consideration. This can be clearly seen by comparing the average per capita income (which is 4 times smaller than the nearest indicator of the countries of Southern Europe), the growth rates of the economy (which are 2 times less than the indicator of the countries of the continental model of social protection) and the level of inflation (which is not comparable with any of the countries we analyzed).

Thus, at present, Ukraine does not have the necessary macroeconomic conditions for the functioning of the social insurance system. Such conditions will only arise if the rate of economic development of the country is at least twice as high as that of continental Europe; ensuring unemployment at a level at least twice as low as that of continental Europe; reducing the budget deficit by 10 times compared to the level in 2016 and, most importantly, stopping the depreciation of the national currency. If these steps are not taken, the legally «continental» model of social protection declared in Ukraine will be gradually transformed into an actually implement «South-European» model.

References:

1. Розраховано автором на основі даних Світового банку [Електронний ресурс] / Світовий банк. – Режим доступу : https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?order=wbapi_data_value_2013+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc
2. Розраховано автором на основі джерела : The world fact book / CIA – Режим доступу : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/docs/guidetowfbook.html>

Фісуненко Н.О.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри аналітичної
економіки та менеджменту

Гужва Г.О.

студентка

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогоденному етапі стратегічно важливим завданням для економіки України є розвиток виробництва. Формування ринку інвестиційних ресурсів зумовлено необхідністю забезпечити інвестиційними ресурсами та послугами збереження і примноження основного капіталу (матеріально-технічне забезпечення), оборотного капіталу та безперервне і якісне оновлення ресурсної бази.

Існуючи ускладнення розвитку інвестиційних процесів полягають передусім у тому, що вони потребують вагомих обсягів інвестиційних ресурсів. Послідовним виникає питання: чи впливають іноземні інвестиції на економічний розвиток ринкової української економіки.

Проаналізуємо наявність або відсутність залежності між показниками ВВП країни та обсягом залучених прямих іноземних інвестицій за 2011–2018 роки. Для оцінки впливу факторних показників на результуючий скористаємося методикою кореляційно-регресійного аналізу (за допомогою редактора Excel).

Послідовність побудови економіко-математичної моделі:

1. Формування вибірки зі значень показників, в якості результуючого показників приймаємо ВВП країни та обсяг залучених прямих іноземних інвестицій за 2011–2018 роки.

2. На основі кореляційної матриці і кореляційного поля проведення аналізу парної кореляції між результуючими показниками і факторними ознаками.

3. Виконання математичної моделі. Оцінювання значимості кожного коефіцієнту регресії і рівняння в цілому.

Першим етап сформуємо вибірку статистичних даних результуючих показників (табл. 1).

Побудуємо кореляційне поле для визначення виду можливої залежності між показниками. На рис. 1 наведено графік залежності ВВП країни від обсягу залучених іноземних інвестицій та оптимальний вид лінії тренду.

Таблиця 1

Дані для встановлення зв'язку між економічним зростанням та обсягом залучених прямих іноземних інвестицій за період 2011-2018 роки (млн дол. США)

Рік	ВВП, млн дол. США	Прямі іноземні інвестиції, млн дол. США
2011	164787	48197,6
2012	176265	51705,3
2013	182026	53704
2014	131805	40725,4
2015	95615	36154,5
2016	93270	37313,6
2017	112154	38911
2018	115967	39147

**Джерело: побудовано на основі [1]*

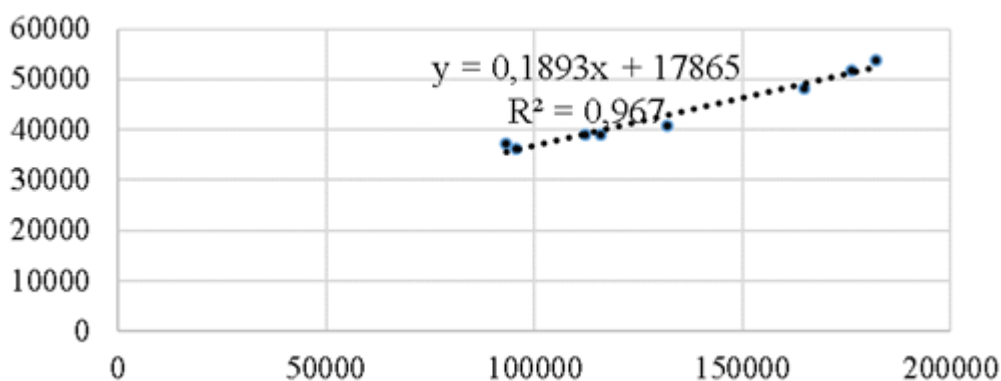

Рис. 2.3. Кореляційне поле залежності ВВП країни від обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні

**Джерело: побудовано автором*

Як видно з рисунку, однофакторне рівняння регресії лінійне, саме тому оптимальним методом для розрахунку коефіцієнтів є метод найменших квадратів, тому пошук рівняння регресії буде у вигляді:

$$y = a_0 + a_1 X \quad (1.1)$$

Після проведення необхідних розрахунків отримуємо рівняння:

$$y = 0,1893x + 17865 \quad (1.2)$$

Коефіцієнти регресії визначаємо за допомогою інструменту «Регресія» пакету аналізу. Отримані результати наведені на рис. 2.

Regression Statistics									
Multiple R	0,98345								
R Square	0,967175								
Adjusted R Square	-1,4								
Standard Error	1414,35								
Observations	1								
ANOVA									
	df	SS	MS	F	Significance F				
Regression	7	2,95E+08	42099770	147,3207	#NUM!				
Residual	5	10001933	2000387						
Total	12	3,05E+08							

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept							0	0
	164787						0	0
	176265						0	0
	182026						0	0
	131805						0	0
	95615						0	0
	93270	17488,28	2130,727	8,207656	0,000437	12011,06706	22965,48	12011,07
	112154	0,19319	0,015917	12,13757	6,71E-05	0,152274705	0,234105	0,152275
	115967							
RESIDUAL OUTPUT								
Observation	Actual	Residuals						
1	1,96E+09	-2E+09						

Рис. 2. Результати роботи інструменту «Регресія»*

*Джерело: побудовано автором

Аналіз результатів розрахунку:

3. Коефіцієнт кореляції $r=0,98345$, тобто зв'язок між фактичними теоретичними (розрахунковими) значеннями результативної ознаки дуже сильний.

4. $R^2=0,967175$, відповідно, 96,72% дисперсія ВВП країни пояснюється впливом обсягу залучених іноземних інвестицій.

5. Критичне значення критерію Фішера (F) при $m_1=1$, $m_2=18$, $\alpha=0,05$, $F=4,41$. Фактичне значення критерію Фішера 147,32, тобто, більше критичного. Відповідно, рівняння регресії в цілому статистично значиме, тобто є відповідність даним спостережень. Отже, рівняння регресії в цілому статистично значиме і його можна використовувати для прогнозування.

Отже, виконавши моделювання основних показників економічного зростання економіки України використовуючи та розкривши послідовність побудови економіко-математичної моделі, встановлено, що дисперсія ВВП країни пояснюється впливом обсягу залучених іноземних інвестицій, а отже, економічне зростання України напряму залежить від обсягу залучених іноземних інвестицій.

Відповідно, рівняння регресії в цілому статистично значимі, тобто є відповідність даним спостережень і їх можна використовувати для прогнозування розвитку ефективності використання інвестиційних ресурсів на ринку інвестиційних ресурсів та моделювання рівноваги на ринку.

Література:

1. Капітальні інвестиції / *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.11.2019).

Фурсіна Н.А.

аспірантка кафедри міжнародної економіки
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ПОГЛЯД НА ФЕНОМЕН ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Головною характерною рисою XXI століття є процеси всесвітньої економічної, політичної, культурної та релігійної інтеграції та уніфікації. Глобалізація в світі сприяє тому, що світова економіка поступово перетворюється з міждержавних економік на цілісну глобальну економічну систему.

Серед наукових досліджень процесів глобалізації, а також пов'язаних з нею процесів трансформації компонентів розвитку світогосподарської системи необхідно виділити праці таких науковців, як: Калдор М., Размуссен М.В., Хантінгтон С.П., Самаан Дж.-Л., Хафтендорн Х., Хенрі Лемб., Ротшильд Є., та вітчизняних вчених Д. Лук'яненко, А. Поручник та Я. Столярчук та багато інших. Із розвитком технологій комунікацій розмиваються економічні кордони держав. Науковці вважають, що на початку XXI ст. спостерігається істотна динамізація трансформаційних процесів у світовій економіці, наслідком цього й є глобалізація, яка виявляється в глобальній моделі економічного розвитку [1, с. 73-92]. Разом з тим, багато аспектів даної наукової проблеми залишається недостатньо розкритими та обґрунтованими і потребують подальшого дослідження теоретико-методологічних засад феномена глобальної безпеки в світі.

Активне впровадження новітніх технологій змінює практики та стандарти взаємодії між суб'єктами МЄВ. Всі ці процеси безпосередньо впливають та змінюють підходи до дискурсу глобальної безпеки. Міжнародна безпека, або глобальна безпека – це комплекс заходів, що вживаються державами і міжнародними організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз та інші, для забезпечення взаємного виживання і безпеки людства у світі. Ці заходи включають військові дії і дипломатичні угоди, такі як договори і Конвенції.

На початку 2019 року відбувся Всесвітній економічний форум в Давосі. Головна тема форуму – «Глобалізація 4.0: формування глобальної архітектури в епоху четвертої промислової революції». Також експерти Всесвітнього економічного форуму представили доповідь про глобальні ризики 2019 року [2].

Було визначено наступні глобальні загрози в короткостроковій перспективі:

- економічне протистояння найбільших держав;
- руйнування багатосторонніх торговельних угод і правил;
- політична конфронтація між найбільшими державами.

Зазначимо, що комплексний підхід до безпеки у світі є пріоритетним напрямком після закінчення холодної війни. На сьогодні ми спостерігаємо формування нового світового порядку. Глобальну безпеку розглядають по напрямкам, як економічну безпеку, національну безпеку, енергетичну безпеку, ядерну безпеку, кібербезпеку, безпеку демократії і цивільних прав, особисту безпеку і безпеку охорони здоров'я. В реаліях сьогодення все більш

актуальним є дискурс глобальної безпеки з точки зору безпеки людини як індивіда, що вимагає встановлення універсальних прав людини і громадянських свобод. Ще в 20 сторіччі Генрі Лемб, автор книги «Підйом глобального управління», визначав, що підходи до визначення глобальної безпеки повинні бути переглянуті. А саме: переміщені традиційні акценти з безпеки держав до безпеки людей та планети [3].

Таким чином, глобальна безпека означає здатність держави або будь-якої людської спільноти забезпечити всім своїм членам достатній рівень безпеки.

Професор історії та економіки Кембриджського університету Емма Ротшильд визначає, що держави шляхом прийняття правових норм, поступово беруть до уваги те, що передбачають поняття «глобальної загрози» та «загальної безпеки», охоплюючи все ширше проблеми багатьох суб'єктів, як державних, так і приватних [4, с. 61–65].

Прийнятий ООН підхід поєднує безпеку окремих індивідів у рамках політики державної безпеки, який є основою сучасного дискурсу глобальної безпеки. Колаборація військових сил, дипломатичних місій, введення економічних санкцій та використання інформаційного простору у сучасному світі є дієвими інструментами запобігання загострення військових конфліктів.

Однією із компонент глобальної безпеки є розробка програм протидії тероризму. Тероризм у всьому світі – одна з найгостріших загроз глобальній безпеці. 8 вересня 2006 року Генеральною Асамблеєю ООН була прийнята Глобальна контро терористична стратегія [5]. Фахівці виділяють наступні вектори протидії тероризму такі, як комплексні заходи усунення умов виникнення та поширення тероризму, заходи із боротьби з терористичними угрупованнями, заходи в галузі міжнародній кооперації із протидії тероризму та заходи забезпечення прав людини у суспільстві та верховенства права на міжнародному рівні.

У 2017 році був підготовлений огляд Глобальної контр терористичної стратегії ООН та закріплено у резолюції ГА ООН (Резолюція А / RES / 71 / 291, прийнята Генеральною Асамблеєю 15 Червня 2017 року. Зміцнення потенціалу системи Організації Об'єднаних Націй з надання державам-членам підтримки у здійсненні Глобальної контр терористичної стратегії Організації Об'єднаних Націй). Глобальна контр терористична стратегія дає уточнення щодо питань пов'язаних із захопленням заручників, використання ядерного озброєння, морського судноплавства,

вибухових речовин, бомбового тероризму, фінансування тероризму, ядерного тероризму, тощо.

Генеральна Асамблея ООН на сьогодні є основним міжнародним органом, який регулює питання світового тероризму. Організації Об'єднаних Націй було засновано Контр терористичне управління резолюцією 71/291 Генеральної Асамблеї від 15 червня 2017 року.

На підрозділ покладено п'ять основних функцій:

а) направляти роботу з виконання антитерористичних мандатів Генеральної Асамблеї;

б) поліпшувати координацію і забезпечувати узгодженість дій 38 членів Цільової групи Глобального договору ООН про координацію антитерористичної;

с) підвищувати ефективність допомоги, що надається Організацією Об'єднаних Націй державам-членам у справі зміцнення їх антитерористичного потенціалу;

д) привертати увагу до антитерористичної діяльності Організації Об'єднаних Націй, поширювати інформацію про неї і активізувати роботу по мобілізації ресурсів;

е) забезпечувати, щоб боротьбі з тероризмом приділялася належна увага в діяльності всієї системи Організації Об'єднаних Націй.

Метою цього підрозділу є налагодження зв'язків з органами Ради Безпеки і державами-членами, створення нових партнерств.

Проблеми національної безпеки стоять сьогодні у центрі уваги більшості цивілізованих країн світу. В реаліях сучасності для України під час військової агресії з боку РФ протягом останніх 6 років питання національної безпеки набувають пріоритетного значення. Основним документом, який регулює питання безпеки держави є Закон України "Про національну безпеку України", від 21.06.2018 [6]. У Законі зазначено, що запобігання загроз національній безпеці України є пріоритетом державної політики у всіх сферах діяльності Держави. Основні напрямки з питань безпеки і оборони визначаються у Стратегії національної безпеки України, Стратегії воєнної безпеки України, Стратегії кібербезпеки України, інших документах з питань національної безпеки і оборони, які схвалюються Радою національної безпеки і оборони України і затверджуються указами Президента України.

Таким чином, системний підхід до виявлення взаємопов'язаних проблем, що утворюють феномен глобальної безпеки, розробка стратегій їхнього практичного застосування на міжнародному рівні

є пріоритетними напрямками в забезпеченні міжнародної та національної безпеки.

Література:

1. Лук'яненко Д. Глобальні фінансові дисбаланси та їх економічні наслідки / Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук // Журнал європейської економіки. – 2010. – Т. 9. – № 5.
2. <https://www.epravda.com.ua/news/2019/01/17/644372/>.
3. A Summary Analysis by Henry Lamb, The Commission on Global Governance, Our Global Neighbourhood (Oxford: Oxford University Press, 1995), p. 78. ISBN 0-19-827998-1.
4. Rothschild E. What is Security / E. Rothschild // Daedalus. – 1995. – V. 24, № 3.
5. <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/en/un-global-counter-terrorism-strategy>.
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2469-19#n355>.

Шмалій Л.В.

аспірантка кафедри менеджменту
Державний університет телекомунікацій

ЕТАПИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ

В управлінській площині оцінку ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку можна вважати найбільш важливою складовою процесу інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки, оскільки визначаються сильні та слабкі сторони і можливості в здійсненні цього процесу, що дозволяє окреслити напрями та заходи щодо його удосконалення та гармонізації. Відповідно виникла потреба щодо формування нових підходів до здійснення оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку із врахуванням реалій економічного простору в умовах широкого використання сучасних цифрових технологій.

Окреслення цієї проблема знаходимо у розвідках таких відомих вчених, як І. Ансоф, Гудзь О., І. Зеліско, Г. Козаченко, Л. Лазаренко, І. Троц, Л. Шваб, Л. Юрович та інші.

Оцінка ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку має опиратись на принципи: практичності, доступності, об'єктивності, послідовності, ритмічності.

Однією з вимог до оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку має бути певна ритмічність її здійснення, що дасть змогу своєчасне коригувати відповідні управлінські рішення. Для оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку доцільно виділити наступні рівні ритмічності: оперативна, тактична, стратегічна.

Ключовим призначенням оперативної оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку має бути виявлення відхилень основних індикаторів задля термінового реагування, а за потреби коригування управлінських заходів.

Тактичний рівень оцінки має здійснюватись для моніторингу загальних індикаторів після завершення певних проектів чи у визначений часовий період. Результати цієї оцінки мають використовувати для аналітичних довідок щодо виявлення наявних чи латентних загроз і ризиків та відповідного корегування управлінських рішень.

Стратегічна оцінка дасть змогу виявити можливості удосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку при виконанні майбутніх завдань та прогнозувати рівень його ефективності у майбутньому.

Переважно, поняття «ефективність» тлумачать, як «здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат» [2, с. 508]. Тобто, ефективність окреслюють через показник ефекту. Так, М. Бухалков визначає ефективність як «співвідношення отриманого ефекту з витратами на його досягнення й є свого роду платою за досягнення даного результату» [1, с. 342].

Метою здійснення оцінки є визначення інтегрального індикатора ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку.

Послідовність етапів оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку має бути наступною.

Передусім, варто визначити кількісні індикатори, які характеризують окремі напрями та складові ефективності економічної безпеки підприємств зв'язку. Потім експертним шляхом доцільно визначити вагомість кожного індикатора.

Затім, доцільно визначити інтегральний індекс ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки, який розраховується на основі складових кількісної оцінки та їх вагових коефіцієнтів.

В кінці кількісної оцінки, здійснюється формування рейтингової шкали оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку на основі універсальної шкали Харрінгтона.

Для об'єктивності та повноти оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку поряд із кількісними індикаторами важливо врахувати наявні якісні індикатори, які відображають якісні характеристики.

Послідовність етапів якісної оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку майже така ж як і кількісної.

Передусім визначається система якісних індикаторів, доцільно це здійснювати на основі концепції, розробленої Нортоном-Капланом [3], де запропоновано використовувати оптимальну їх кількість 3–5.

Потім визначаються експерти та розробляється бальна оцінка для якісних індикаторів і їх вагомість.

Затім розраховується інтегральний індекс якісної оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку та будується рейтингова шкала.

Визначення інтегрального індексу якісної оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку дозволяє виявити ступінь його збалансованості, структурованості, гнучкості, мобільності, компетентності та об'єктивності.

Для наочної ілюстрації результатів оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку доцільно побудувати гістограму із демонстрацією рейтингів кількісних та якісних індикаторів. Сформована гістограма буде відображати поділ ефективності інформаційно-

комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку за сегментами із високим, достатнім та низьким рівнем ефективності, що дозволить розробити адекватні заходи чи коригувальні управлінські рішення. Водночас, відмітимо, що у сучасному мінливому та динамічному конкурентному середовищі, надзвичайно важливо мати уявлення не тільки про кількісні та якісні індикатори у певний часовий період, але і мати уявлення про швидкість і напрями змін індикаторів, що дозволить передбачити ситуацію наперед та ухвалити відповідні управлінські рішення. Дієвим інструментом, який дозволить вирішити цю проблему, може бути матричне представлення кількісних та якісних інтегральних індексів у динаміці. Послідовність матричного представлення ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку поєднує етапи розрахунку індексів для матричного представлення у динаміці, їх моніторинг і діагностику, визначення координат матриці та управлінську і економічну інтерпретацію результатів оцінки.

На основі побудованої матриці можна об'єктивно оцінювати ефективність інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку, що дає змогу більш детально враховувати усі коливання та зміни у усій сукупності складових інформаційно-комунікаційного забезпечення та отримувати реальну динамічну характеристику ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку у розрізі часових періодів, ієрархічних рівнів ефективності, виявляти слабкі та сильні сторони управлінських заходів задля їх уточнення і подальшого корегування. Матриці ефективності можуть бути побудовані за будь-який часовий період.

За результатами оцінки ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку можна формувати напрями активізації та розробляти необхідні коригувальні заходи. Коригувальні заходи за результатами проведеної оцінки зумовлюються необхідністю структурування, збалансованістю відповідної архітектури, узгодженості та забезпеченості економічної безпеки підприємств зв'язку.

Література:

1. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование / М. И. Бухалков. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 400 с.

2. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: ред. кол. С. В. Мочерний та ін. В 3-х т. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – Т. 1, – 950 с.

3. Kaplan R., Norton D. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action. / Robert S. Kaplan, David P. Norton. – Harvard: President and Fellows of Harvard College, 2012. – 323 p.

СЕКЦІЯ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Басенко В.В.

студентка

Науковий керівник: **Ломоносова О.Е.**

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки

Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ВИТРАТИ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ

Національна транспортно-логістична система є інтегрованим складним комплексним утворенням, головною метою функціонування якого є надання безперервних, надійних і якісних транспортно-логістичних послуг при одночасному забезпеченні мінімальних логістичних витрат економічних агентів. Складність та багатоаспектність поняття транспортно-логістичної системи зумовлює різні, проте, взаємодоповнюючі підходи до її структуризації в рамках яких виокремлюється роль та функції інфраструктурного забезпечення. Зокрема, науковці Іртищева І.О., Мінакова С.М. та Христенко О.А. розглядають транспортно-логістичну систему у контексті «п'яти рівнів логістичної взаємодії:

- взаємодія об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури (термінали та вантажні комплекси, складські господарства, підприємства різних видів транспорту та транспортно-логістичного сервісу тощо);
- логістичні транспортні центри місцевого, регіонального та міжнародного призначення;
- регіональні логістичні транспортні системи;
- логістичні транспортні кластери;

– інтегрована транспортно-логістична система України (підсистема економічної системи країни та міжнародних транспортно-логістичних систем)» [1, с. 15; 2, с. 145].

Одним з ключових елементів транспортної системи країн є підприємства водного транспорту, адже саме на цей вид транспорту припадає найбільша частина вантажообігу в міжнародних перевезеннях, адже водний транспорт, зокрема морський, грає важливу роль в забезпеченні інтеграції країн до світового господарства.

Морський транспорт є центральним компонентом міжнародних транспортних мереж, які обслуговують виробничо-збутові ланцюги і міжнародну торгівлю. Основною діяльністю судноплавних компаній є перевезення вантажів, що забезпечує переважну частину прибутку підприємств. Серед основних показників, за якими визначають ефективність виробничої діяльності підприємства є собівартості виконаних робіт і наданих послуг.

Згідно «Методичних рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті», затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 05.02.2001 р. № 65, собівартість перевезень – це виражені в грошовій формі поточні витрати транспортних підприємств, безпосередньо пов'язані з підготовкою та здійсненням процесу перевезень вантажів, а також виконанням робіт і послуг, що забезпечують перевезення [3].

Витрати морських перевезень змінюється під впливом великої кількості факторів які поділяються на 2 групи [4, с. 24]:

6. Фактори, що не залежать від діяльності підприємства (зміна попиту і пропозиції на ринку автотранспортних послуг, ціні на матеріальні і технічні ресурси, норми на відновлення та ремонт суден, потужність підприємства, відстань морських перевезень, номенклатура і структура вантажів, що перевозяться, ставки податків та зборів, зміна тарифів, що регулюються державою, природно-кліматичні умови).

7. Фактори, що залежать від діяльності підприємства (прискорення науково-технічного прогресу як в галузі конструювання і виробництва суден, так і в галузі організації технічного обслуговування, ремонту та експлуатації суден; впровадження прогресивних форм і методів організації процесу морських перевезень; покращення організації праці і виробництва; економія матеріальних ресурсів; зміна структури морських перевезень).

Більшість факторів, що залежать від діяльності підприємства, знаходять своє відображення у покращенні техніко-експлуатаційних показників використання судна, що здійснюють вплив на підвищення його продуктивності і зниження витрат морських перевезень.

За ступенем впливу на витрати морських перевезень техніко-експлуатаційні показники використання судна поділяються на дві групи (див. рис. 1).

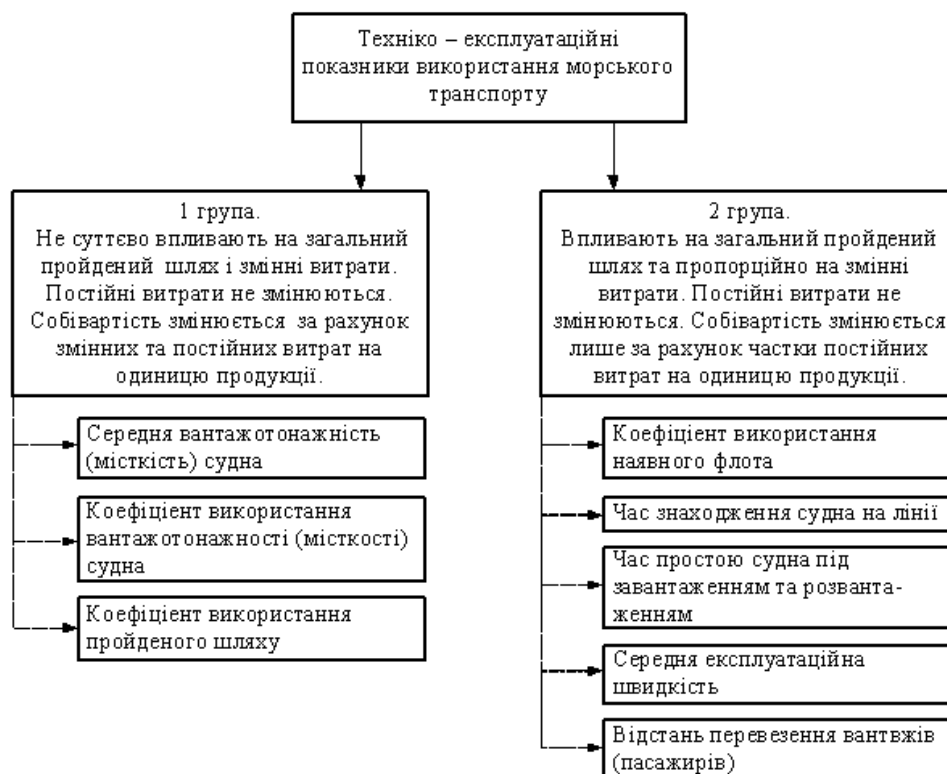

Рис. 1. Вплив техніко-експлуатаційних показників використання судна на витрати морських перевезень

Джерело: розроблено автором за [2]

Зміна показників першої групи не впливає на загальний пробіг автомобілів, проте прямо пропорційно впливає на обсяг послуги транспорту.

При цьому сума змінних і постійних витрат майже не змінюється, а витрати одиниці послуги транспорту змінюється за рахунок зміни змінних і постійних витрат на 1 тонно-милю.

Зміна показників другої групи спричиняє зміну загально часу експлуатації судна і обсягу послуги транспорту. У зв'язку з цим змінюються змінні витрати при незмінних постійних. Витрати

одиниці послуги транспорту при цьому змінюється лише за рахунок зменшення частки постійних витрат.

Зниження витрат морських перевезень можливо за рахунок:

- економії витрат після впровадження досягнень науково-технічного прогресу, прогресивних форм і методів організації морських перевезень, покращення організації праці і виробництва;

- економії в результаті вдосконалення організації праці і експлуатації транспортних засобів, яка включає економію по заробітній платі в результаті покращення організації послуги транспорту, а також економію від скорочення норм витрачання палива, електроенергії, матеріалів;

- економії по заробітній платі розраховується на основі розрахунку підвищення продуктивності праці за рахунок покращення організації послуги транспорту;

- економії від зниження норм витрат палива;

- економії витрат в результаті вдосконалення управління, що враховує економію від вдосконалення управління транспортом і скорочення адміністративно-управлінських витрат (в результаті вивільнення працівників, що виконують функції управління);

- економії постійних витрат при збільшенні обсягу морських перевезень [5, с. 85].

Зниження витрат транспортних послуг здійснює безпосередній вплив на формування тарифів на перевезення вантажів та пасажирів застосування яких визначає конкурентоспроможність підприємства морського транспорту на ринку морських перевезень.

Література:

1. Іртищева І.О. Стратегічні орієнтири розвитку логістичної інфраструктури в морегосподарському комплексі України / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв : НУК, 2014. – № 1 (451). – С. 12-16.

2. Іртищева І.О., Мінакова С.М., Христенко О.А.. Структура транспортно-логістичної системи України. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 4. – С. 146-149.

3. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 05.02.2001 № 65. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1040.644.1&nobreak=1#st2>.

4. Горова К.О. Основи економіки транспорту. Конспект лекцій / К.О. Горова. – Х.: ХНАДУ, 2011. – 77 с.

5. Попович П.В. Основи економіки транспорту. Курс лекцій / Попович П.В., Шевчук О.С., Гаврон Н.Б. – ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2017. – 147 с.

Березянюк Т.В.

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедрою економіки праці та менеджменту
Національний університет харчових технологій

НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА: ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Останні декілька років відбулись суттєві зміни в проблемах та завданнях усього людства. Порядком денним щодо стійкого розвитку до 2023 року, який схвалено 193-ю сесією ООН, визначено ключові стратегії забезпечення людського розвитку з урахуванням національних особливостей. Головну увагу приділено реформі глобального управління та інституціональним засобам рішення проблеми: структурна схема людського розвитку переорієнтовує суспільство із курсу на досягнення заможності індивідуума на підвищення достатку громади, з курсу на багату економіку у бік багатства суспільного людського життя, з підвищення рівня достатку людей у бік підвищення їх благополуччя, з максимізації індивідуального доходу в бік підвищення потенціалу.

Основні кроки та структуру цілей економічної та політичної діяльності суспільства було викладено в підсумкових рішеннях Самітиту G-20 (2013 р.) – наголос зроблено на реформуванні головних чинників та інструментів регуляції в інституціональному середовищі [1].

Аналіз дозволяє зробити висновок про відмову континентальної Європи від ліберальної економіки та переходу до конструкції соціально регульованого капіталізму. У зв'язку з цим змінюються і завдання урядів, що приєднались до цих рішень.

Отже, в рамках нової парадигми економіки національного та світового суспільства обрано людський розвиток, як мету, як процес, як результат. А, відповідно, зростання економіки – є інструмент досягнення мети, засобом забезпечення людського розвитку, а не самоціллю.

Сучасні політики та принципи ОЕСР та G-20

Програма розвитку	Засоби досягнення та завдання
1	2
Забезпечення продовольчої безпеки	Якісне харчування, стійке виробництво, зростання продуктивності праці в АПК, увага до продуктивності дрібних фермерських господарств, гендерна рівність як запорука зростання потенціалу продуктивності, створення робочих місць особливо у сільській місцевості, підвищення транспарентності, ефективність ринків розглядається як зменшення втрат продовольства та недопущення забруднення, а також поліпшення харчування усіх верств населення. Демонструвати лідерство та скоординований, інтегрований та довгостроковий підхід до взаємодії у вказаних напрямках
Забезпечення продовольством в умовах швидкої урбанізації	Огляд ключових напрямків зростання економіки та створення робочих місць у сфері продовольчої безпеки та харчування (особлива увага до країн низьких статків)
Господарський порядок	<p>Розповсюдження кращих практик у сфері продуктової безпеки та харчування</p> <p>Моніторинг виконання обов'язків:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування продовольчих резервів та доступу до гуманітарних поставок; – відповідальні інвестиції у сільське господарство; – управління ризиками у сільському господарстві; – забезпечення харчуванням дітей до 1000-ї доби життя
Глобальне партнерство щодо розширення доступу до фінансових послуг	Угода по фінансуванню малих та середніх підприємств (SME Finance Compact) Програма взаємної освіти (G20 Peer Learning Program)

1	2
Інфраструктура – головне джерело економічного росту	Розвиток приватно-державного партнерства
Подолання недостатності навичок працевлаштування	Забезпечення набуття базових навичок та кваліфікації Обмін кращими практиками Інноваційні підходи до освіти на базі державної політики працевлаштування та участі приватного сектору

Джерело: укладено автором за джерелом [2]

Таблиця 2

Напрямки оцінки відповідності діяльності корпоративного сектору за вимогами ОЕСР

Принципи	Напрямок впливу на корпоративний сектор	Виконавець
1	2	3
Принцип 1 Умови для довгострокового інвестування	Узгодженість політичних цілей, ефективне регулювання бізнесу, створення робочих місць, підвищення рівня життя, конкурентоспроможність, «зелений» ріст, прозорість, справедливість, нагляд	Національний уряд
Принцип 2 Розвиток заощаджень та інституційних інвесторів	Підвищення прозорості винагород, сприяння конкуренції, зменшення стимулів для маржинального росту	
Принцип 3 Управління інституційними інвесторами	Виявлення екологічних, соціальних та корпоративних ризиків управління	Керівний орган інституційного інвестора
	Виявлення конфлікту інтересів Контроль механізму корпоративного управління, агентських відносин та винагород по усьому ланцюгу інвестування	Органи нагляду та контролю

1	2	3
Принцип 4 Фінансове регулювання, податки, вартість	Укріплення наглядових та контрольних функцій	Уряди
Принцип 5 Механізми фінансування та співробітництво інвесторів	Державне втручання в діяльність інституціональних інвесторів відбувається на основі недоліків ринку та оцінки соціально-економічного та екологічного впливу Сприятливе політичне середовище	
Принцип 6 Інвестиційні обмеження Принцип 7 Обмін та розкриття інформації Принцип 8 Фінансова освіта, захист прав споживачів	Полегшення контролю наглядових органів, стимулювання інвесторів до розширеної звітності	Наглядові органи, національні уряди

Джерело: укладено автором за джерелом [2]

У свою чергу людський розвиток – це розвиток людського потенціалу шляхом активної участі людей у процесах, що його (потенціал) формують, через реальне покращення життя особистості.

Основним показником виміру людського розвитку є відповідний Індекс: потенціальна тривалість людського життя при народженні, середня тривалість навчання та ВВП на душу населення як спроможність суспільства забезпечити реалізацію потенціалу та досягти достойного рівня життя. Додатково запропоновано ще 4 складових у формуванні Індексу: коригуючий коефіцієнт суспільної нерівності, індекс гендерного розвитку, гендерної нерівності, індекс багатомірної бідності (не пов'язаної із власним доходом). Значення Індексу людського розвитку (HDI)

України за 2014р.-2017р. дорівнювало 0,747 – цей показник належить до категорії високого рівня людського розвитку – що поставило країну на 81 позицію зі 188 країн. Якщо у 1990 р. середній дохід 10 % найзаможніших громадян України у 4 рази перевищував відповідний показник 10% найбідніших, то у 1996 році – вже у 67 разів, а в 2017 р. – у 78,9. Майже чверть працівників отримують заробітну плату, нижчу за межу бідності, а близько 70 % – меншу за прожитковий мінімум . Коефіцієнт Джині в Україні складає 28% (дані ООН), а децильний коефіцієнт – 7,6%, хоча, згідно з експертними оцінками, розрив у доходах найзаможніших і найбідніших верств населення сягає 40% [3]. За оцінками експертів ПРООН, 25% населення України живуть в умовах нижче межі бідності [4].

Соціальна відповідь на негативні економічні наслідки невдалої ринкової конструкції проявились в національному суспільстві як пришвидшення процесів міграції. Якщо в 1990 році цей процес мав чітку межу на рівні 2-3% короткострокових переміщень [5, с. 547], то в 2016-2017 році зовнішньо орієнтований потік подолав контрольовані межі – 23%.

Найбільш суттєво людський розвиток зумовлюють соціальні чинники (44%), економічні (39%) та політичні (17%). Відмітимо, що сценарій «занепад» оцінювався за ймовірністю 0,23; «розвиток» – 0,47; «стагнація» -0,3. Проте, за висновком міжнародних наддержавних організацій керованість процесами гуманітарного розвитку було втрачено в 2006 році, натомість активізовано чинники зовнішнього впливу.

Таблиця 3

**Оцінка впливовості основних діючих сил
на суспільний розвиток, %**

Показник	1990	2005	2016-2017
Політична влада	93	45	12
Виконавча влада		4	
Громадські організації	5	8	2
олігархи	-	35	52
Міжнародні організації	2	18	34

Посилився зовнішній міграційний потік як реакція на економічну та соціальну невдоволеність активного населення.

Таблиця 4

Характеристики національного міграційного потоку, %

Напрямки міграційного потоку	1990	2005	2016-2017
Росія	78,2	53,0	38,2
ЄС	6,5	24,8	37,0
Польща	13,4	18,8	21,3
США, Канада	1,9	3,4	3,5

Джерело: укладено за джерелом [6]

Офіційні перекази та через посередників становили в 2016 році 2 770 870 000 дол. США, а в 2019 р. близько 1 млрд дол., що складає половину надходжень за транзит російських енергоносіїв. Означене дозволяє зробити висновок про переміщення статті надходження з реального сектору до соціальної сфери. Таким чином, можна зробити припущення що основним джерелом бюджетного формування згодом стане не товар, послуга чи податок з їх продажу, а нарахування на працю фізичних осіб – мешканців України.

Література:

1. Декларация саммита «Группы двадцати» по финансовым рынкам и мировой экономике. URL: <http://archive.kremlin.ru/events/articles/2008/11/209291/209303.shtml>-
2. Содействие более долгосрочному инвестированию институциональными инвесторами: отдельные вопросы и меры политики. URL: <http://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/48616812.pdf>
3. Головкін Б.М. Загальна характеристика детермінантів злочинності в Україні. *Форум права*. 2014. № 1. С. 106–111.
4. Людський розвиток України: 2004 рік (колектив авторів) / Щорічна науковоаналітична доповідь. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2004. 172 с.
5. Український соціум. / за ред. В.С. Крисаченка. К.: Знання України, 2005 р. 792 с.
6. Міграція в Україна: факти і цифри / МОП, 2016. URL: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf

Бондаренко К.О.

студент

Науковий керівник: **Ломоносов А.В.**

доктор економічних наук, професор кафедри економіки
Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ НА МАЛИХ СУДАХ

Одними з найбільш гострих проблем України на сучасному етапі її розвитку є проблеми стабільного енергозабезпечення й ефективного використання енергоресурсів, від рішення яких значною мірою залежить рівень економічного і соціального розвитку суспільства.

Враховуючи, що альтернативна енергетика щороку дешевшає завдяки вдосконаленню технологій її отримання та застосування, можна говорити про суттєве зростання вкладу відновлюваної енергетики в енергетичну незалежність України.

В умовах зростаючої енергетичної залежності України від російських енергетичних постачань та постійного підвищення цін на енергоносії, енергоємна національна економіка, що розвивається, зазнає значних втрат, що призводить до зниження рівня виробництва та гальмування соціально-економічного розвитку. Тож питання зниження енергозалежності через формування ефективної програми енергозбереження та розвитку альтернативної енергетики України слід віднести до стратегічно важливих, які потребують нагального вирішення [1].

Тому головним завданням на сьогоднішній день є пошук, розробка і впровадження нових, альтернативних видів енергії, що не забруднюють навколишнє середовище. У природі є маса інших альтернатив для збереження екології, які ми можемо і повинні використовувати. Це енергія вітру, води, сонця, геотермальна енергія, а також тепло, на даний час більшість з них вже використовується більш-менш широко.

Результати економічного моделювання, проведеного вітчизняними науковцями, представлені у звіті «Перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року» [2], доводять, що Україна має всі шанси здійснити енергетичний перехід у відведений

проміжок часу та долучитись до сталого постіндустріального розвитку.

За висновками науковців, найголовнішим джерелом енергії є Сонце. Приблизно 30% сонячної енергії, досягаючи Землі, відбивається назад у космос, 47% – витрачається на нагрівання земної поверхні, 22% – на кругообіг води у природі, 0,1% – на утворення вітру, хвиль, океанічних течій і лише 0,03% поглинається під час фотосинтезу. Щорічно земна поверхня одержує від Сонця енергію у кількості 31 024 Дж.

Потенціал використання сонячної енергії в Україні є достатньо високим для широкого впровадження як теплоенергетичного, так і фотоенергетичного обладнання. Середньорічна кількість сумарної сонячної енергії, що надходить на 1 км² території України, становить майже 1070 кВт/год у північній частині країни та 1400 кВт/год. і вище у південних областях [3].

Основним призначенням альтернативної суднової енергетики є економія палива. Це пояснюється тим, що джерелом палива для сучасних суден є продукти переробки нафти або природний газ та їх суміші, а при їх спалюванні вони безповоротно втрачаються у результаті перетворень на молекулярному рівні, що в умовах обмеженості світових сировинних запасів нафти і газу становить серйозну проблему, в першу чергу – його подорожчання, а у перспективі – повна відсутність.

Вважається, що такі джерела альтернативної енергії як вітрогенератори і сонячні батареї, не в змозі поставити необхідну кількість електроенергії (в сенсі зарядки акумуляторів) на більшості круїзних яхт, і не можуть вважатися надійними джерелами енергії, оскільки ймовірність відсутності сонця і вітру велика. Таким чином, для суден вони можуть бути рекомендовані і вже використовуються, тільки як додаткові джерела енергії.

Маломірні судна – це самохідні судна з головними двигунами потужністю менш як 75 к.с. (55 кВт) і несамохідні судна та парусні судна валовою місткістю менш як 80 реєстрових тонн (або одиниць), а також моторні судна незалежно від потужності двигунів, але валовою місткістю не більш як 10 реєстрових тонн (або одиниць) та несамохідні судна (гребні човни вантажопідйомністю 100 і більше кілограмів, байдарки – 150 і більше кілограмів та надувні судна – 225 і більше кілограмів), що належать громадянам [4].

Суднова електростанція призначена для виробництва електричної енергії електрогенераторами, що приводяться

первинними тепловими двигунами. Найчастіше це двигун внутрішнього згоряння (ДВЗ), тоді комплекс називається дизель-генератором (ДГ). Електроенергія через головний розподільчий щит (ГРЩ) розподіляється по споживачах.

Розглянемо яка частина енергії дизельного палива безпосередньо призводить судно в рух. Отже, прийнявши за 100% енергію, зосереджену в паливному баку, відстежимо її втрати на шляху до гребного гвинта:

1. Енергетичні втрати:
 - нагрів охолоджуючої води – 25%;
 - тепловиділення двигуна – 5%;
 - вихлопні гази – 30%.
2. Втрати на тертя:
 - редуктор – 3%;
 - дейдвудний сальник – 1%;
3. Прослизання гвинта – 20%.

Отже, залишилося 16% енергії палива, які можна вважати штовхають судно вперед. Це – усереднені цифри, які можуть змінюватися в залежності від типу палива, конструкції мотора, гребного гвинта. Іншими словами – не більше 20% потужності двигуна передаються в упор гребного гвинта для подолання опору корпусу судна його руху вперед.

Особливо, якщо під час стоянки власник заряджає акумулятори двигуном, на якому не встановлено ні зовнішній регулятор напруги ні зарядний пристрій від генератора. У цьому випадку будь-яке обладнання, що виробляє електрику дешевше, ніж ДВЗ стає економічно вигідним і швидко окупається.

Основним призначенням альтернативної суднової енергетики є економія палива. Це пояснюється тим, що джерелом палива для сучасних суден є продукти переробки нафти або природний газ та їх суміші, а при їх спалюванні вони безповоротно втрачаються у результаті перетворень на молекулярному рівні, що в умовах обмеженості світових сировинних запасів нафти і газу становить серйозну проблему, в першу чергу – його подорожчання, а у перспективі – повна відсутність. За прогнозами ЮНЕСКО 60-х років ХХ століття, промислові запаси нафти будуть вичерпані до 2050 року, газу – до 2080 року, і хоч удосконалення розвідки нових та інтенсифікації видобутку занедбаних родовищ нафти і газу відсунуло ці строки, відповідно до 2100 і до 2150 року, однак не розв'язали проблеми в цілому, оскільки їх запаси так і залишилися скінченними [5].

На сьогодні існує чотири типи морських сонячних батарей, що виготовляються спеціально для катерів та яхт:

- жорсткі скляні панелі з алюмінієвим каркасом;
- напівгнучкі, тонкі панелі;
- гнучкі ультратонкі панелі;
- дуже гнучкі, що згортаються аморфні панелі.

Для вибору параметрів системи альтернативного енергозабезпечення необхідно провести розрахунки бажаної потужності. Враховуючи фактичні показники споживання електроенергії обладнанням судна.

Кінцева вартість встановленої потужності сонячної енергоустановки (за встановлену потужність приймається максимальна (пікова) потужність при освітленні її сонячним світлом інтенсивності 1000 Вт/м²) визначається насамперед вартістю і ККД сонячної батареї, які залежать від використовуваних матеріалів і технології виробництва. ККД сонячної батареї впливає на вартість всіх інших складових капітальних витрат, так як визначає величину займаної сонячною енергоустановкою площі.

За рахунок розвитку технологічного процесу виробництва сонячних енергоустановок, ціна 1 Вт встановленої потужності щороку зменшується на 5-15%.

З метою підвищення ефективності енергосистеми судна доцільно застосування кількох джерел електроживлення.

Література:

1. Українська асоціація відновлюваної енергетики. – Режим доступу: <http://uare.com.ua>.

2. Перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року / О. Дячук, М. Чепелєв, Р. Подолець, Г. Трипольська та ін. – Режим доступу: <https://ua.boell.org/uk/2017/10/24/perehid-ukrayini-na-vidnovlyuvanuenergetiku-do-2050-r>.

3. Шурляк В.К. Применение альтернативных видов энергии и топлив на морских судах / Семинар – Сжиженный природный газ как альтернативное топливо для морских судов. – С-Петербург, ГМА им. Макарова, 2012. – 47 с. – Режим доступу: <https://www.korabel.ru/filemanager/OTHER/0/0/3.pdf>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/kodeks_ukraini_pro_administrativni_praporushennya/statja-116.htm

5. Перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року / О. Дячук, М. Чепелєв, Р. Подолець, Г. Трипольська та ін. ; за заг.

ред. Ю. Огаренко та О. Алієвої // Пред-во Фонду ім. Г. Бьоля в Україні. – Київ : Вид-во ТОВ «АРТ КНИГА», 2017. – 88 с. – Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/perehid_ukraini_na_vidnovlyuvanu_energetiku_do_2050_roku.pdf.

6. Іртищева І.О. Стратегічні орієнтири розвитку логістичної інфраструктури в морегосподарському комплексі України / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв : НУК, 2014. – № 1 (451). – С. 12-16.

Войт О.С.

аспірант

Дубинська О.О.

аспірант

Кім В.О.

аспірант

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ В СФЕРІ ОРГАНІЧНОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА

Інтеграційні процеси України вимагають нових пошуків оптимізації системи управління науково-технічним забезпеченням продовольчої сфери. Це стосується сфери управління та фінансування. Програми розвитку повинні орієнтуватися на пріоритетні для регіону галузі, враховувати ресурсний й економічний потенціал та опиратися на історію культури споживання харчових продуктів.

В основу системи управління економічним розвитком в контексті продовольчої безпеки повинен бути покладений принцип самовідтворення та самозабезпечення. Виявлення та врахування всіх відтворювальних процесів та взаємозв'язків явищ дає можливість підвищити ефективність управління економічним розвитком. Реалізація принципу самовідтворення та самозабезпечення в контексті продовольчої безпеки зумовлює необхідність максимального використання внутрішніх резервів і можливостей щодо виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку

харчової промисловості, спеціалізації та розвитку інфраструктури, створення спеціальних інституцій регіонального рівня для використання економіко-адміністративних методів управління.

Продовольча безпека вимагає створення системи моніторингу, на яку покладається завдання визначення фактичного її стану, прогнозування внутрішніх та зовнішніх загроз продовольчої безпеки. На цій основі розробляються заходи щодо локалізації та нейтралізації негативних факторів, що впливають або можуть у майбутньому вплинути на зниження рівня безпеки. Система моніторингу продовольчої безпеки зосереджується на наступних напрямках: агропродовольче виробництво, продовольчий ринок, споживання продовольства, харчування населення, якість та безпека продовольства. В сучасних умовах господарювання важливим є налагодження партнерських взаємозв'язків між господарюючими суб'єктами та підприємствами харчової галузі й сільгоспвиробниками.

Популярною в інноваційній системі розвитку національної економіки за останні роки стала кластеризація, у якій знайшли органічне поєднання державна фінансова підтримка із організаційно-інституціональним розвитком приватного сектора економіки [1, с. 82-83].

Європейські технологічні платформи (European Technology Platforms, ETP) створені для науково-технічного забезпечення стратегічного розвитку Європи. Вони об'єднують представників сільськогосподарського і промислового виробництва, формують середньо- та довгострокові перспективи, визначають шляхи їх досягнення. Європейські технологічні платформи приймають участь у розробці правових основ стратегічного інноваційного розвитку, визначають пріоритети, складають програми дій, визначають оптимальні строки їх виконання, орієнтуючись на зростання майбутнього добробуту європейського населення, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку. «Європейські технологічні платформи відіграють визначальну роль у гарантуванні адекватної концентрації фінансування досліджень у сфері високої промислової релевантності шляхом покриття всієї низки доданої вартості й мобілізації органів громадського управління на національному та регіональному рівнях» [2].

Розвиток Європейського дослідницького простору (European Research Area) неможливий без функціонування технологічних платформ які виступають стимулом для державно-приватного партнерства. Технологічні платформи забезпечують формування

європейської наукової політики в рамках програми HORIZON 2020. Функціонування технологічних платформ дає можливість вчасно реагувати на техніко-технологічні потреби виробничої сфери, забезпечує конкурентоспроможність країн ЄС, стимулює створення нових суспільних благ, забезпечує реструктуризацію виробничої сфери, в цілому, та агропродовольчого сектору, зокрема.

Виробництво безпечної харчової продукції та супутніх матеріалів, оновлення номенклатури продуктів харчування потребують використання інноваційних технологій, а управління економічним розвитком регіонів в умовах формування продовольчої безпеки, неможливе без використання інноваційних механізмів, бізнес і технологічних інкубаторів, спін-офф і старт-ап компаній, «посівних» фондів, технологічних платформ, технологічних та індустріальних парків, кластерів. Їх функціонування має задовольняти стратегічним орієнтирам загальнонаціонального та регіонального розвитку.

Класичне розуміння кластеру базується на географічній ознаці або територіальному розташуванні, що регіональному розвитку, а технологічна платформа відповідає вимогам окремої галузі і може бути використана як для регіонального, так і для національного економічного розвитку. Агропродовольчі кластери та технологічні платформи займаються визначенням та реалізацією потреб учасників ринку харчових продуктів на основі систематизації інформації та розробки інноваційних технологій.

Процес переродження окремої ідеї в інновацію потребує об'єднання зусиль розробників ідеї та практиків-виробничників за умови забезпечення державної підтримки. Технологічні платформи покликані сприяти інноваційному розвитку не тільки окремих галузей, а й розвитку регіонів та національної економіки.

Література:

1. Іртищева І.О. Державне регулювання розвитку інтеграційних систем в агропродовольчій сфері України в умовах глобалізації / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4 – С. 80-88.

2. Офіційний сайт європейських технологічних платформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cordis.europa.eu/technology-platforms>

Петренко М.М.

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри менеджменту

Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України

ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА АГРАРНОГО СЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Дослідження генезису формування європейського вектору формування інституційного середовища, в якому відбувався розвиток аграрного сектору України свідчить, що створення передумов для набуття Україною повноправного членства в Європейському союзі відбувалося починаючи з 1998 р., коли було ратифіковано і затверджено ряд важливих документів (Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським союзом, Стратегія і Програма інтеграції України в ЄС, Спільна стратегія ЄС щодо України). Слід відмітити, що завдання, які були поставлені, і сьогодні зберігають свою актуальність. Зокрема це подолання корупції та тінізації економіки, інституційне забезпечення ринкових механізмів з метою розвитку конкуренції та гарантування державою «єдиних правил гри» для усіх суб'єктів господарювання, удосконалення відносин власності, державна підтримка малого підприємництва через забезпечення стабільних нормативно-правових умов, упорядкування механізмів оподаткування, обліку і звітності, механізми захисту внутрішнього ринку, поглиблення реформ в аграрному секторі економіки [1].

Підписання Угоди про асоціацію нашої держави та країнами ЄС, а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, Україна мало привести свої інституції, систему управління, адміністративну та юридичну системи у відповідність зі стандартами ЄС як на національному, так і на місцевому рівнях. Глибина адаптації Україною законодавства була критерієм необхідності та глибини структурних змін та витрат, що виникають у зв'язку з цим [2; 3]. Це можливість для нашої держави пришвидшення модернізаційних зрушень в економіці на засадах

подальшого розвитку конкурентних переваг і використання потенціалу ЄС як прискорювача економічного зростання.

Проте на сучасному етапі з метою підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, нарощення доданої вартості у експортованій продукції необхідно в подальшому забезпечувати адаптацію вітчизняного законодавства до європейських та світових стандартів[4; 5].

Одним із найголовніших критеріїв досягнення європейського рівня сталого зростання економіки, являється мінімізація розриву в обсягах ВВП на душу населення між Україною та державами-членами ЄС. Дослідження свідчать, що в Україні у 2017 р. рівень показника склав 2206 дол. США на душу населення, тоді в таких розвинутих країнах ЄС як Німеччина – 43270 дол. США, Швейцарія – 79348 дол. США, Польща – 13038 дол. США. Це свідчить про якість інституційного середовища, яке відображає ефективність функціонування державних і приватних інститутів, рівень законодавчо-нормативного забезпечення економіки країни. Ще одним із критеріїв в науковій літературі виділяється рівень трансакційних витрат, які визначаються мірою відповідностей між формальними і неформальними нормами. Дослідники вказують, що трансакційні витрати економіки України з економіками Європейського Союзу перевищують останні в десятки разів [6].

У напрямі поглиблення економічного співробітництва між Україною та ЄС необхідно перейняти європейський досвід у розвитку наукоємних та високотехнологічних виробництв, що відповідно забезпечить нарощення продукції із вищою доданою вартістю. Реалізація цього напряму можлива через створення спільних підприємств із країнами ЄС, що дозволить імплементуватися в інституційне середовище країн партнерів, спрощувати процедури виходу на міжнародні ринки та залучати іноземний капітал в аграрний сектор. Також на нашу думку, це дозволить значною мірою усунути нетарифні (технічні) бар'єри у торгівлі між нашою державою та країнами ЄС, що відкриватиме більший доступ до внутрішнього ринку ЄС для вітчизняних експортерів і навпаки.

Слід відмітити, що внаслідок реалізації Угоди про асоціацію з ЄС відбулася часткове усунення кількісних обмежень та послаблення тарифної політики при доступу вітчизняних підприємств на європейський аграрний ринок. Проте на сучасному етапі відбувається подальше удосконалення інституційного середовища, при чому особливістю є те, що формуються конкретні

напрями співробітництва із певними українськими підприємствами, які у своїй діяльності дотримуються європейських стандартів якості.

Вважаємо, що надзвичайно важливими проблемами в контексті європейського співробітництва є подальша робота у формуванні інститутів завдання яких є вирішення екологічних проблем, зміцнення зв'язку із міжнародними дослідженнями. Вони відповідно є складовими інституційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

Література:

1. Послання Президента України до Верховної Ради України. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки. 30 квітня 2002 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-02>

2. Кузьо М., Черніков Д., Павлюк С., Хорольський Р. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. ГО. «Лабораторія законодавчих ініціатив». Київ. 2015. 47 с.

3. Бураковський І., Куценко К., Кобилянська А., Мовчан В. та інші Оцінка витрат та вигод від укладання угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Київ. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій. 2010. 96 с.

4. Русан В.М. Державна аграрна політики: оцінка ефективності та шляхи удосконалення. Аналітична записка. Серія «Економіка». Національний інститут стратегічних досліджень. 2019. № 2. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-08/ANALIT%20RUSAN%20ECONOMICS%20%23%20%202019.pdf>

5. Жаліло Я.А., Базилюк Я.Б., Собкевич О.В., Давиденко С.В. та інші Про пріоритети розвитку співробітництва України з ЄС. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Червень 2019. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/pro-prioriteti-rozvitku-spivrobotnictva-ukraini-z-es>

6. Вітвіцький В. В. Інституціональне середовище управління продуктивністю в аграрному секторі. Економіка АПК. 2018. № 8. С. 107–116

СЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЯМИ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Білянський Ю.О.

здобувач кафедри менеджменту, публічного
управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет

ВИДОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПРОДУКЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одним із ключових завдань, які мають бути включені до Стратегії розвитку аграрного сектора України є завоювання провідних позицій на європейському та світовому ринках аграрної продукції, особливо в ракурсі посилення глобалізаційних процесів. Слід відмітити, що наша країна протягом останніх десяти років стала одним із найбільших світових експортерів і виробників таких видів аграрної продукції як насіння зернових та олійних культур, продуктів переробки останніх, таких як соняшникова олія та шрот. Погоджуємося із думкою науковців, що проблема полягає у превалюванні сировинної складової у зовнішній торгівлі аграрною продукцією. Необхідно створювати можливості переробки її в середині країни, що уможливить одержувати вищу додану вартість, робочі місця, приведе в дію механізми цінової стабілізації внутрішніх ринків експортоорієнтованої сільськогосподарської продукції тощо. Нині, на жаль, Україна вивозить переважно сировинні ресурси [1; 2].

Дослідження свідчать, що формування зазначеної структури експорту аграрної продукції має об'єктивне підґрунтя. В Україні наявні сприятливі природно-кліматичні умови та відповідний ресурсний потенціал для вирощування зазначених видів сільськогосподарської продукції, які мають значний попит на світовому ринку. Внутрішній ринок України має порівняно низьку ємність та не охоплює весь обсяг пропозиції. Таким чином погоджуємося із думкою, що експорт насіння зернових та олійних культур у обсягах понад 25-30 млн тонн не тільки забезпечує значні

валютні надходження в країну та фінансові ресурси у аграрний сектор, але й зменшує тиск на внутрішній аграрний ринок, що відповідно убезпечує від обвалу цін. Проте проблема полягає у відсутності дієвого державного механізму страхування від цінових ризиків кон'юнктури світового ринку.

Зазначена ситуація створила передумови для видового поділу продукції, що реалізується аграрними товаровиробниками на експортоорієнтовану та неекспортоорієнтовану. Розглянемо зазначений поділ на прикладі рослинницької продукції. Дослідження продовольчих балансів свідчать, що частка внутрішнього попиту у загальній пропозиції експортоорієнтованих видів продукції порівняно невелика та складає, зокрема по зерну – до 30%, по ріпаку – до 7%, по соняшнику (через соняшникову олію) – до 9%. Відповідно обсяги експорту займають від 50 до 90% від пропозиції. Це зумовлює значну цінову залежність від кон'юнктури світового ринку. Встановлено, що для світового ринку аналізованих видів продукції притаманно чередування високоволатильних та низьковолатильних періодів, при чому за останні двадцять років має місце тенденція до збільшення часового діапазону та цінового розмаху у циклах волатильності ринку. На сьогодні як на світовому так і на внутрішньому ринку експортоорієнтованих видів продукції рослинництва спостерігається низьковолатильний період. Протягом 2016-2017 рр. більшість цінових значень на цих ринках знаходяться в межах 20% цінового коридору. Проте для внутрішнього ринку характерна вища волатильність (індикатор волатильності (STDev) у 2017 р. – 5,1%) порівняно із світовим (3,6%).

Виявлено, що волатильність світових цін впливає на національний ринок та виявляє свій негативний прояв у поглибленні падінь внутрішніх цін. Чітко це Як свідчать тенденції у вітчизняних експортних цінах та цінах внутрішнього ринку, більша частина таких ризиків компенсуються трейдерами й експортерами за рахунок безпосередніх виробників [3].

Виявлено, що види сільськогосподарської продукції, які характеризуються незначним попитом на світовому ринку, мають незначну частку обсягів експорту у валових зборах. Погоджуємося із думкою, що вони порівняно не конкурентоспроможні на світовому ринку. До них відноситься продукція, яка виробляється в сільських домогосподарствах, така як картопля, молоко, м'ясо ВРХ та свиней, овочі, плоди. Частка внутрішнього попиту у загальній пропозиції по цим видам продукції складає 70-98%. В цьому випадку переважає натуральне споживання поза товарно-

грошовими відносинами над обсягами продукції, що знаходяться у товарно-грошовому обігу [4].

Література:

1. Теоретико-методологічні та практичні основи ціноутворення: монографія / О. М. Шпичак, О. В. Боднар, О. О. Шпичак; за ред. О. М. Шпичака. – К: ЦП «Компринт», 2017. – 545 с.

2. Педорченко А.Л. Формування конкурентних переваг товаровиробників-експортерів олійних культур [Електронний ресурс] / А.Л. Педорченко // Ефективна економіка. – 2015. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3819>

3. Пугачов М. І. Розвиток зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами. Економіка АПК. 2019. № 3. С. 6-12.

4. Аналіз поточної кон'юнктури і прогноз ринків рослинницької продукції в Україні та світі : монографія / [О. М. Шпичак, Ю. О. Лупенко, О. В. Боднар та ін.]; за ред. О. М. Шпичака. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2015. – 337 с.

Васильченко Л.С.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики та маркетингу
Черкаський державний технологічний університет

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах інтегрування вітчизняної економіки у європейський та світовий господарський простір постає проблема втрати вітчизняними підприємствами позицій на ринку [1, с. 141]. Механізмом розв'язання даної проблеми є застосування маркетингових інструментів, зокрема системи маркетингових комунікацій, застосування яких, дає змогу розширювати межі можливостей отримання інформації щодо формування і реалізації комерційних пропозицій з урахуванням інтересів кожного потенційного споживача [2, с. 7].

В умовах розвитку теорії маркетингу, комунікація виступає як багаторівнева соціально-економічною категорія, тому є необхід-

ність її розгляду в міждисциплінарному аспекті. Поняття «комунікація» має декілька основних інтерпретацій, кожна з яких відображає нові грані її сутності як категорії та несе в собі філософську, соціальну, математичну, структуралістську, психологічну, раціоналістську, поведінкову, лінгвістичну, семіотичну, економічну, інтеграційну складові, інформаційно-світоглядну та управлінсько-поведінкову.

Ці підходи вважаються визначальними відповідно до теоретичних основ дослідження проблем комунікації, оскільки предметом дослідження виступають процеси спілкування, що розглядаються під кутом зору взаємин особистості і суспільства.

Особливе місце серед масових комунікацій займають маркетингові комунікації, які представляють процес передачі інформації про продукт і його властивості безпосередньо цільовій аудиторії.

У сучасному маркетинговому середовищі постійно виникають нові умови й фактори ефективності маркетингової діяльності суб'єктів ринкової економіки. Під їх впливом відбулася еволюційна трансформація маркетингових інструментів, що забезпечують зв'язок між суб'єктами ринку, передачу інформації про попит, пропозицію, товар, ціни, а в цілому – систему економічних і соціальних контактів між виробниками, споживачами, посередниками, громадськістю й фіскальними структурами, що регулюють функціонування споживчого ринку.

Серед усіх маркетингових інструментів, що забезпечують систему взаємозв'язків і взаємин, особлива роль належить маркетинговим комунікаціям, основна стратегічна мета яких, полягає у створенні цінностей для споживачів шляхом створення продукту і його адаптації до потреб клієнта [3, с. 18].

Для пізнання ролі комунікацій у формуванні споживчої поведінки ми вважаємо доречним звернутися до теорії відтворення.

Відомо, що з макроекономічних позицій в першій половині ХХ століття національні економіки розвинених країн, і, у певній мірі, уся світова економіка, характеризувалися як епоха індустріального суспільства; у другій половині – як постіндустріальна.

Внаслідок науково-технічної революції товаровиробники отримали можливість насичувати ринки усе більш різноманітними видами товарів і послуг.

Для індустріальної епохи розвиток продуктивних сил забезпечувався відповідною економічною політикою, метою якої

виступали максимізація обсягів виробництва й прагнення конкуруючих товаровиробників до забезпечення домінуючої частки ринку.

У класичній політичній економії XVII – XX ст. із усіх фаз процесу відтворення (виробництво, розподіл, обмін, споживання) домінуюче місце відводилося фазі виробництва. Іншими словами, класична економічна теорія пояснювала необхідність і правомірність проведення економічної політики товаровиробників, що базується на нематеріалістичній філософії розуміння суспільних відносин.

Відмітною рисою XX століття стало доповнення постіндустріальної економіки її інформаційним компонентом, зростанням її ролі в економічних відносинах. Це сталося внаслідок того, що в другій половині XX століття в ринкових економіках розвинених країн світу виявилася наростаюча криза надвиробництва, внаслідок чого, ринки стали поступово трансформуватися з ринків продавців у ринки покупців.

З позицій маркетингу домінуючою фазою відтворювального циклу в рамках сучасної економічної науки стала розглядатися фаза споживання. Це пояснюється тим, що ринковим сигналом для початку чергового циклу відтворювального процесу для товаровиробників є наявність попиту на вироблену ними продукцію, виявлення якого відбувається за допомогою одержання відповідної інформації в порядку зворотного зв'язку: від споживача до виробника, що в маркетингу розглядається як однією із ключових умов формування їх взаємин.

Звідси випливає, що в маркетингу відбувається своєрідний перерозподіл ролі його елементів на користь зростання ролі інформаційної (яка є носієм інформації, що направлена на споживача) і комунікаційної (що забезпечує дуальну спрямованість інформаційного потоку) компонентів. У своєму сукупному прояві дані компоненти маркетингу впливають на формування споживчої поведінки.

Більш поглиблено процес формування і розвитку маркетингових комунікацій розглядають в своїх дослідженнях І. Хмарська [4, с. 557–562], яка пропонує еволюціонування маркетингових комунікацій розглядати за такими етапами:

1. Емпіричний (4–3 тис. до н.е. – перша половина XII ст.).
2. Доіндустріальний (XII – XVIII ст.).
3. Індустріальний (XIX – перша половина XX ст.).
4. Несистемні комунікації (1950–1960 рр.).
5. Товарні комунікації (1960–1970 рр.).

6. Комунікації з цільовими групами (1970–1980 рр.).
7. Конкурентні комунікації (1980–1990 рр.).
8. Конкурентні та інтегровані комунікації (1990–2010 рр.).
9. «Комуникативна пандемія» (2010 – дотепер).

Узагальнюючи інформацію щодо етапів становлення маркетингових комунікацій, можна відзначити, що маркетинг в його різноманітні контактів зі споживачами еволюціонував саме в частині вдосконалення впливу на споживче уявлення з урахуванням комплексності інструментів, підходів та інтеграції зусиль, що докладаються, а маркетингові комунікації, що виникли у відповідь на виклики науково-технічного прогресу, продовжують еволюціонувати, відповідаючи на нові виклики.

Література:

1. Жалба І. О. Маркетингові комунікації: теоретичні підходи та практичний аспект / І. О. Жалба // Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка. – 2014. – Вип. 681. – С. 141–144.
2. Коломицева О., Боковня А., Бурцева Т. Використання маркетингових комунікаційних технологій в інноваційному розвитку підприємств / О. Коломицева, А. Боковня, Т. Бурцева // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – Вип. 42 (2). – С. 5–13.
3. Панченко О. В. Маркетингові комунікації в умовах розвитку концепції маркетингу відносин / О. В. Панченко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Т. 18, Вип. 3(3). – С. 17-20.
4. Хмарська І. А. Етапізація процесу формування маркетингових комунікацій / І. А. Хмарська // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. 14. – С. 554–563.

Великих К.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і публічного адміністрування
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Однією з проблем, з якими стикаються більшість організацій в Україні, є відсутність фінансового та стратегічного планування та відсутність знань про своє місце на ринку. Першим кроком, який повинні зробити організації, є усвідомлення реальної важливості планування успіху їх дій. Необхідно виявити свої сильні і слабкі сторони, перерахувати дії, які слід вжити в зв'язку з виниклими проблемами, створити правила, яких необхідно дотримуватися для формування короткострокового і довгострокового стратегічного планування. Мета планування – передбачення потреб і вимог, швидке і ефективно надання відповідей для вирішення проблем, контролю ризиків і невизначеностей, створення напрямків, які вважаються придатними для організації. Ідея стратегічного планування полягає не тільки в тому, щоб генерувати стратегії, а й організувати їх, робити їх працездатними, допомагати керівництву організації діяти в рамках заздалегідь визначеного плану. Створення та освоєння виникають можливостей – непросте завдання, але це найнадійніша можливість орієнтованого на майбутнє організаційного поліпшення. Методологія стратегічного планування може бути впроваджена в приватних компаніях всіх розмірів, в державному секторі і в некомерційних організаціях.

Стратегічне планування – це процес визначення цілей організації, необхідних ресурсів для їх досягнення і політики, спрямованої на використання та придбання цих ресурсів [1].

Стратегію можна розглядати як напрямок або курс дій, яких необхідно дотримуватися в майбутньому. Стратегія, отже, буде полягати в створенні плану дій, спрямованого на створення унікальної і цінної позиції для організації. Вона повинна бути послідовною у своїй поведінці на протязі всього курсу.

Стратегія це – шаблон прийняття рішень, який визначає і розкриває завдання та цілі фірми, задає її основну політику і плани реалізації поставлених цілей [2].

Метою розробки стратегії є визначення дій, які будуть зроблені для досягнення цілей і завдань організації.

Основні компоненти, що використовуються в стратегічному плануванні, такі:

- уявлення про компетенцію, тобто розуміння сильних сторін організації та потенційних можливостей;
- визначення ключових моментів розвитку організації і зосередження уваги на них;
- забезпечення конкурентної переваги завдяки інноваціям, зниження собівартості і ціни;
- ефект синергії;
- постійний аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів навколишнього середовища, можливостей і загроз для організації, сильних і слабких її сторін;
- розуміння стратегічних потреб в трудових, фінансових і матеріальних ресурсах; забезпечення їх оптимального використання [3].

Зазвичай організація сподівається зробити свої сильні сторони корисними; зменшити, усунути або виправити свої слабкості, ухилитися від загроз і мати реальний план роботи.

Цей робочий план повинен містити:

- основні допущення, які слід враховувати в процесі;
- що очікується від процесу організацією; які шляхи піти;
- як і де розподіляти ресурси;
- що робити, як це робити, коли це робити;
- кому і де слід реалізовувати плани дій.

Нижче наведено упорядкований набір процедур в логічній послідовності, який дозволить організації будувати і реалізовувати стратегічне планування найкращим чином.

1. Стратегічний діагноз або аудит положення: це етап стратегічного планування, на якому організація готує два окремих аналізу, один внутрішній і один зовнішній. Аналіз поточної ситуації в організації має першорядне значення і проводиться людьми, які представляють різну інформацію, аналізуючи і з'ясовуючи аспекти, структурно пов'язані з внутрішньою і зовнішньою реальністю організації. Мета полягає в тому, щоб представити бачення організації, тобто кордону, які ключові розробники організації мають на увазі для більш довгострокового і більш широкого

підходу. Внутрішній аналіз спрямований на все, що представлено в організації, шляхом зіставлення аналізу сильних і слабких сторін.

Обидва дослідження проводяться в організації шляхом аналізу функціональних областей, порівнюючи ефективність цих областей з організаціями з високим потенціалом. Ці оцінки ефективності повинні проводитися в області фінансів, виробництва, інновацій та організаційного вдосконалення. Наявність контролю над цими змінними робить організацію ще більш ефективною у вирішенні цих проблем.

2. Наступним кроком є встановлення завдань, цілей і стратегій. На цьому етапі важливо знати, куди і яким шляхом організація хоче йти. Зі встановленням цих пунктів слід визначення дій, які будуть розроблені для досягнення цих завдань і цілей. Об'єднання всіх етапів допомагає в повній розробці проектів і планів дій.

Плани є не чим іншим, як офіційним документом, який складається в консолідації інформації та заходів, розроблених в процесі планування. Це можна розглядати як межа формалізації планування. Вони являють собою статичне уявлення про планування, при якому враховуються витрати і вигоди від прийняття рішень. Плани чітко і недвозначно розбиті на: стратегії і підстратегії, програми, бюджети і цілі. Необхідно розробляти економіко-фінансові прогнози стратегічного планування, завжди пов'язуючи це з організаційною структурою організації.

3. Стратегічний контроль результатів: немає сенсу правильно виконувати всі кроки, якщо ви не можете контролювати розроблені процеси в довгостроковій перспективі. З огляду на це, стратегічний контроль результатів по відношенню до цілей і оцінка стратегічного планування має важливе значення.

Організаційний контроль може здійснюватися на:

- рівнях (стратегічному, тактичному і оперативному);
- засобах (аудит, системи показників, інформаційні системи, інформаційні технології та інструмент збалансованої системи показників);
- періодах (перевірка повторна перевірка, перегляд).

Основна ідея моніторингу полягає в перевірці того, як організація добивається бажаного результату.

Таким чином можна зробити висновок, що стратегічне планування – це інструмент управління, який має постійний, безперервний і циклічний процес, який допомагає організаціям встановлювати пріоритети, які слід практикувати у внутрішньому середовищі, вибудовувати бачення майбутнього, керувати

щоденними рішеннями, завжди йти в наміченому напрямку, роблячи роботу більш ефективною.

Література:

1. Ільїних Ю.М. «Стратегічне планування і ефективність управління економічними системами» // Сучасні наукові технології, 2005. № 1. С. 33-35.
2. Ендрюс К. Концепція корпоративної стратегії // Минцберг Г., Куїнн Дж.Б., Гошал С. Стратегічний процес – СПб. : Питер, 2001.
3. Шогенов Б.А., Жемухов А.Х. «Теоретичні проблеми стратегічного планування в економічних системах» // Terra Economicus, 2007. Т. 5. № 2-2. С. 355-357.

Градомська І.О.

студентка

Науковий керівник: **Бабина О.М.**

асистент кафедри аграрного менеджменту

Вінницький національний аграрний університет

ПЛАНУВАННЯ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета збутової політики підприємства полягає у тому, щоб достатньо точно виявити потребу в продукції та спланувати можливі розміри її продажу, вибрати найефективніші канали просування, створити максимальні вигоди для одержання продукції покупцем. Ефективне вирішення цих завдань залежить від підготовленості підприємства, наявності кваліфікованих спеціалістів, їхнього досвіду та сформованого якісного інформаційного забезпечення. У ринкових умовах особливості управління збутовою діяльністю базуються на господарській самостійності постачальників, виробників і покупців, партнерській рівноправності та фінансовій і матеріальній відповідальності сторін за виконання зобов'язань [3].

Діяльність підприємств у сучасних умовах повинна ґрунтуватись на цілком обґрунтованих, раціональних, науково підкріплених

теоретичних основ, що дають змогу проводити політику системи збуту найбільш ефективно.

План збуту має велике значення для досягнення цілей загальної стратегії підприємства, тому що він наближений до інтересів кінцевого споживача. Цей план повинен формуватися відповідно до певної політики, що відображала б наведення планів збуту на багато років уперед і підкорялася цілям стратегії, як загальної, так і маркетингу. Для досягнення цього застосовуються спеціальні методи прогнозування, планування, координації дій, контролю, обліку й аналізу роботи зі збуту [1].

На думку О.М. Вороніної, збутова політика – це програма діяльності підприємства, сформована на підставі даних, одержаних за результатами стратегічного аналізу ринку збуту, яка охоплює тактичні заходи відносно: формування асортименту товару та встановлення цін на нього; вибору оптимальної структури каналів розподілу, систем та методів збуту; розроблення комплексу просування товару; організації оптової та роздрібно торгівлі; складання угод та вирішення питань дебіторської заборгованості; використання системи збутової логістики [4].

Основна мета збутової політики – це максимальне задоволення платоспроможного попиту споживачів конкурентоспроможною продукцією для отримання підприємницького прибутку в поточному періоді та в майбутньому, спрямоване на довготривалу ринкову стійкість організації через створення позитивного іміджу на ринку та визнання з боку громадськості.

Згідно з розроблення заходів політики збуту та розподілу передбачає:

Визначення цілей збутової та розподільної політики: проникнення на новий ринок, збільшення обсягів реалізації та його розширення, пошук нових учасників каналу, оптимізація системи товароруку тощо. Причому вони повинні відповідати цілям маркетингової стратегії:

1. Визначення стратегії збуту та розподілу, зокрема ринку та його меж, кінцевих споживачів, методів збуту тощо.

2. Вибір системи розподілу: одноканальна чи багатоканальна; традиційна, горизонтальна чи вертикальна. Визначення типів каналів розподілу і кількості їх рівнів, тобто які типи посередників необхідно застосовувати і якою повинна бути схема їх взаємодії, виходячи з умов забезпечення цілей політик збуту та розподілу. Розподіл функцій між учасниками каналів, розгляд альтернативних варіантів структури.

3. Визначення ширини каналів – кількості учасників на кожному рівні каналу розподілу. Його можна визначити шляхом ділення річного обсягу реалізації продукції через канал на кількість продукції, яку може реалізувати за цей період один учасник каналу.

4. Вибір конкретних учасників каналів розподілу, тобто визначення того, які фірми оптової торгівлі, магазини та ін. будуть задіяні у розподілі товару, з огляду на їх можливості, репутацію, фінансовий стан тощо. Ухвалення рішення про доцільність надання їм виняткового чи переважного права продажу. Переконавання кандидатів стати учасниками системи розподілу. Мотивація учасників.

5. Організацію збуту товарів (документальне оформлення операцій).

6. Визначення методів управління каналами розподілу.

Таким чином, збутова політика підприємства спрямована насамперед на формування взаємовідносин із кінцевими споживачами, а маркетингова політика розподілу – з учасниками каналу розподілу.

Збутову політику підприємства та політику розподілу доцільно орієнтувати на:

- 1) отримання прибутку у поточному періоді й на перспективу;
- 2) максимальне задоволення платоспроможного попиту споживачів;
- 3) довгострокову ринкову стійкість підприємства та конкурентоспроможність його продукції;
- 4) створення позитивного іміджу на ринку та його суспільне визнання [2].

За допомогою маркетингу керівництво підприємства одержує необхідну інформацію про те, які вироби і чому хочуть купувати споживачі, про ціни, які споживачі готові заплатити, про те, у яких регіонах попит на дані вироби найбільш високий, де збут продукції підприємства може принести найбільший прибуток. За допомогою маркетингу визначається, у які види виробництва, яку галузь найбільше вигідно вкласти капітал, де заснувати нове підприємство.

Маркетингові дослідження – це маркетингова послуга, яка збирає, аналізує та інтерпретує маркетингову інформацію.

План збуту продукції може мати наступну структуру:

Розділ 1. Дослідження кон'юнктури ринку.

- аналіз продаж за попередній період;
- сегментація ринку;

- вибір цільового ринку;
- прогноз розвитку ринку.
- Розділ 2. Планування асортименту.
- формування структури асортименту;
- планування освоєння нових виробів.
- Розділ 3. Оцінка конкурентоздатності.
- Розділ 4. Планування ціни.

Розділ 5. Прогнозування великими групами [4].

У контексті проведених досліджень можна зробити висновки, що характерною тенденцією ефективного планування системи збуту продукції підприємства є використання маркетингових підходів.

За рахунок інтеграції функції маркетингу у систему управління підприємством здійснюється більш глибоке і ефективно поєднання збуту із дослідженням ринкової ситуації, плануванням асортименту продукції, змінюється характер роботи, пов'язаної з реалізацією продукції [1].

Література:

1. Ільченко. Т. До питання маркетингового забезпечення планування збуту продукції підприємства – 2016. – № 9. – С. 1-2.
2. Біловодська О. Маркетингова політика розподілу та збуту: дослідження сутності, ролі та значення – 2017. – № 4. – С. 6-7.
5. Дудяк. Р. Маркетингове забезпечення конкурентоспроможності підприємств у формуванні їх збутової політики. – 2009. – № 2. – С. 73-75.
3. Шевченко А. В. Кобізеєв А. А. Левковська Т. А. , Маркетингове управління та інформаційне забезпечення збутової діяльності підприємств агропромислового комплексу. – 2018. – № 5. – С. 126.
4. Маркетингові дослідження та планування збуту продукції . – 2016. – № 3. – С. 1-4.

Крапивіна Д.А.

аспірант

Науковий керівник: **Іртищева І.О.**

доктор економічних наук, професор

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ В УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМИ МЕДІА ПЛАТФОРМАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На розвиток комунікаційних та новинних медіа платформ значно вплинула глобалізація. Тому вони зазнають перетворення. Щоб зрозуміти вплив засобів масової інформації на економічні процеси в країні, не можна просто зосередитися на прямому ефекті впливу, потрібно враховувати витіснення альтернативних видів діяльності. При цьому топ менеджери української економіки досі чітко не визначилися щодо пріоритетів і напрямів державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Це означає, що своєчасними і дуже актуальними в сучасній суспільній свідомості залишаються питання підготовки фахівців, здатних вирішувати складні соціально-економічні завдання в умовах ризику і кризових ситуаціях. Для журналістів та співробітників медіа бізнесу реальність диктує умови, коли треба бути ерудитом у багатьох галузях. Такі фахівці спроможні чітко формулювати план заходів з реалізації тієї чи іншої стратегії в розрізі стратегічних та оперативних цілей компанії.

За останні роки в Україні досягли того, що медіа бізнес вже вийшов з тіні в категорії власників, проте досі залишаються люди, що мають вплив на редакційну політику та курс роботи цього бізнесу. Тому на відміну від країн Європи та США, в Україні на практиці досі немає чітких правил, згідно яким сьогодні працюють засоби масової інформації, не дивлячись на наявність цих правил у законодавчій площині. Проблема відноситься до найактуальніших, тому, що все це відображається на кадровій політиці здебільшого у регіонах. На сучасному етапі трансформації соціально-економічних систем в Україні існує ряд проблем, зокрема інституційного забезпечення. [1, с. 202, 2, с. 102]. Глобалізація призвела до того,

що сьогодні в ЗМІ може працювати людина з будь-якою освітою, або взагалі без освіти. На практиці це не має впливу ні на заробітну платню фахівця, ні на конкурентоспроможність компанії на ринку, аби результативність була максимальною з точки зору стратегічного бачення пріоритетів розвитку медіа компаній. І сьогодні є підстави вважати, що така тенденція незабаром зробить свій вплив на популярності спеціальності журналіста серед абітурієнтів українських вишів. Адже необхідні професійні навички людина все частіше отримує не в традиційних навчальних закладах.

Що стосується Європи, то в цих країнах тенденції танкова, що вищих навчальних закладів значно менше, ніж в Україні і далеко не всі вони інститути та університети. Реальність така, що останнім часом велика кількість людей витрачає час та гроші на самоосвіту: це переважно приватні установи та особи, які за короткий час вузько направлено дають знання в тій, чи іншій галузі. Журналістика не є виключенням. Ряд науковців наголошують про важливість реалізації коучинг-підходу, що включає в себе глибоке опрацювання ціннісно-сміслового, активно-діяльнісного і тимчасового компонентів, при вирішенні завдань підвищення особистої ефективності в бізнесі.

Окрім того, за прогнозом вчених з Оксфордського університету, майже половина робочих місць у Сполучених Штатах буде замінена комп'ютерами вже в найближчі 10-20 років. Це аргументується балансом між збереженням робочих місць та технологічним прогресом, який таким чином, значною мірою відображає баланс сил у суспільстві та спосіб розподілу надбань від технологічного прогресу. Проте такі прогнози не можна назвати категоричними, адже, що стосується кваліфікації кадрів зайнятих у ЗМІ, зберігати професійних попит можна за рахунок авторського стилю та ексклюзиву. Все ж таки для власників та керівників медіа платформ стає зрозумілим, що настав час змінитися – менеджери повинні дивитися на ринок з іншої точки зору і можливо навіть вкладати кошти в створення професійного кадрового потенціалу. Платформою для цього мають стати періодичні навчання для підвищення професійного рівня співробітників та як приклад створення власних експрес шкіл з підготовки необхідного кадрового ресурсу.

Іноді було б більш реалістичним зосередитися на операційних цілях і заходах, які можуть бути здійснені переважно за допомогою цільового впливу і на аудиторію. Саме визначення ключових аудиторій і є економічними показниками для різних секторів

індустрії новин. Ці дані говорять про те, як люди шукають новини та інформацію, як новинні організації отримують свої доходи, а також про об'єкти, які потрібні співробітникам медіа, які прагнуть інформувати громадськість про важливі події дня. Такі дані зможуть окреслити, яких професійних якостей сьогодні потребує і фахівець у сфері медіа, враховуючи глобалізацію, яку переживає економіка України.

Література:

1. Strategic Priorities and Effectiveness of the Implementation of the State Policy for Sustainable Agricultural Development in Ukraine / M. I. Stehnei, I. O. Irtysheva, Y. Boiko [et al.] // *Viesoji politika ir administravimas : public policy and administration*. – Vilnius, 2019. – T 18, Nr. 2. – P. 195-208.

2. Неприбуткові організації в системі світових соціально-економічних процесів: [монографія] / [І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней та ін.] Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. – 172 с.

Нікітіна С.В.

студентка

Науковий керівник: **Тимченко І.П.**

кандидат економічних наук,

асистент кафедри менеджменту інноваційної

та інвестиційної діяльності

Київський національний університет Тараса Шевченка

МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

Загострення конкуренції в умовах ринкової економіки змушує підприємства більш ефективно розробляти та впроваджувати інноваційні засоби маркетингових комунікацій, на основі чого вони зможуть підвищити рівень управління конкурентоспроможністю.

Консалтинг можна визначити, як сферу діяльності, метою якої є надання професійних консультацій кваліфікованими професіо-

налами керівникам та управлінцям з широкого кола питань з різних сфер. Очевидно, що число потенційних клієнтів для консалтингових компаній обмежена сукупним кількістю стабільно функціонуючих фірм.

Український ринок консалтингових послуг відносно молодий, він з'явився порівняно недавно – близько 30 років тому з переходом до ринкової економіки. За цей час ринок консалтингових послуг якісно змінився, посилилася конкурентне середовище з приходом великих іноземних компаній [4].

Проблема конкурентоспроможності консалтингових компаній, що працюють на українському ринку в умовах поглиблення глобалізації світової економіки та приходу іноземних фірм в сектор ділових, стає однією з ключових.

Для успішної конкуренції в сучасних умовах ведення бізнесу консалтингова фірма паралельно з основною діяльністю повинна аналізувати інформацію про конкурентів і оцінювати власні конкурентні переваги, що визначають її конкурентоспроможність. Останні роки на тлі бурхливого розвитку ринку робиться безліч спроб визначити конкурентоспроможність консалтингових фірм, їх місце серед інших учасників, з чим пов'язана зростаюча популярність рейтингів і різних методів дослідження конкурентоспроможності. Останні переважно будуються на аналізі матеріальних активів, що призводить до недостатньої повноти та адекватності їх конкурентних позицій. В умовах нестабільності сьогоденної економіки попит на послуги консалтингових фірм стає більш виборчим. Представники бізнесу пред'являють більш високі вимоги до консалтингових фірм і, вибираючи певну з них, звертають увагу на її місце серед конкурентів. Сучасні керівники усвідомлюють, що використання професійних консультантів в кризовий період часто буває необхідно, так як результатом співпраці може стати така оптимізація бізнес процесів, яка призведе до економії як в короткостроковому, так і довгостроковому періоді.

У зв'язку з цим з авторської точки зору сьогоденна економічна ситуація в країні та на ринку консалтингу в своєму розпорядженні до розробки нового підходу до стратегічного управління конкурентоспроможністю консалтингових фірм.

Різноманітні елементи маркетингових комунікацій, що використовуються на тлі мінливих соціальних, економічних і конкурентних сил мають безпосередній вплив на конкурентоспроможність продукції та послуг підприємства. До системи маркетингових комунікацій у відносяться засоби, процеси збору і

надання інформації про ринок, організацію продажів, про продукцію, що пропонується, тобто все, що дає змогу налагоджувати зв'язки, обмінюватися інформацією, створює можливості взаєморозуміння, згоди між партнерами [2].

Особливо важливим використання правильно сформованого комплексу маркетингових комунікацій стає для підприємства, що працює на ринку інформаційних послуг, коли у споживача часто не існує об'єктивних критеріїв для порівняння якості продукції та послуг підприємства, а прийняття рішення про використання продукту чи здійснення купівлі здебільшого відбувається лише на основі отриманою у рекламному повідомленні інформації.

Впровадження ефективного маркетингового управління конкурентоспроможністю є першочерговим завданням, яке постає перед українськими підприємствами.

Маркетингова перевага на ринку загалом означає, що деякі властивості товарів чи послуг цього підприємства є кращими, ніж у конкурента. Підприємство, яке хоче досягти переваг у маркетингу, більшою мірою орієнтовано на споживача, ніж інші.

Сучасний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства полягає у системному поєднанні комплексу знань щодо управління конкурентоспроможністю з принципами, механізмами, спрямованими на посилення конкурентних переваг і завоювання в конкурентній боротьбі щонайбільшої частки ринку [1].

Основне завдання в маркетинговому управлінні конкурентоспроможністю підприємства на ринку консалтингових послуг – цільова орієнтація і комплексність, інтеграція всіх функціональних підсистем у цілісну систему. Застосування основних принципів сприяє цілеспрямованій організації стратегічного управління підприємства в умовах загострення конкурентної боротьби на ринку його функціонування.

Література:

1. Актуальні шляхи та фактори підвищення конкурентоспроможності вітчизняного підприємства / О. В. Станіславик, О. М. Коваленко // Економічний форум. – 2017. – № 2. – С. 223-231. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_39

2. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства : моногр. / Я. Д. Качмарик, П. О. Куцик, Р. Л. Лупак, І. Я. Качмарик. – Львів : Літературна агенція «Піраміда», 2018. – 208 с.

3. Загородній А. Г. Оцінювання конкурентоспроможності інноваційної продукції в процесі вибору інноваційної стратегії підприємства / А. Г. Загородній, В. М. Чубай // Фінанси України. – 2017. – № 1. – С. 99-110.

4. Сучасні форми конкурентної взаємодії суб'єктів господарювання: монографія / Ж.В. Поплавська, Н.Л. Михальчишин, М. Л. Данилович-Кропивницька, О. В. Гошовська, С. О. Комаринець; за заг. ред. Ж. В. Поплавської. – Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2019. 201 с.

Нікон Д.Є.

кандидат економічних наук,
заступник генерального директора
Державного підприємства «Виробниче об'єднання
Південний машинобудівний завод імені Макарова»

Сєнкевич О.Ф.

здобувач
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Клецов Є.С.

аспірант
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Кльоц Ю.Ю.

здобувач
Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Інвестиції виступають одним з найбільш дефіцитних та найважливіших для економіки регіону ресурсів, ефективне використання яких може стати дієвим важелем забезпечення економічної стабілізації та переходу до фази стабільного розвитку.

На сучасному етапі, залучення інвестицій в інноваційну сферу ускладнене процесами трансформації ринкових відносин, значним ступенем невизначеності та турбулентності інвестиційно-інноваційного середовища та пов'язаними з цим змінами умов інвестиційної діяльності, серед яких: складна та виснажлива податкова система, зміщення центру інвестиційної активності з держави та місцевих органів управління до приватних інвесторів, згортання й ускладнення роботи фінансових ринків.

З огляду на це необхідні дієві управлінські механізми раціонального та першочергового залучення інвестицій у розробку та впровадження пріоритетних інноваційних проектів, розвиток науки та інноваційної інфраструктури, що з одного боку були б адаптовані до сучасних агресивних умов ринкового середовища, а з іншого – відповідали б економічній ситуації, що склалася у регіонах, першочерговим та стратегічним потребам їх соціально-економічного розвитку. При цьому, важливим завданням є формування оптимальної моделі, що поєднує державне втручання з механізмами ринкової саморегуляції інвестиційно-інноваційного розвитку, стимулює інвестиційну активність не перешкоджаючи прояву та реалізації підприємницьких ініціатив.

Важливу роль для підвищення інвестиційного потенціалу регіону відіграють прямі іноземні інвестиції у формі придбання корпоративних прав. Залучення прямих іноземних інвестицій, як оказує досвід розвитку провідних країн, виступає одним з вирішальних чинників прискореного розвитку економіки.

Однією з форм корпоратизації за участю іноземного капіталу є входження в економіку країни потужних транснаціональних корпорацій, що володіють потужним фінансовим та інноваційним потенціалом, що здатний прискореними темпами модернізувати окремі підприємства та цілі галузі [1, с. 86-87, 2, с. 122].

Мотиваційними чинниками входження транснаціональних корпорацій в економіку України виступають:

1)ресурсні – доступ до земельних площ, джерел сировини та дешевої робочої сили;

2)виробничо-економічні – зниження потреб у додаткових капітальних витратах для створення нових потужностей та виробничих баз;

3)маркетингові – розширення ринків, підвищення ефективності діючої маркетингової системи; набуття нового управлінського досвіду на регіональних ринках;

4) природно-екологічні – виведення екологічно-шкідливих та потенційно небезпечних виробництв;

5) інноваційно-інтелектуальні – можливість залучення людського капіталу територій, залучення інтелектуальних здібностей людських ресурсних, використання напрацьованих моделей та досвіду місцевих наукових установ та кадрів.

Отже, можна стверджувати, що наразі Україна та окремі регіони є надзвичайно привабливими для іноземного капіталу. Разом з цим, наразі існує ряд суттєвих бар'єрів, що стримують інвестиційну активність та активізацію корпоратизації вітчизняних підприємств за участю іноземного капіталу: недосконалість нормативно-правової бази та відсутність довіри до судових інституцій, адміністративні обмеження, недостатній розвиток та ризиковість фінансової системи, наявність окупованих територій та загроза їх розширення тощо.

Серед основних напрямків удосконалення організаційно-управлінських механізмів активізації інвестиційно-інноваційних процесів є активізація механізмів корпоратизації та публічно-приватного партнерства. Розглянуті особливості та основні проблеми процесів корпоратизації в сучасних умовах, а також напрямки подолання перешкод на рівні регіону, дозволяють залучити додаткові інвестиційні ресурси, зокрема іноземний капітал та спрямувати їх в інноваційну сферу.

Аналіз сучасного стану та основних напрямків реалізації публічно-приватного партнерства на рівні регіонів дозволив дійти до висновку, що нині відбувається недостатній рівень використання даного інструменту оптимізації управління інвестиційно-інноваційними процесами. Важливою умовою формування інтеграційного партнерства суб'єктів інвестиційно-інноваційної діяльності регіону (державних і регіональних органів, освіти і науки та бізнесу) є не тільки визнання державно-приватного партнерства у якості важливої системи утворюючої складової регіональних інвестиційно-інноваційних процесів на регіональному та програмному рівнях, а також розроблення дієвих інструментів його реалізації, що враховувало б інтереси кожної із сторін, уникаючи при цьому диктату, надмірної бюрократизації, корупції та монополізму.

Література:

1. Іртищева І.О. Інвестиційна привабливість економіки: міжрегіональні асиметрії / І.О. Іртищева, І.С. Крамаренко // Регіональна економіка. – 2014. – № 2 (72). – С. 84-94.

2. Іртищева І.О. Управління інституційними змінами в умовах соціалізації національної економіки / І.О. Іртищева, І.В. Крупіца // Миколаїв: НУК ім. адмірала Макарова, 2014. – 172 с.

Охріменко О.О.

доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної економіки

Потапова В.П.

студентка
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ КСВ У СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Посилення уваги до соціальних зрушень в умовах глобалізації сприяло становленню нових суспільних вимог до стратегій управління компаніями. Концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) вважається дієвим інструментом задоволення потреб різних груп стейкхолдерів, оскільки в такому разі компанії добровільно беруть на себе відповідальність за вплив їх діяльності на суспільство.

Компанії аграрного сектору теж активно впроваджують принципи соціальної відповідальності у діяльність, оскільки вона являє собою головний канал, через котрий фермери та аграрії можуть виконувати свої етичні обов'язки [1, с. 243].

За умов глобалізації економічних зв'язків найбільш вираженими позиціями аграрного бізнесу стають такі: 1) інноваційний прогрес у всіх галузях агропромислового виробництва; 2) посилення сервісної складової аграрного бізнесу (бізнес «другого порядку»); 3) трансформація існуючих моделей з орієнтацією на середньо-та довгострокові перспективи; 4) нарощування капіталізації; 5) розширення географії експорту; 6) поглиблення міжнародної спеціалізації на виробництві органічної агропродовольчої продукції й орієнтація на «натуральність» продуктів харчування та ін. [2, с. 44].

Зважаючи на це товаровиробники аграрної продукції прагнуть адаптувати систему корпоративного управління під вимоги розвинених ринків. При цьому процеси глобалізації здійснюють вагомий вплив на їх конкурентоспроможність, коригуючи конкурентні стратегії, спонукаючи їх до інтеграції з принципами КСВ.

Найважливішою відмінною рисою соціальної відповідальності аграрних компаній є те, що клієнти є особливо уважними й мають особливі вимоги до якості продукції й процесу її виробництва, оскільки їжа охоплює базові потреби людини. Це створює унікально складний набір обов'язків і вимог до компаній цієї галузі, а також постають етичні питання, які виходять за рамки економіки, такої як здоров'я людини, добробут тварин, ризик захворювань, якість, безпека продукції (сьогодні деякі компоненти їжі, такі як жир, цукор і сіль були неодноразово пов'язані з негативним фізичним впливом на організм людини), формування харчових звичок споживачів для поліпшення їх якості життя.

Національні традиції та ментальність у різних країнах призводять до виникнення цілої низки проблем у процесі виробництва агропродукції: використання дитячої та примусової праці, переміщення населення через облаштування виробництв на території громад, незадовільні умови праці, кримінальні порушення, деградація екосистеми тощо.

У світлі цих викликів представники бізнесу й інші зацікавлені сторони все більше звертають увагу на питання сталого виробництва в сільському господарстві, намагаючись знайти ефективні рішення щодо оптимального використання ресурсів для повноцінного забезпечення продовольчою продукцією зростаючого населення світу.

Комітет з питань сільського господарства XXI століття (США) визначає стійке сільське господарство як прогрес щодо чотирьох цілей: задоволення потреби у продуктах харчування, кормах і клітковині та сприяння потребам виробництва біопалива; підвищення якості навколишнього середовища та ресурсної бази; підтримка економічної життєздатності сільського господарства; підвищення якості життя фермерів, працівників сільського господарства та суспільства загалом [3, с. 4].

Стійкий розвиток передбачає постійне удосконалення усіх елементів ланцюга створення доданої вартості з врахуванням економічних, соціальних та екологічних критеріїв. Принципи соціальної відповідальності тісно пов'язані з концепцією сталого

розвитку, оскільки спрямовані на ті ж самі об'єкти – економік, соціум та екологію.

Разом з тим, процедури імплементації КСВ у діяльність підприємств не завжди є зрозумілими для працівників. В Україні більшість аграрних підприємств (як великих, так і середніх) не мають визначеної стратегії соціальної відповідальності, перебувають на етапі дотримання законодавства та одиничних добровільних або волонтерських заходів. Основною метою впровадження вітчизняними аграрними підприємствами механізмів соціальної відповідальності є: досягнення та підтримка позитивного іміджу та репутації як ресурсу у конкурентній боротьбі для транснаціональних корпорацій та компаній, що здійснюють міжнародну діяльність в агросфері; власні переконання топ-менеджменту та власників; розширення ринків збуту через створення нових зразків соціально значимої продукції, послуг або виходів на нові ринку збуту; підвищення капіталізації внаслідок збільшення інвестиційної привабливості аграрних підприємств; збільшення лояльності регіональних та державних органів влади до бізнесу [4, с. 38]. Наразі найчастіше виникають дискусії з таких проблем: розмір та форма організації аграрного бізнесу; масштаби виробництва та спеціалізація; використання генетично-модифікованих організмів (ГМО); інтенсивність використання ґрунтів, води; вирощування інтенсивних культур задля виробництва біопалива тощо.

КСВ аграрних компаній – це багатовимірна концепція, що поєднує та розглядає під особливим кутом зору усю сукупність взаємозв'язків з метою балансування інтересів у сфері бізнесу, соціальних відносин та охорони довкілля. Як свідчать чисельні дослідження, якісні та кількісні вимірники ефективності таких взаємозв'язків мають тісну залежність від ступеня імplementованості принципів КСВ у стратегію розвитку компанії: призводять до підвищення енергоефективності у результаті впровадження енергоменеджменту; призводять до зниження витрат; посилюють мотивацію працівників; сприяють покращенню фінансових результатів тощо.

Ряд дослідників стверджує, що впровадження КСВ у компаніях з високими фінансовими показниками може бути розглянуто критично, тому що це може бути наслідком того, що компанія отримує від суспільства більше, ніж повертає і прибуток збільшився тому, що були використані можливості для здобуття прихильності зацікавлених сторін [5, с. 799].

Виклики, з якими стикаються керівники аграрних компаній при формуванні КСВ-стратегій супроводжують весь ланцюг створення додаткової вартості в аграрному бізнесі, до якого можуть бути включені процеси інвестування, виробництва, зберігання і переробки, просування, формування бренду із залученням безпосередніх учасників в особі аграрних підприємств усіх організаційно-правових форм, переробних підприємств, логістичних організацій, торговельних підприємств, споживачів, регуляторів тощо.

У процесі формування доданої вартості учасники здійснюють комунікації не тільки у межах чинного законодавства, але і на підставі прийнятих правил поведінки у процесі спілкування та вирішення проблемних питань. Тож самі бізнес-процеси, налаштовані на комунікацію з різноманітними учасниками та обмежені вимогами щодо охорони довкілля та дотримання принципів безпеки вимагають впровадження принципів соціальної відповідальності у кожний етап створення нової вартості.

Згідно з дослідженнями найважливішими рушійними силами для реалізації КСВ на рівні агрохолдингів в Україні є: лояльність сільських громад, моральні міркування, а також відданість працівників [6, с. 22].

Компанії стурбовані питаннями впливу підприємств на навколишнє середовище і часто в стратегіях КСВ роблять акцент саме на вклад бізнесу у їх вирішення, однак це є тільки частиною стратегії сталого розвитку компаній, що має забезпечувати охорону довкілля, соціальну й етичну відповідальність і, в той же час, економічну вигоду й прибутковість для власників бізнесу.

Соціальна відповідальність має стати невід'ємною частиною загальної корпоративної стратегії аграрних підприємств. Такий підхід дозволить посилити конкурентні позиції на міжнародних ринках.

Література:

1. Luhmann H. Corporate social responsibility: Exploring a framework for the agribusiness sector / H. Luhmann, L. Theuvsen // *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. – 2017. – № 30. – С. 241–253.

2. Зінчук Т. О., Левківський Є. В. Корпоративна соціальна відповідальність вертикально інтегрованих структур аграрного бізнесу як умова сталого розвитку / Т.О. Зінчук, Є.В. Левківський // *Економіка АПК*. – 2019. – № 1. – С. 39–49.

3. Toward Sustainable Agricultural Systems in the 21st Century – Washington: The National Academies Press, 2010. – 598 с. – (Committee on Twenty-First Century Systems Agriculture; Board on Agriculture and Natural Resources; Division on Earth and Life Studies; National Research Council).

4. Банєва І.О. Добročинність та спонсорство як форми соціальної відповідальності бізнесових структур у сфері виробництва продуктів харчування / І.О. Банєва // Науковий вісник ХДУ. – Серія: Економічні науки. – Вип. 8. – Ч. 2. – Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2014. – С. 36-39.

5. Barnett M.L. Stakeholder influence capacity and the variability of financial returns to corporate social responsibility / M.L. Barnett // Academy of Management Review. – 2007. – № 32 (3). – Pp. 794–816.

6. Гагалюк Т., Шафт Ф. Корпоративна соціальна відповідальність аграрного бізнесу. Звіт з аграрної політики. – К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2016. – 63 с.

Топчій О.О.

кандидат економічних наук, докторант,
ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЖКГ УКРАЇНИ

В умовах трансформації соціально-економічної сфери в Україні проблеми ефективного впровадження реформ у сферу житлово-комунального господарства залишаються одними з найбільш дискусійних та потребують комплексного стратегічного підходу до їх вирішення. Ефективність сфери ЖКГ визначається станом та рівнем використання наявного потенціалу, співвідношенням попиту та пропозиції на послуги а також їх якістю, відповідністю розвитку галузі основним пріоритетам соціально-економічних перетворень в країні.

Сучасний стан житлово-комунального господарства є результатом безвідповідального та неефективного господарювання в галузі впродовж останніх десятиліть що призвело до накопичення

глибоких структурних проблем, серед яких перманентне збільшення частки старого та аварійного житлового фонду, що потребує значних капітальних інвестицій, зношене та енергомістке матеріально-технічне забезпечення, зниження якості комунальних послуг, погіршення надійності, комфортності та безпеки умов проживання містян. На тлі стрімкого підвищення тарифів на енергоносії та воду всі ці проблеми призводять до посилення соціальної напруги та створюють загрозу соціальній, економічній та екологічній безпеці у містах [1, с. 354; 2, с. 108].

Стан та розвиток вітчизняного ЖКГ супроводжується рядом соціальних та екологічних проблем, серед яких: понаднормовий рівень споживання ресурсів, зокрема енергетичних, низький рівень якості та стану постачання питної води для населення, неефективна системи поводження з відходами тощо. Проведений аналіз показав, що наразі спостерігаються позитивні тенденції щодо зниження рівня енергоспоживання в житловій сфері, зменшення обсягів утворення побутових відходів у розрахунку на одного мешканця та поступове зменшення обсягів водоспоживання населенням. До основних причин можна віднести суттєве підвищення цін та тарифів на послуги, зменшення кількості домогосподарств, що обслуговуються ЖКГ а також проведення заходів з підвищення енергоефективності: утеплення будинків, модернізація опалювального обладнання, встановлення лічильників, оптимізація житлових приміщень. Не зважаючи на певні досягнення, екологічні показники розвитку підприємств є критично низькими порівняно з аналогічними даними у країнах ЄС, а темпи впровадження реформ щодо запровадження моделі сталого розвитку у містах є занадто повільними і потребують більш активних дій на всіх рівнях.

Однією з важливих умов забезпечення збалансованого розвитку системи житлово-комунального господарства є розроблення загальної концепції реформування ЖКГ на засадах сталого розвитку, що стане основою для формування відповідних регіональних та муніципальних програм і механізмів їх реалізації. З цією метою запропоновано трьохрівневу систему цільових показників та критеріїв сталого розвитку ЖКГ, що враховують соціальні, економічні та екологічні наслідки її реалізації. Обґрунтовано методичний підхід до формування цілей, використання якого дозволить систематизувати процес впровадження реформ у галузі на основі визначення пріоритетності заходів для забезпечення сталого розвитку на принципах взаємоузгодженості рішень для дотримання балансу соціальних, економічних та екологічних потреб на всіх рівнях

управління. Використання такого підходу може дублюватися на різних рівнях агрегування: держава, регіон, місто, громада з коригуванням умов та напрямків реалізації відповідно до адміністративних і функціональних повноважень органів управління житловим господарством.

Комплексний перехід об'єктів ЖКГ на використання ресурсощадних та екологічно-безпечних технологій, модернізація та утеплення житлових будинків, поширення практики використання альтернативних джерел енергії потребує: оновлення законодавчої бази у контексті врегулювання системи нормативно-правових та фінансових відносин у житловій сфері; запровадження соціально-екологічних стандартів у сфері будівництва, обладнання та послуг; удосконалення регуляторних механізмів (відносно кредитної політики, формування тарифів, оподаткування інвестиційної політики та використання інтелектуального потенціалу); активізації інноваційно-реформаційних заходів у рамках саморозвитку підприємств системи ЖКГ.

Література:

1. Іртищева І.О. Проблеми та перспективи розвитку ЖКГ в Україні: фінансовий аспект / І.О. Іртищева, М.І. Стегней, О.О. Топчій // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». – 2019. – № 2. – С. 353-365.

2. Неприбуткові організації в системі світових соціально-економічних процесів: [монографія] / [І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней та ін.] Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. – 172 с.

Шендерівська Л.П.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту видавничо-поліграфічної галузі

Яцкевич А.В.

магістрантка

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СУЧАСНА ПАРАДИГМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Собівартість продукції є ключовим показником при оцінці діяльності підприємства. До собівартості входять всі витрати, які підприємство здійснює у ході виробництва і реалізації продукції. Для ефективного управління собівартістю управлінці повинні вміти аналізувати витрати, адже рівень їх використання зумовлює фінансові результати підприємства. Виходячи з цього, аналіз витрат є важливим завданням, що вирішується у процесі ефективного управління організацією, адже він дає змогу визначити резерви зниження затрат, тенденцію їх зміни, відхилення фактичних витрат від планових, визначити оптимальну структуру собівартості тощо.

У вітчизняній теорії питанню аналізу витрат приділяється значна увага. Проте, враховуючи сучасні ринкові умови, набуті здобутки потрібно адаптувати під сучасні норми обліку та вимоги ринку. Дослідження витрат підприємства передбачає проведення трьох видів аналізу: стратегічного, поточного та ретроспективного [1].

Як показав аналіз, у сучасних умовах відбуваються такі принципові зрушення у структурі витрат:

– розвиток онлайн-бізнесу, онлайн-комунікацій сприяє скороченню витрат, пов'язаних з обслуговуванням виробництва (утриманням персоналу, приміщень, дистрибуцією тощо);

– активізація маркетингової діяльності в умовах високого конкурентного тиску, а почас і монополії споживача, збільшує обсяг витрат за цим напрямом функціонування підприємств;

– посилення ролі інтелектуальної власності, інтелектуального потенціалу як чинників економічного зростання підприємств стимулює інвестиції у нематеріальні активи, підвищення кваліфікації персоналу;

– здешевлення технологій, відповідно і технічного забезпечення, сприяє скороченню питомої ваги амортизаційних відрахувань у собівартості продукції;

– концентрація підприємств на стратегічних конкурентних перевагах зумовлює передачу частини робіт на аутсорсинг, як наслідок, відбувається перерозподіл витрат на користь інших операційних, може зростати і рівень витрат, але він компенсується підвищенням якості товарів (робіт, послуг), оскільки їх надають спеціалізовані компанії.

Основні завдання стратегічного аналізу направлені на отримання прибутку шляхом досягнення конкурентних переваг. Для цього потрібно розробити такі тактичні заходи, які дозволять знизити витрати на примножити доходи із зміцненням конкурентоспроможності товару. В підсумковому аналізі потрібно вивчити структуру та динаміку витрат за статтями та елементами як на рівні всього підприємства, так і на рівні його підрозділів [2].

Аналіз динаміки витрат передбачає вивчення загальних тенденцій таких показників, як розмір витрат від звичайної та операційної діяльності, виробничих, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. При цьому потрібно враховувати вплив обсягів реалізації продукції, інфляції, масштабів виробництва та обсягів доходу підприємства. Аналіз структури витрат дозволяє зрозуміти значущість окремих елементів витрат, визначає ресурсомісткість продукції, та вказує на нераціональні напрями витрачання ресурсів [3].

Поєднання аналізу структури і динаміки витрат дозволяє комплексно підійти до вивчення питання собівартості та виявити слабкі та сильні сторони управління витратами підприємства [3]. Статті, елементи витрат, які займають найбільшу частку у собівартості продукції, є основними резервами економії.

Для більш глибокого аналізу витрат стає доцільним використання методу XYZ-аналізу, який характеризує рівномірність запуску окремих видів матеріалів у виробництво. В межах цього методу аналізу необхідно провести кількісну оцінку абсолютних величин окремих статей витрат, ідентифікувати їх відносну частку в сукупних витратах та ранжувати в бік їх зменшення.

При групуванні витрат відносно їх частки у загальній структурі, формуються три основні групи:

– X – найбільші статті витрат, частка яких складає не менше 50 відсотків у загальній структурі;

– Y – витрати, частка яких складає не менше 25 відсотків сукупних витрат;

Z – витрати, що не перевищують 25 відсотків сукупних витрат.

Такий поділ дозволяє відсіяти несуттєві витрати як з огляду виробництва, так і з огляду користі для споживача, а при використанні таких методів управління витратами як таргет-костинг, теорії обмежень та ощадливого виробництва можна максимально ефективно використовувати наявні ресурси [4].

Таким чином, у процесі управління витратами значущою є передусім функція контролю витрат. Але цього недостатньо для досягнення ефективності діяльності за означеним напрямом. Потрібна зміна парадигми управління витратами, в основі якої не пріоритетність режиму економії, а підвищення ефективності витрат, що може бути досягнуто у різний спосіб, а саме:

– розподіл обмежених ресурсів таким чином, щоб максимізувати прибуток;

– пошук нових ринків збуту, як наслідок, забезпечується приріст маси прибутку, а підприємство отримує додаткові кошти для покриття поточних потреб, для фінансування свого розвитку;

– пошук нових джерел фінансування, зокрема, залучення грантових ресурсів;

– запровадження нових видів діяльності. У сучасних умовах набувають популярності освітні проекти, тому на базі підприємств, організацій доцільно проводити заходи з підвищення кваліфікації: тренінги, семінари, конференції тощо.

Отже, сучасна парадигма управління витратами має спиратися передусім на інвестиційну сутність витрат.

Узагальнюючим показником аналізу операційних витрат є коефіцієнт дієвості, який показує рівень витрат на 1 гривню доходу. Значення коефіцієнта в межах одиниці свідчить про позитивну рентабельність певного напрямку діяльності. Якщо показник перевищує одиницю, то це свідчить про те, що витрати не покриваються відповідними джерелами доходів [5].

В управлінні витратами важливе значення має поділ підрозділів, напрямів діяльності за економічною ознакою – йдеться про центри формування витрат і центри формування прибутку. Вочевидь, у центри прибутку доцільно інвестувати з орієнтацією на довгострокову перспективу, а саме, забезпечення рентабельності упродовж довгострокового періоду.

У процесі управлінні центрами формування прибутку особливе значення потрібно приділяти формуванню дієвої системи мотивації,

оскільки ці об'єкти управління мають виключне значення для забезпечення прибутковості діяльності. Центри формування витрат виконують переважно завдання, які пов'язані з обслуговуванням виробництва. Тому стратегічним рішенням підприємства щодо оптимізації витрат є передача обслуговуючих функцій на аутсорсинг або активізація контролю, як пріоритетної функції управління щодо центрів формування витрат.

Таким чином, аналіз витрат є важливим елементом в управлінні виробництвом, проведення якого дозволяє оцінити тенденції їх змін, визначити структуру собівартості та знайти резерви зниження затрат. При виборі показників оцінювання витрат варто спиратися на обрані стратегії бізнесу та конкурентні переваги продукції.

Література:

1. Бойченко Г. В. Аналіз прямих матеріальних витрат на промислових підприємствах України / Г. В. Бойченко // Економічний простір. – 2009. – № 23/2. – С. 214-219.

2. Федорець М. Г. Аналіз витрат виробництва як важлива ланка ефективного управління промислового підприємства [Електронний ресурс] / М. Г. Федорець, К. С. Піскунова // Економічна думка. – 2013. – Випуск 13. – С. 357–364. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_13_51

3. Жукевич С. М. Управління витратами діяльності в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / С. М. Жукевич, Р. В. Фроленко // Інноваційна економіка. – 2015. – № 1. – С. 70–74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_1_14

4. Волковська Я. В. Оптимізація витрат на прикладі підприємств готельно-ресторанного комплексу [Електронний ресурс] / Я. В. Волковська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2017. – Випуск 2. – Режим доступу: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2017-2\(37\)-19-23](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2017-2(37)-19-23).

5. Чубірка Г. І. Методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах [Електронний ресурс] / Г. І. Чубірка // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 2. – С. 118–124. – Режим доступу: <https://msu.edu.ua/vissn/wp-content/uploads/2016/12/2-6-2-2016-20.pdf>

СЕКЦІЯ 4. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НА МАКРО- І МІКРОРІВНІ

Боскова В.В.

студентка

Міненко А.О.

студентка

Науковий керівник: **Смірнова І.М.**

старший викладач кафедри суспільних наук

Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

САМОКОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

Відповідно до статті І Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фізична культура – це складова частина загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості [1].

Фізична культура є важливим засобом підвищення соціальної та навчальної активності здобувачів вищої освіти, задоволення їх моральних, естетичних та творчих заходів, життєво важливих потреб взаємного спілкування. Специфічною основою змісту фізичної культури як особливої і самостійної галузі культури є раціональна рухова активність здобувачів вищої освіти як фактор їх підготовки до життєдіяльності через оптимізацію фізичного стану [2, с. 70].

Регулярні заняття фізичною культурою та спортом приводять до змін функціонального стану організму, у зв'язку з чим необхідно систематично здійснювати спостереження за здоров'ям здобувачів вищої освіти як з боку викладача з фізичного виховання чи тренера, так і з боку самого здобувача, який займається тим чи іншим видом спорту.

Самоконтроль дозволяє фіксувати зміни, що відбуваються у функціональному стані і фізичному розвитку, дає можливість запобігати розвитку перевтоми і хворобливого стану, а також своєчасно помітити і проаналізувати позитивні зміни в організмі.

Регулярно аналізуючи стан свого здоров'я, фізичне тестування та проведення різних проб, студент отримує можливість коригувати обсяг розумової праці і відпочинку, час для відновлення, вибрати засоби підвищення фізичної та розумової працездатності, вносити необхідні зміни в особистий стиль і, можливо, спосіб життя. Отримані дані обов'язково повинні фіксуватися у щоденнику самоконтролю для подальшого аналізу через певні проміжки часу: на початку і наприкінці місяця, семестру, навчального року. Основні вимоги: проведення проб і тестування необхідно проводити в одні і ті ж години доби, за 1,5-2 години до і після вживання їжі [3, с. 296].

Як правило, кількість показників самоспостереження не повинна перевищувати двадцять і бути не меншою 5-8. Інформативність показників залежить від виду спорту, системи навчально-тренувальних занять. Хто займається циклічними видами спорту (бігом, плаванням, лижними гонками, велоспортом), важливі акцентовані спостереження за частотою серцевих скорочень, артеріальним тиском, життєвою ємністю легенів, витривалістю.

Показники самоконтролю поділяються на об'єктивні і суб'єктивні [4, с. 6].

До об'єктивних показників відносять ті, які можна оцінити і визначити кількісно, що дуже важливо для спостереження за динамікою: антропометричні дані, показники фізичного розвитку, підготовленості, функціонального стану.

До суб'єктивних показників слід віднести оцінку самопочуття, настрою, сон, апетит, больові відчуття, які раніше не були помічені, їх стислі характеристики знаходяться в межах: погано, задовільно, добре та оцінюються за п'ятибальною шкалою.

Здобувачам вищої освіти, які займаються фізичним вихованням за навчальною програмою або самостійно з метою оздоровлення, рекомендований набір суб'єктивних показників, що не є заборонаю на збільшення їх кількості.

До них слід віднести: самопочуття, сон (години), апетит, пульс за 1 хвилину, маса (вага в кг), порушення режиму (так, ні), больові відчуття, спортивні результати.

Самоспостереження проводяться щоденно, крім параметрів «спортивні результати». Консультація, отримана у тренера,

викладача з фізичного виховання, медичного працівника, може набагато розширити можливості самостереження, самооцінки, самоконтролю.

Найзручнішою формою самоконтролю є ведення щоденника. Здобувач повинні заносити в нього всі суб'єктивні й об'єктивні дані про стан організму: самопочуття, сон, апетит, розумову й фізичну працездатність, вагу, пульс, виконану на тренуванні роботу, показані на змаганнях результати й т. д.

Найважливішим показником, що характеризує стан організму, є частота серцевих скорочень. Необхідно навчитися підраховувати свій пульс перед заняттям, після виконання вправ і після закінчення самостійних занять. Викладач повинен пояснити характерні зміни пульсу під впливом фізичного навантаження і як орієнтуватися в періодах відновлення.

Усі ці показники треба заносити в щоденник. Ведення студентами щоденника із записом виконуваної роботи й даними самоконтролю допомагають викладачеві або тренеріві вести об'єктивний контроль за їхньою діяльністю [2, с. 72].

Виховання навичок у здобувачів вищої освіти самостійно займатися фізичною культурою й спортом – актуальне педагогічне завдання. Доцільно постійно вести цілеспрямовану роботу на заняттях з фізичного виховання. Остаточною метою цієї роботи має бути формування стійкої потреби до систематичних занять фізичною культурою й спортом випускника закладу вищої освіти.

Уся фізкультурно-масова робота, проведена у закладі вищої освіти, спрямована на досягнення єдиної мети – зміцнення й збереження здоров'я, підтримання рівня фізичної й розумової працездатності здобувачів.

Література:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 8 червня 2007 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12>
2. Сіренко Р. Р. Фізичне виховання студентів. Курс лекцій / Сіренко Р. Р. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 251с.
3. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту: Т1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання / Т.Ю. Круцевич. – К., 2008. – 392 с.

4. Спіцин В. В. Фізичне виховання. Теоретичний курс для самостійної роботи здобувачів ступеня освіти бакалавр ХДУХТ / В. В. Спіцин, М. М. Черних. – Х.: ХДУХТ, 2019. – 78 с.

5. Неприбуткові організації в системі світових соціально-економічних процесів: [монографія] / [І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней та ін.] Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. – 172 с.

Ваняєва І.О.

студентка

Щербініна О.В.

студентка

Науковий керівник: Пулянович О.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Рівень розвитку туристично-рекреаційної сфери як сектору економіки та її вклад в економічний розвиток країни визначається за наступними основними показниками:

– частка туристично-рекреаційної сфери у ВВП, ВНП країни (з урахуванням результатів діяльності ліцензованих суб'єктів туристичної діяльності, санаторно-курортного комплексу, готельного господарства, інших закладів коротко – та довгострокового розміщення);

– частка туристично-рекреаційної сфери в загальному обсязі продаж товарів та послуг за певний період часу;

– компонентна структура туристично-рекреаційного комплексу;

– кількість і якість робочих місць в галузі;

– порівняння надходжень від туризму з експортом товарів та послуг;

– баланс доходів і видатків від туризму [1].

Проблемними питаннями аналізу показників діяльності закладів туристично-рекреаційної комплексу, їх економічного впливу на регіональну економіку є наступні:

- фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які провадять туристично-рекреаційну діяльність, не зобов'язані подавати статистичну звітність і відповідно не враховуються в результатах офіційних статистичних даних;

- ступінь достовірності та повноти інформації, яка подається суб'єктами туристичної діяльності на добровільних засадах;

- досить висока частка неорганізованих туристів із сусідніх регіонів та країн, що ускладнює аналіз та співставлення інформації.

Оскільки туристично-рекреаційна галузь має чітко виражений сезонний характер для вироблення пропозицій та напрямків подальшого розвитку необхідно визначити пікові періоди, що забезпечують максимальну кількість відвідувачів та періоди з мінімальною кількістю відвідувачів [2].

Кількість відвідувачів є одним з базових показників, що є основою для розрахунку загального обсягу наданих послуг, середньої тривалості перебування, обсягів витрат споживачів, обсягів доходів туристично-рекреаційних закладів, сплачених податків та інших індикаторів впливу галузі на регіональні економічні процеси.

Реформування структури власності закладів галузі пояснюється активним введенням в експлуатацію нових, в основному приватних, закладів розміщення (баз відпочинку, туристичних баз, притулків, готелів, мотелів, готельно-ресторанних комплексів). За останні роки суттєво розширилися послуги, що надаються приватними власниками засобів розміщення, особливо у сільській місцевості.

Останніми роками активізувалася робота по залученню інвестицій, в т. ч. іноземних, у туристично-рекреаційну галузь, що суттєво вплинуло на зміну структури форм власності закладів галузі, як уже зазначалося, на користь приватної.

Слід зазначити, що в сучасних умовах саме ринок стає провідним інструментом перерозподілу ресурсів, в основі якого мають бути інтереси споживачів (з боку попиту) та господарюючих суб'єктів (з боку пропозиції).

Для розвитку санаторно-курортної галузі потрібно оптимізувати управління регіональними рекреаційними комплексами, санаторно-курортними та оздоровчими закладами, забезпечити підтримку в належному стані матеріально-технічної бази галузі та конкретних закладів, сприяти упровадженню нових технологій,

підвищенню якості медичної допомоги та організації харчування, дозвілля, розміщення, раціонального використання матеріальних, фінансових та кадрових ресурсів.

Для санаторно-курортних закладів важливим аспектом є вирішення питань цінової політики, яка повинна залежати від адекватного вираження вартості санаторно-курортних послуг, що має враховувати платоспроможність населення, підприємств та організацій.

В Україні, згідно «Концепції розвитку санаторно-курортної галузі» основні проблеми розвитку зумовлені відсутністю досконалого економічного механізму діяльності санаторно-курортного господарства; відсутністю забезпечення комплексного розвитку курортних територій; зношеністю основних фондів; практичною відсутністю інвестицій у галузь; неефективним маркетингом; низьким рівнем менеджменту; низькою якістю обслуговування у санаторно-курортних закладах [2].

Зараз система реабілітаційної медицини є досить фрагментарною. Проте вчасно надана допомога запобігає виникненню у людини обмежень, що призводять до інвалідності, сприяє максимально можливому відновленню функцій організму та пристосуванню до активного життя.

Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України працює над впровадженням в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Вона дозволяє комплексно проаналізувати стан здоров'я та функціонування пацієнта, краще спланувати лікування, реабілітацію і створення послуг для людей із хронічними захворюваннями або інвалідністю. Ця класифікація розроблена Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) та зосереджена не на діагнозі, а на функціонуванні людини. Вже у 2020 році реабілітація буде включена до Програми медичних гарантій. На неї у Державному бюджеті України виділено 449 млн грн [3].

Література:

1. Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм в Україні. Статистичний бюллетень. Державний комітет статистики України. – Київ: Держкомстат України, 2011. – 91 с.
2. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса : ОНЕУ, 2016. – 262 с.

3. Медична реабілітація: поточна ситуація і плани на майбутнє / О.В. Устінов. – Режим доступу: <https://www.umj.com.ua/article/167424/medichna-reabilitatsiya-potochna-situatsiya-i-plani-na-majbutnye>

4. Неприбуткові організації в системі світових соціально-економічних процесів: [монографія] / [І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней та ін.] Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. – 172 с.

5. Conceptual approaches to the development of health-improving tourism / I. Irtysheva, O. Melikh, K. Bogatyrev // Baltic Journal of Economic Studies Vol 5, No 2 (2019), p. 131-136. Режим доступу: www.baltijapublishing.lv

6. Іртищева І.О. Моніторинг рівня соціально-економічного розвитку України та її регіонів / І.О. Іртищева, Д.С. Войт, Г.М. Павленко, А.-М. І. Архангельська // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». – 2019. – № 2. – С. 406-414.

Герасимчук О.В.

аспірант

Житомирський державний технологічний університет

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В наш час для України актуальними є створення умов для ефективного функціонування підприємства, який характеризується рівнем і темпами збільшення його ресурсного потенціалу.

За умов наявності ресурсного потенціалу на підприємстві, найбільш важливим є процес ефективного управління. Саме управління забезпечує функціонування підприємства, використовуючи корегуючі заходи, які спрямовані на усунення змін та відхилень та приведення їх у відповідність із встановленими цілями.

Досліджували управління ресурсним потенціалом підприємства в економічній літературі такі відомі вчені як: О. Ареф'єва, Н. Краснокутська, І. Мягих, В. Рульєв.

Аналізуючи наукову літературу, управління ресурсним потенціалом, на наш погляд, можна трактувати як уміння

використовувати всі наявні ресурси підприємства шляхом використання та поєднання методів, принципів і функцій управління діяльністю для збільшення ресурсного потенціалу підприємства. Тому у процесі взаємодії всіх елементів ресурсного потенціалу здійснюється їх інтегральна здатність створювати продукцію у різних обсягах.

На основі проведеного аналізу визначено, що механізмом ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства доцільно вважати систему взаємопов'язаних між собою елементів (форм, методів, засобів і функцій), що забезпечує управління ресурсним потенціалом підприємства у процесі його формування, розподілу, використання і відновлення з метою підвищення результативності діяльності підприємства та рівня його конкурентоспроможності [1, с. 120].

Вагомий внесок у формування механізму ефективного управління ресурсним потенціалом займають фактори, які визначають інвестиційну привабливість. І основним елементом формування механізму ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства є визначення управлінського профілю діяльності.

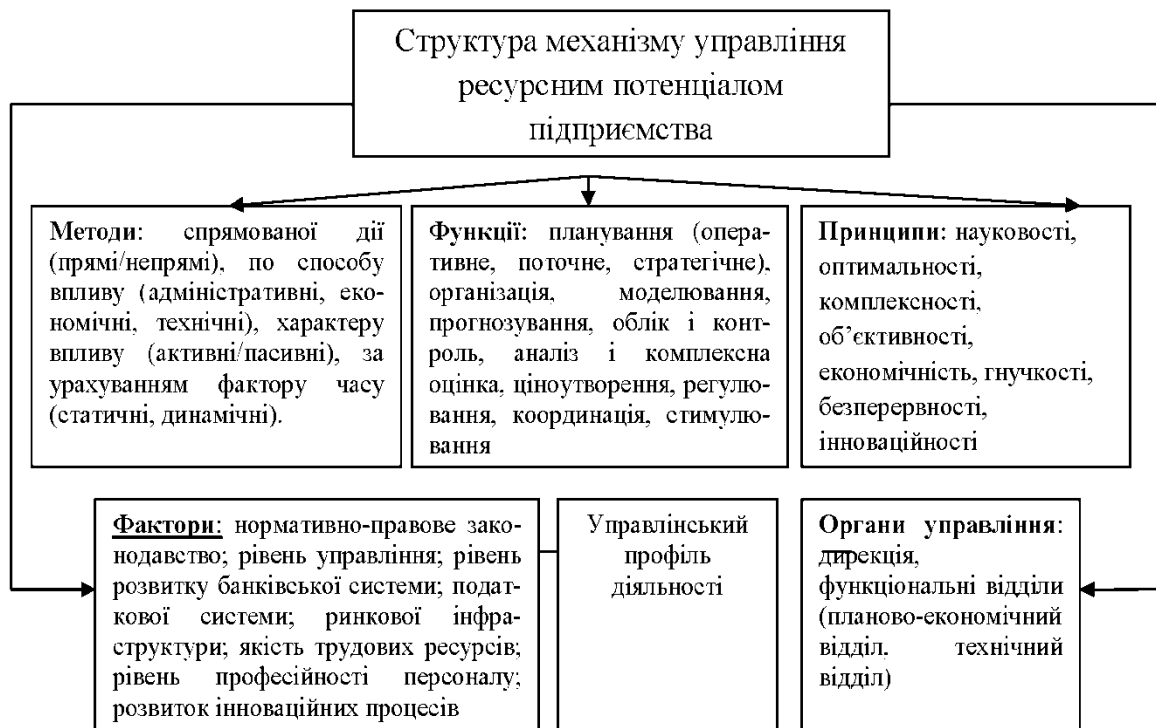

Рис. 1. Структура механізму управління ресурсним потенціалом підприємства

Механізм управління ресурсним потенціалом підприємств а має містити інструменти управлінської діяльності суб'єкта господарської взаємодії, що розподілені між фінансовою, матеріальною, трудовою підсистемами, що являють єдине ціле та взаємодіють між собою через реалізацію функцій використання, розподілу, наявності та поновлення ресурсів, що надає можливість розглядати його як основну ланку в системі управління функціонуванням підприємства за умов конкурентного середовища. Варто зазначити, що досягнення збалансованості за ресурсами має знайти своє відбиття в процесі формування раціональної системи взаємодії між різними підсистемами управлінського впливу.

Сукупність засобів і методів за певного рівня співвідношенні для суб'єктів господарської взаємодії, що враховують динамічний рівень різноспрямованого впливу чинників зовнішнього середовища, надає можливість здійснити формування оптимальної підсистеми управління їх ресурсами, гармонізованими за цілями, рівнями мотивації, можливостях в інтересах забезпечення їх стійкого зростання. При цьому механізм управління ресурсним потенціалом підприємств має забезпечувати узгодженість інтересів суб'єктів господарювання щодо витрат матеріальних ресурсів; мотивації праці на інноваційне відновлення; мотивації інвестиційних структур на вкладення коштів для розвитку виробничої сфери [2, с. 96].

Досягнення такого рівня збалансованості елементів такого механізму можливе лише на основі врахування особливостей інструментарію, задіяного для кожного виду ресурсів. Управління елементами ресурсного потенціалу підприємства передбачає: ідентифікацію факторів, які чинять найбільш вагомий вплив на процеси управління та ресурсні складові; здійснення оцінки рівня ефективності використання ресурсів суб'єкта господарювання шляхом чіткої кількісної оцінки; визначення цільових настанов і завдань розвитку підприємства та розробку заходів щодо підвищення рівня ресурсозабезпечення; кінцеву оцінку системи управління ресурсозабезпечення після зміни значень його складових.

В процесі управління ресурсним потенціалом підприємств, варто чітко визначити функціональної залежності між рівнями ресурсовитрат у процесі споживання та результативності виробничого процесу за сукупністю споживчих властивостей. Це сприятиме реалізації управлінських рішень щодо ефективного використання ресурсів.

Для ефективного управління процесом формування ресурсного потенціалу важливо чітко класифікувати фактори забезпечення рорширеного відтворення ресурсного потенціалу підприємств аграрної сфери: фактори загального впливу та фактори часткового впливу. При цьому варто враховувати, що на процеси відтворення ресурсного потенціалу фактори мають різноплановий вплив, при одночасному існуванні тісного взаємозв'язку і взаємовпливу.

Одним із заходів управління процесом формування належного рівня ресурсного забезпечення є використання економічних інструментів модернізації процесу відтворення шляхом ідентифікації чинників і обґрунтування ефективних норм амортизаційних відрахувань, що сприяють нормативному відшкодуванню інвестиційних вкладень. Зокрема варто використовувати норми амортизаційних відрахувань, які мають за основу існуючі норми і скориговані на основі співвідношення між чистим і мінімально необхідним прибутком, що характеризує інвестиційну спроможність підприємства [3].

Отже, управління ресурсним потенціалом підприємства повинно мати комплексний, цілеспрямований характер і для успішної його реалізації необхідна розробка та впровадження відповідних підходів, які полягають у взаємопов'язаній розробці ефективного механізму управління ресурсним потенціалом, що визначає цілі і зміст управління, що дозволить підприємству системно управляти всіма складовими ресурсного потенціалу з метою реалізації перспективних напрямків його розвитку та підвищенню ефективності використання.

Для того, щоб забезпечити стабільність діяльності підприємства, необхідно систематично здійснювати оцінку ефективності управління ресурсним потенціалом. Врахування такої оцінки дозволить ефективно впливати на поточний стан та тенденції розвитку підприємства, встановлювати розміри та напрями змін, виявляти більш вагомі фактори такого зростання, складати прогнози й плани подальшого вдосконалення процесів відтворення, використання та управління ресурсним потенціалом.

Література:

1. Латишева О.В. Екологічно спрямована відповідальність сучасного бізнесу: механізми та інструменти активізації / Соціальна відповідальність: сучасні виклики: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 квітня 2016 р.). Краматорськ : ДДМА, 2016. 236 с. (С. 120-123).

2. Селезень О. М. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 4. С. 96-99.

3. Andrusiv U. Ya. Evaluation of innovation activity of construction enterprises / U. Ya. Andrusiv, O. L. Galtsova // Scientific bulletin Polissia. – 2017. – Vol. 3 (11), P. 1. – P. 204-215.

Дробот Є.В.

магістрант

Грищенко І.М.

кандидат технічних наук,

доктор філософії, доцент,

професор з/н кафедри готельно-ресторанного бізнесу

Київський університет культури

РОЗРОБЛЕННЯ КЛУБ-ГОТЕЛЮ КАТЕГОРІЇ 4 ЗІРКИ НА 70 НОМЕРІВ У ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ м. КИЄВА

Готельний бізнес завжди був і буде вигідним і затребуваним. Готелі є практично в кожному місті, і їх затребуваність сьогодні актуальна практично в усьому світі. Проект будівництва готелю не може бути повсякденним. Початкова концепція майбутнього готелю повинна бути цікавою, такою, щоб залучати відвідувачів. І багато в чому це може забезпечити проектування готелів.

Сучасний готель – це комплекс, який поєднує в собі безліч різних функцій, таких як: житловий фонд, ресторани, громадські зони, технічні приміщення і обслуговуючу інфраструктуру. Основне завдання для архітектора при проектуванні готелю полягає в тому, щоб розташувати і пов'язати між собою зони різного призначення так, щоб, з одного боку, не було технологічних проблем при експлуатації спроектованого готелю, а з іншого – внутрішній простір має бути затишним і привабливим, а фасади красивими і такими, що запам'ятовуються.

Площа сучасного Оболонського району становить 11,02 тисяч гектарів (17% території Києва), населення – понад 310 тисяч осіб (близько 11% населення Києва).

В Оболонському районі також є мальовнича набережна і пляжі, за які його називають «курортним». Ще раніше, під час будівництва, намагалися зробити так, що в кожному дворі були дитячі майданчики, бювети і т. д., тому район дійсно вийшов дуже добре укомплектованим. Це привертає увагу туристів.

Наявність в регіоні потужних промислових підприємств, фінансових установ, закладів освіти і науки говорить про те, що Оболонський район сприятливий для створення клуб-готелю.

У даному районі не вистачає місць до оптимальної кількості, яка б дозволила без труднощів і проблем розмістити та надати послуги всьому спектру клієнтів, який знаходиться у досліджуваному районі.

Готель-конкурент приваблює можливостями для проведення весіль, банкетів, сімейного відпочину. Його ціни на готельно-ресторанні послуги орієнтовані на гостей з вищим за середній доходом. Його сильними сторонами є:

- вдале розміщення;
- зручне транспортне сполучення;
- сучасна матеріально-технічна база;
- широка пропозиція послуг;
- відомість на територіальному ринку.

До слабких сторін готелю-конкурента можна віднести:

- обмеженість кола потенційних гостей.

Розроблення клуб-готелю на 70 номерів буде оптимальним в досліджуваному районі.

Маркетингове дослідження показує, що рішення розроблення клуб-готелю категорії **** в Оболонському районі м. Києва є цілком обґрунтованим.

В клуб-готелі є такі групи приміщень і служб: житлова, приймально-вестибюльна, підприємство харчування, культурна, фізкультурно-оздоровча, побутового обслуговування, ділової діяльності, адміністрації і служб експлуатації, приміщень обслуговування, вбудовано-прибудованих підприємств і установ.

Системи гарячого водопостачання забезпечуватимуть безперебійну подачу гарячої води, розрахункової температури, в усі передбачені проектом санітарні прилади, встановлені у відповідних приміщеннях. Температура води, подається в системи гарячого водопостачання, і приймається в залежності від способу приєднання до систем теплопостачання: при закритому способі (через водопідігрівач) в межах 50-55 ° С; при відкритому способі (безпосередній водозабір від мережі) – в межах 60-65 ° С.

Температура води підтримується за допомогою встановленого автоматичного терморегулятора. Температура води, яка подається в системи гарячого водопостачання, незалежно від способу приєднання не перевищує 75 ° С.

У готелі – природна витяжна вентиляція.

Система кондиціювання повітря повинна підтримувати необхідні параметри повітря в приміщеннях, обсяг припливного повітря в готелі + 3%, а відносна вологість повітря становить + 5%, (при цьому дозволяється відступ від норми допускається за обсягом припливного повітря +10 %, по температурі + 2 ° С, по відносній вологості 5%).

Розрахункова температура повітря в приміщеннях готелю – 23 ° С, що відповідає нормам (від 20 ° С до 26 ° С).

Відносна вологість повітря становить 47%, як і повинно бути за нормою (в готелях з кондиціонуванням в межах 45-50%, а без кондиціонування 30-65%).

Розміщення, тип, зовнішній вигляд, температура поверхні нагрівальних приладів повинні відповідати категорії готелю 4 * і характеру інтер'єру.

Всі приміщення готелю захищені від іонізуючого і високочастотного випромінювання, в тому числі від внутрішніх джерел (медичного, кухонного, технічного обладнання та ін.).

Комп'ютерні мережі та системи протипожежного захисту, охоронної сигналізації, засобів і систем зв'язку обладнані агрегатами безперебійного живлення.

У приміщеннях готелів застосовують систему 380/220 В з глухозаземленою нульовою точкою трансформаторів і з п'яти-провідною електричною схемою, а у всіх живильних мережах є резерв потужності 15-30%, в комунікаційних блоках – такий же резерв контактних груп.

Територія готелю **** в Оболонському районі м. Києва прибиратиметься 5 разів протягом дня, у літню пору року поливатиметься водою для запобігання пилоутворенню, а у зимню пору року планується засипка піском для боротьби з ожеледдю.

У південно-східній частині ділянки облаштовано площадку з бетонним покриттям для сміттєзбірників, яка обмежена по периметру бордюром і зеленими насадженнями – чагарниками, однорічними декоративно-листяними насадженнями та ін. Площадка забезпечена зручним під'їздом для автотранспорту.

Відстань від сміттєзбірників до будівлі готелю, місць відпочинку і занять спортом відвідувачів становить 30 м.

Проектом передбачено під'їзд пожежних автомобілів до будинку готелю у південній частині ділянки, а також до пожежних гідрантів, основних евакуаційних виходів з будівлі, входів, що ведуть до ліфтів, з режимом роботи «Транспортування пожежних підрозділів».

Приміщення медичного пункту та закладів ресторанного господарства розміщені на 2 поверсі. Приміщення для організації дозвілля, побутового обслуговування розміщені на першому поверсі та максимально ізольовані від житлових приміщень (просторово звукоізолюючими перегородками).

Адміністративні приміщення розміщені на першому, другому поверхах, що додатково відмежовує житлову частину готелю від технологічних та інших шумів. Приміщення фізкультурно-оздоровчого призначення розташовані на цокольному поверсі, доступ до них забезпечений через головний вестибюль, огорожувальні конструкції звукоізолювані. Складські, підсобні та технічні приміщення розташовані в підвалі, мають відокремлений зв'язок із будівлею готелю через службовий ліфт, що забезпечує розмежування потоків обслуговуючого персоналу, гостей і відвідувачів блоків громадського призначення, які працюють у населеному пункті, де розміщується готель.

Література:

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.

2. Проектування закладів ресторанного господарства : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / А. А. Мазаракі, М. І. Пересічний, С. Л. Шаповал та ін. ; за ред. А. А. Мазаракі. – 2-ге вид., переробл. та доп. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 340 с.

3. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент / І. О. Бланк, Н. М. Гуляева. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 610 с.

Заклинська А.І.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: **Бондарєва Т.Г.**
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Національний університет водного господарства
та природокористування

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ФІЛІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

У зв'язку з необхідністю забезпечення належного здійснення статутної діяльності господарських товариств часто виникає потреба у створенні підприємством своїх підрозділів у межах різних адміністративно-територіальних одиниць. Законодавчо не обмежено право товариства самостійно визначати, які саме підрозділи буде створено (рис.1). Проте, залежно від обраної форми підрозділу визначатиметься його податковий статус, а отже, відповідні права та обов'язки самого підприємства [1].

Рис. 1. Організаційно-правова структура підприємства

Джерело: за даними [1]

Відокремлені підрозділи – це філії, представництва, відділення тощо, які часто знаходяться за межами місцевості, де розміщене головне підприємство. Цей перелік є відкритим, що дає змогу зробити висновок про можливість створення й інших структурних одиниць [2].

У свою чергу філія – відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину функцій [3]. Філія має наступні юридичні ознаки [1]:

- наділяється майном юридичної особи, що їх створила;

– діє на підставі затвердженого юридичною особою положення;

– керівники філій призначаються юридичною особою і діють на підставі виданою нею довіреності;

– підлягають обов'язковій державній реєстрації.

Підприємство, що створює філію може виділяти її на окремий баланс. Відповідно до цього – філія зобов'язана вести бухгалтерський облік, а показники її діяльності входять до фінансової звітності підприємства [4]. З метою поєднання обліку головного підприємства та філії для складання фінансової звітності головним підприємством (яка включатиме у т. ч. результати філії), необхідно, щоб засади облікової політики в них збігалися. Тобто обрану підприємством облікову політику мають застосовувати всі філії, представництва, відділення й інші відокремлені підрозділи незалежно від їх місцезнаходження [5].

Філія, яка виділяється на окремий баланс зобов'язана вести окремий облік, специфіка якого полягає в тому, що переважна частина операцій є внутрішньогосподарськими (ведуться між головним підприємством та філією) [6]. Для складання окремого балансу дані первинних документів про господарські операції філії, що виділена на окремий баланс, а також про господарські операції, які відповідно до законодавства підлягають відображенню в окремому балансі, заносяться до окремих (відкритих для філії) реєстрів бухгалтерського обліку. За даними окремих реєстрів бухгалтерського обліку складаються окремий баланс і відповідні форми фінансової звітності щодо зазначених господарських операцій.

Філія складає фінансову звітність за тими самими формами, що й головне підприємство, відображаючи у фінансовій звітності лише свої операції. Правила складання такої звітності аналогічні до звичайної. Особливістю є те, що у фінансовій звітності філії кінцеве сальдо рахунка внутрішньогосподарських розрахунків відображають в окремому балансі – у додатковій статті 1145 «Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків» наводять дебіторську заборгованість, а в додатковій статті 1645 «Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» – кредиторську [7].

Важливим є те, що показники окремого балансу й відповідних форм звітності філії включаються до балансу та відповідних форм фінансової звітності головного підприємства. Проте у своїй

фінансовій звітності головне підприємство, показуючи результати загалом, не відображає внутрішньогосподарських розрахунків.

Користувачами окремої фінансової звітності філії є насамперед головне підприємство, управлінський персонал, трудовий колектив. Законодавчо не встановлено прямих вимог до філії направляти фінансову звітність в органи статистики та ДФС.

Що стосується звітного періоду філії, то варто зазначити що зазвичай він такий самий, як у головного підприємства. Якщо звітний період відрізняється, то це обов'язкового повинно бути прописано в Наказі про облікову політику. Наприклад, головне підприємство хоче отримувати відокремлений баланс філії щомісяця [7].

Щодо порядку подання фінансової звітності, то враховуючи, що платником податку на прибуток є юридична особа, подання декларації такою особою здійснюватиметься в цілому по підприємству (у тому числі з показниками діяльності філій) та відповідно фінансова звітність подаватиметься в цілому по підприємству. Це означає, що фінансовий результат до оподаткування визначатиметься головним підприємством з урахуванням показників діяльності філії.

Література:

1. Оподаткування та облік господарської діяльності філії. URL: <http://magazine.faaaf.org.ua/opodatkuvannya-ta-oblik-gospodar-skoj-diyalnosti-filiy.html>.
2. Організаційна структура товариства: який підрозділ створити?. URL: <https://blog.liga.net/user/akisel/article/22101>.
3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>.
5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13>.

7. Фінансова звітність філії. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9703/133875>.

Кичула М.С.

магістрант

Науковий керівник: **Яроміч С.А.**

кандидат економічних наук,

професор кафедри менеджменту організацій

Одеський регіональний інституту державного управління

Національної академії державного управління

при Президентові

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

Наразі інновації є двигуном економічного розвитку, появи новітніх технологій, підвищення якості товарів й забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, у тому числі й сфери торгівлі. Впровадження інноваційних рішень вимагає від торговельних мереж постійного удосконалення своїх конкурентних переваг, що сприяє більш якісному задоволенню потреб споживачів.

Застосування теорії інноватики до сфери послуг датується початком ХХІ ст. На думку Б. Ван Арка, Л. Броема й П. ден Гертога, інновація в сфері послуг може бути визначена як нова концепція сервісу, нові канали зв'язку з клієнтами, нові системи розподілу й технологічні рішення, які змінюють пропозицію послуг на ринку, оновлюють функції фірми й вимагають структурно нових організаційних, технологічних і людських можливостей фірми [5, с. 14].

На думку багатьох дослідників, зокрема, Дж. Хоуелса, досить складно виокремити інноваційні профілі продуктів у різних секторах сфери послуг і визначити природу інноваційної діяльності організацій сфери послуг [4, с. 266].

Тому багато питань щодо інноваційного розвитку торговельних підприємств залишаються нерозкритими. Зокрема, потребує удосконалення механізм посилення інноваційності – здатність цих

підприємств розробляти, виробляти і реалізовувати конкуренто-спроможну продукцію, що користується попитом на ринку, забезпечувати активізацію інноваційної діяльності, що сприятиме стійкому розвитку як торгової сфери в цілому, так і окремих торговельних підприємств.

Сьогодні в розвинених країнах для розвитку нових форматів торгівлі й надання якісних роздрібних послуг впроваджуються нові технології продажів (FRID-технології, електронні цінники, енергозберігаючі технології, SAP-технології, штрих-технології), методи продажів (інтернет-магазини), застосовуються інноваційні логістичні й управлінські рішення, розвиваються інформаційні нововведення [3, с. 21].

З боку держави такі нововведення підтримуються інвестиціями, пільгами й нормативно-законодавчими ініціативами у сфері інноваційної роздрібно торгівлі тому, впровадження інновацій, різних інформаційних технологій у торгівлі збільшує ефективність і якість процесу доведення товару до споживача, мінімізує витрати й скорочує рівень втрат при торговельному документообігу через вплив людського фактору, створює необхідні умови праці для персоналу з метою підвищення його продуктивності, а також формування системи безпеки. У зв'язку з тим, що торгівля відрізняється достатньою мобільністю, високою сприйнятливістю до нововведень різної форми (нові торговельно-виробничі технології, сучасне устаткування, системи управління тощо), їх застосування дає змогу підвищити показники продуктивності праці. Так, Д. Степаненко стверджує, що роздрібна торгівля перетворилася в один із полігонів для постійних інновацій, де прискореними темпами впроваджуються нові технології продажів, логістичні й управлінські схеми, активно освоюються інформаційні системи [2, с. 5].

Визначимо світові тенденції реалізації інноваційних стратегій сучасних торговельних підприємств:

- формування інноваційної стратегії через злиття науки, технологій і виробництва, що обумовлює появу новації;
- створення стратегічних альянсів;
- управління інтелектуальним капіталом як ключовою у загальній інноваційній стратегії торгових підприємств.

Торговельні підприємства вимушені орієнтуються при організації торговельних процесів на кращі технічні рішення, пристосовуючи їх до умов і потреб локальних ринків, що продукує потужні стимули для торгівлі технологіями. Конкурентні переваги

підприємств сфери послуг, у тому числі й у торгівлі, в сучасних умовах створюються завдяки унікальним знанням й компетенціям, якими володіє підприємство. Це актуалізує проблему управління ними в рамках реалізації інноваційних підходів до даного процесу й обумовлює необхідність розробки комплексної наукової проблеми формування механізму управління знаннями на підприємствах торговельного профілю.

Особливістю інноваційного розвитку таких підприємств є наявність розвинених процесів придбання знань і використання накопиченого інтелектуального потенціалу. Передові підприємства прагнуть використовувати такі види знань, як професійний досвід працівників, індивідуальне розуміння й практика, творчі рішення тощо.

Провідну роль у цьому відіграють сучасні інформаційні технології, завдяки яким знання стають джерелом конкурентних переваг торговельного підприємства, які почали освоювати загальну концепцію клієнт-орієнтованого сервісу, націленого на споживача. Водночас, з позицій інноваційності, розвиток послуг роздрібною торговельною мережі, започаткований на збільшенні кількості торговельних об'єктів за допомогою будівництва, покупки, оренди торгових площ, франчайзингу, угод злиття й поглинання, розглядається як екстенсивний тип розвитку.

Розвиток інноваційної діяльності в торгівлі дає змогу значно підвищити конкурентоспроможність, фінансову стійкість, а також задовольнити всі потреби покупців. Так, ТОВ «Сільпо», що входить до складу «Fozzy Group» проголошує однією зі своїх цінностей – інновації, тобто створення нових ідей, сміливість та експерименти [1]. Крім того, роздрібна мережа супермаркетів «Сільпо» визнана однією з найінноваційніших компаній України в рейтингу видання «Власть денег». Це вже друга нагорода «Сільпо» у 2019 році. Раніше за результатами дослідження Mind Innovation Index 2019, Fozzy Group була названа «Інноваційним лідером галузі «Ритейл», а мережа супермаркетів «Сільпо» отримала нагороду в спеціальній номінації «Інноваційність у роботі з клієнтами».

Компанія впроваджує сучасні рішення в усіх напрямках діяльності. Інвестиції в покращання бізнес-процесів допомагають їй утримувати провідні позиції на ринку ритейлу.

Отже, проведений аналіз свідчить, що стан інновацій у сфері роздрібною торгівлі в Україні в цілому є задовільним. Однак для подолання окреслених проблем і для підвищення ефективності діяльності підприємства роздрібною торгівлі потребують впровад-

ження новітніх інструментів, методів, тобто організаційних інновацій в управлінський процес, що дозволять активно реагувати на зовнішні виклики.

Крім того, необхідне формування комплексного підходу до забезпечення інноваційного розвитку торговельних структур як фактору конкурентоспроможності і клієнтоорієнтованості.. Упровадження на рівні торговельного підприємства технологій сучасного управління інноваційним розвитком, адекватних умовам розбудови інтеграційного інноваційного простору, сприятиме перетворенню технологічного знання в завершений продукт з високою споживчою вартістю.

Важливою задачею є побудова такої організаційної структури торговельних підприємств, яка буде адекватної принципам безперервного навчання, підвищить ступінь охоплення повноважень за функціями менеджменту, збільшить результативність роботи та швидкість прийняття рішень у напрямі забезпечення їх конкурентоспроможності.

Література:

1. Сільпо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://silpo.ua/assets/Report_Silpo%20Food_2018_site.pdf. – назва з екрана.
2. Степаненко Д. Венчурная индустрия – важный компонент национальной инновационной инфраструктуры / Д. Степаненко // Директор. – 2008. – № 2 (104). – С. 3–7.
3. Федулова Л. Інноваційність розвитку сфери торгівлі / Любов Федулова // Держава та економіка. Вісник КНТЕУ. 2016. № 3. – С. 17-33.
4. Howells J. Fostering Innovation in Services. Final Report of the Expert Group on Innovation in Services. European Commission, DG Enterprise and Industry, 2007. pp. 261-272.
5. Van Ark B., Broersma L., den Hertog P. Services Innovation, Performance and Policy // A Review, Synthesis Report in the Framework of the Structural Information Provision on Innovation in Services. DIALOGIC and Innovation studies. Utrecht University, 2003. – P. 14.

Метошоп І.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри прикладної економіки

Потьомкіна Н.Ю.

магістр першого року навчання
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ НА ГЕОФІЗИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні реалії розвитку економіки України супроводжуються нестабільністю в економічній та політичній сфері та поглибленням кризових явищ. Такі умови вимагають від підприємств здатності до удосконалень власних систем менеджменту та пошуків нових шляхів вирішення тих чи інших проблем. Саме тому керівники суб'єктів господарювання застосовують систему управління інноваціями як основу забезпечення стабільності, максимізації прибутків та конкурентоспроможності підприємства в галузі.

Проблематика управління інноваційною діяльністю представлена у дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан [1], В. В. Стадник, Й. А. Йохна [2], Й. А. Шумпетер [3]. Значна кількість дослідників концентрує свою увагу на інноваційній стратегії та на понятті «інновації» зокрема, в той час як проектному управлінню інноваціями приділяється значно менше уваги.

Метою дослідження постає розробка практичних рекомендацій щодо визначення ефективності системи проектного управління інноваціями на геофізичному підприємстві.

Проектне управління інноваційною діяльністю є частиною корпоративної інноваційної стратегії разом зі стратегією управління портфелем бізнес-проектів. Проектне управління особливо необхідне в динамічних умовах господарювання, адже його метою є оперативне реагування на зміни зовнішнього середовища [4].

Формування портфеля інновацій є основним завданням реалізації інноваційної стратегії будь-якого підприємства. Впровадження інновацій на сьогодні є особливо актуальним серед підприємств нафтогазової галузі.

Так, з метою підвищення обсягів видобутку вуглеводнів, підприємства, що займаються дослідженням свердловин, активізують свою діяльність щодо геофізичних досліджень. Відповідно до цього їм слід сформувати портфель інновацій, що дадуть можливість вчасно виконувати поставлені завдання та конкурувати зі світовими лідерами. Для геофізичного підприємства ПрАТ «Карпатське управління геофізичних робіт» варто сформувати такий портфель інновацій:

- купівля сучасних каротажних підйомників, що призначені для виконання спуско-підймальних операцій на свердловинах, для роботи модулів, для підймання геофізичного кабелю. Таке устаткування здатне працювати на великих глибинах (до 7 тисяч метрів), дає змогу безпечніше та ефективніше здійснювати розвідку і розробку наявних покладів, вчасно виявляти пошкодження у свердловині та оперативно виконувати операції, що підвищують термін служби свердловин;

- купівля обладнання для лабораторії з дослідження керну;

- купівля стандартного комплексу АРІ, що дасть можливість підвищити якість промислово – геофізичних даних і зменшити час проведення геофізичних робіт шляхом скорочення кількості спускопідйомних операцій на кабелі, а також забезпечить проведення спуску приладів на буровому інструменті в похилих свердловинах і свердловинах з ускладненими умовами;

- впровадження інноваційних методів та технологій геофізичних досліджень свердловин, що пройшли апробацію у світі;

- впровадження інноваційних технологій перфорації на НКТ, через НКТ та в НКТ під час вторинного розкриття продуктивних інтервалів з метою отримання максимальних початкових дебітів;

- купівля станції ГТД, що забезпечить цілодобову оптимізацію та контроль процесу буріння, суттєве підвищення рівня промислової безпеки та якості робіт, з одночасним впровадженням: прогнозування зон АВПТ; контролю параметрів цементування; фотодокументування кернового і шламового матеріалу; геомеханічного моделювання; віддаленого моніторингу; контролю параметрів під час випробування свердловин;

- закупівля обладнання для проведення сейсмозвідувальних робіт 3D за широкоазимутальною методикою досліджень;

- закупівля програм для базової та спеціалізованої обробки отриманих сейсмозвідувальних даних та структурної інтерпретації;

– закупівля обладнання для сейсмозвідувальних робіт за методикою 2D і програм для обробки даних та інтерпретації з урахуванням результатів геологорозвідувальних робіт минулих років;

– закупівля програм для переобробки та інтерпретації даних сейсмозвідувальних робіт 3D, що були проведені в минулі роки [6]. Замість існуючих ГеоПошук (GeoPoisk), Опіум (ОПеративная Интерпретация Управляющими Модулями) закупити ліцензії Techlog, Sondex, Petrel.

Нове устаткування дасть змогу українським підприємствам з дослідження свердловин, що є частиною найбільшої газовидобувної компанії України конкурувати зі світовими лідерами сервісних послуг.

Важливим етапом в управлінні інноваційними проектами є підбір раціонального інструментарію. Його основною метою постає оцінка того чи іншого проекту з точки зору його ефективності, оптимальності та результативності. Саме після оцінки проекту можна приймати рішення про впровадження інновацій на підприємстві.

Ефективність інновації може бути представлена такими показниками [5, с. 210]:

1. Темп приросту ефективності виконання геофізичних робіт від використання інноваційної технології, який відображає випередження темпів приросту виконання геофізичних робіт над темпами приросту витрат.

2. Процент зниження собівартості від впровадження інновацій.

3. Приріст додаткової вартості за рахунок відносної економії в результаті впровадження інновацій.

4. Приріст прибутку за рахунок сумісної дії інтенсивних і екстенсивних факторів, пов'язаних з впровадженням інновацій.

5. Дисконтування грошових потоків як динамічний інструмент оцінки економічної ефективності (чистий дисконтований дохід (NPV) наростаючим підсумком (чиста теперішня вартість), індекс доходності, дисконтований період окупності).

Також у процесі досліджень можуть бути застосовані й такі методи, як бенчмаркінг, SWOT-аналіз, аналіз чутливості тощо.

За допомогою підбраного інструментарію для оцінки запропонованих інноваційних проектів на геофізичному підприємстві варто поділити портфель інновацій на стратегічний та оперативний. Такий поділ буде залежати як від власного капіталу нафтогазових підприємств, так і політики уряду.

Отже, проектне управління інноваціями є невід’ємною частиною успішного зростання та конкурентоздатності геофізичного підприємства ПрАТ «Карпатське управління геофізичних робіт». Розрахунок ефективності інновацій за представленим інструментарієм є необхідною умовою для їх впровадження та використання геофізичним підприємством, що дасть змогу йому вдосконалювати свою інноваційну діяльність. Саме аналіз основних і найважливіших показників обґрунтування доцільності інноваційного проекту дає можливість підприємству та інвестору швидко (а час сьогодні є надзвичайно важливим ресурсом) визначити доцільність таких вкладень.

Література:

1. Волков О.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: Підручник (третє видання) / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 662 с.
2. Стадник В.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: Підручник / В.В.Стадник, Й.А. Йохна. – К.: Хмельницький: ХНУ, 2011. – 332 с.
3. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 401 с.
4. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту : магістерський курс : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2014. – 856 с.
5. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : монографія / С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. – Суми : Університетська книга, 2010. – 281 с.
6. Технологічний день. Геологорозвідувальні роботи на об’єктах АТ «Укргазвидобування» [Електронний ресурс]: Електронні дані. – Режим доступу: <http://ugv.com.ua/uploads/1551966698.pdf> (дата звернення 15.12.2019). – Назва з екрана.

Новаковська І.О.

доктор економічних наук,
доцент завідувач кафедри землеустрою та кадастру

Стецюк М.П.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри землеустрою та кадастру
Національний авіаційний університет

Іщенко Н.Ф.

аспірант
Інститут агроекології і природокористування
Національної академії аграрних наук України

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОБГРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В ПРИДОРОЖНІХ СМУГАХ

На сучасному етапі економічного розвитку країни транспортна галузь є однією із найперспективніших. Від якості транспортних артерій залежать економічні, соціальні, екологічні, культурні показники функціонування країни, її майбутнє зростання та становище на світовій арені. Стан та розвиток автомобільної мережі створює тісний взаємозв'язок між інвестиційними, інтеграційними, соціально-економічними, економіко-екологічними, антикризовими, цивілізаційними процесами в суспільстві [2].

В той час коли у розвинених країнах світу екологія транспорту та чистота повітря набирає все більших масштабів і доводить, що жорсткі вимоги екологічних стандартів можуть бути дуже ефективними, наша країна потопає в екологічних проблемах.

Забруднення важкими металами призвели до перевищення гранично допустимого вмісту свинцю, ртуті та інших шкідливих речовин у ґрунтах та прилеглих до автомобільних доріг територіях. Використання етильованого бензину, зокрема, викликало забруднення ґрунтів придорожніх смуг і зробило їх малоприсадними для використання, а це означає, що забруднення придорожніх територій автомобільних доріг набуло державного значення та є досить важливою проблемою сьогодення. [2].

Автомобільна дорога в значній мірі впливає, як на природні ресурси так і на соціально – економічні об'єкти, рис. 1.

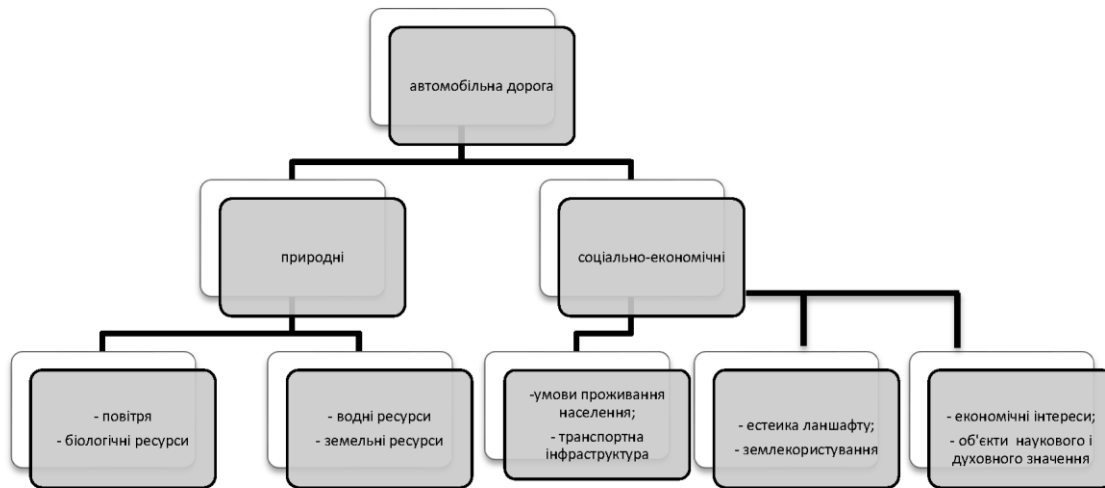

Рис. 1. Вплив автомобільної дороги на природні ресурси та соціально-економічні об'єкти

Придорожня смуга характеризується не тільки забрудненням ґрунтів але й поверхневих та ґрунтових вод, придорожньої рослинності. Забруднення навколишніх територій транспортними і дорожніми викидами накопичується поступово, в залежності від кількості автотранспорту, що проїжджає через трасу (дорогу, магістраль) і зберігається дуже довго, навіть після ліквідації дорожнього полотна. Різні хімічні елементи, особливо метали, що накопичуються у ґрунтах, засвоюються рослинами і через них по харчовому ланцюгу переходять в організм тварин і людини. Частина з них розчиняється і виноситься ґрунтовими водами, потім потрапляє в ріки, водойми і вже через питну воду може потрапити у людський організм [1]. Аналіз статистичної літератури вказує, що в будинках, які розташовані на віддалі 10 м. до дороги, жителі хворіють на онкологічні захворювання в 4 рази частіше, ніж у віддалених від дороги на 50 м. Рівень вмісту токсичних речовин у ґрунті тим більший, чим більша інтенсивність руху на дорозі.

Нині набирає обертів і ситуація з розорювання придорожніх територій. Вздовж автомобільних доріг орендарі та землекористувачі розорюють землі майже до полотна дороги без врахування охоронних зон, щоб посіяти сільськогосподарські культури з яких, в результаті зібрати урожай та продати на виробництво. Це, як правило, найпоширеніші сільськогосподарські культури: соняшник, кукурудза, пшениця.

Розорювання придорожніх територій спостерігаються майже в кожній області нашої країни. Окремі приклади наведено на рис. 2.

**Рис. 2. Використання придорожніх територій
в Київській області**

На рисунку 2 видно, що земельні ділянки засіяні відразу біля смуги відведення автомобільних доріг. І таких прикладів дуже багато. Землевласники та землекористувачі не дотримуються відповідних норм, що призводить до забруднення сільськогосподарських рослин важкими металами.

Разом з тим, Земельним кодексом України (ст. 112) передбачено, що уздовж ліній зв'язку, електропередачі, земель транспорту, навколо промислових об'єктів для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодження, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти створюються охоронні зони.

За таких умов, надзвичайно актуальними стають питання визначення розмірів та встановлення в натурі (на місцевості) охоронних зон вдовж інженерної інфраструктури земель автомобільного транспорту та правового і господарського режиму їх використання. Для покращення та уникнення ситуації, що склалася нині, необхідно на законодавчому рівні впровадити заходи, за допомогою яких можна б було уникнути подібне використання земель, зокрема:

- введення системи жорстких штрафів для землевласників та землекористувачів, які порушують режим використання земель в охоронних зонах;

- зобов'язати землевласників та землекористувачів сіяти вздовж автомобільних доріг, особливо де відсутні зелені

насадження, що затримують шкідливі викиди, культури, які використовуються для виробництва альтернативних видів палива;

- збільшити розміри придорожніх територій, насамперед, де вирощуються сільськогосподарські культури;

- розробити методичку визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок;

- розробити галузеві стандарти та нормативи у сфері охорони та використання земель;

- створити автоматизовану інформаційну систему для виявлення порушень земельного законодавства, насамперед, нецільового використання земельних ділянок.

Окрім створення охоронних зон вздовж автомобільних доріг, доцільно зменшувати шкідливий вплив від самих транспортних засобів. Одним із кроків – це відмова від автомобілів, котрі спричиняють шкідливі викиди, й перехід на електромобілі або автівки з іншими видами екологічно чистих двигунів, а також масштабна розбудова мереж громадського транспорту, що передбачено Програмою захисту клімату у Євросоюзі.

Література:

1. Екологічні вимоги до автомобільних доріг. Проектування : ГБН В.2.3–218–007:2012. База даних «Законодавство України» / ВР України – URL: <http://kbu.org.ua/assets/app/documents/dbn2/122.1.pdf> (дата звернення: 10.07.2019).

2. Линник І.Е. Прогнозування екологічного стану ґрунтів та джерел води уздовж автомобільних доріг. Комунальне господарство міст. 2014. № 116. С. 75-80.

3. Новаковська І.О. Економіка землекористування: навч. посіб. Київ: Аграр. наука, 2018. 400 с.

4. Основні тенденції використання природно-ресурсного потенціалу в національному господарстві та оцінка джерел фінансового забезпечення його відтворенн. Монографія. [Хвесик М.А., Голян В.А., Іртищева І.О., Левковська Л.В., Мандзик В.М.] ; за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика ; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2016. – 124 с.

5. Економічні аспекти управління природними ресурсами та забезпечення сталого розвитку в умовах децентралізації влади в Україні. Монографія. За наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика, д.г.-м.н, проф. С.О. Лизуна, д.е.н., проф.

І.О. Іртищевої ; Державна установа «Інститут економіки природо-користування та сталого розвитку Національної академії наук України»]. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2015. – 72 с.

Сухачова О.О.

аспірант кафедри менеджменту
Державний університет телекомунікацій

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Процес формування стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства містить наступні етапи (рис. 1).

Рис. 1. Порядок формування стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства

Таким чином, першим етапом процесу розробки стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

Розглянемо конкретні кроки цього аналізу. Спочатку необхідно здійснити певні операції, які дозволять забезпечити максимальну ефективність процесу формування стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства, а саме [1, с. 48]:

1. Проаналізувати інформаційні потреби та компетенції підприємства, виходячи зі стратегічних цілей бізнесу.

2. Забезпечити підтримку процесу формування стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства.

3. Визначити завдання проведення аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

4. Визначити методи і способи проведення аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства

Максимально повний перелік завдань та методів такого комплексного аналізу наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні етапи та завдання аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища телекомунікаційного підприємства

Етапи	Завдання	Методи
1	2	3
Аналіз стратегії підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Визначення корпоративних та стратегічних цілей • Визначити ключові фактори успіху 	Аналіз установчої документації підприємства
Аналіз діяльності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Виділити основні функції та видів діяльності • Проаналізувати моделі створення прибутку 	Спостереження Аналіз фінансової документації підприємства
Аналіз використовуваних інформаційних технологій	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінити процес управління інформацією • Визначити апаратне та програмне забезпечення, і мережеві технології • Оцінити інфраструктуру ІТ • Запропонувати відповідні ІТ 	Спостереження Метод експертних оцінок

1	2	3
Аналіз зовнішнього середовища підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідити галузь та проаналізувати тренди • Визначити потенційні ринки • Вивчити конкурентів, споживачів та партнерів 	SWOT-аналіз PEST-аналіз Методи оцінки конкуренції

Крім зазначених етапів аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, необхідно здійснювати ще й додаткові процедури [2]:

1. Визначення стратегічних корпоративних цілей.
2. Визначення інформації, яка необхідна для досягнення цих цілей.
3. Вивчення того, як і ким використовується інформація.
4. Вивчення засобів та процесів доставки необхідної інформації до тих, кому вона необхідна.
5. Визначення критеріїв оцінювання вартості і цінності інформації.
6. Визначення ступеню активності поведінки підприємства в зовнішньому середовищі.
7. Виявлення проблем у існуючій системі роботи з інформацією або у інформаційному взаємоузгодженні.
8. Інтерпретація результатів – «як є», і «як повинно бути».

Після проведення аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища можна перейти до визначення та формування складових стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства, які були розглянуті вище. Практично завжди є присутніми всі зазначені складові. Порядок формування кожної з них є аналогічним до порядку формування стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства.

Об'єднавши всі складові стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства в одне ціле і отримаємо безпосередньо стратегію інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства.

Сформовану стратегію інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства потрібно впровадити у діяльність підприємства і оцінити її вплив на результати діяльності.

Література:

1. Гудзь Е.Е. Необходимость и стратегии активизации инновационных процессов в Украине. / О.Є. Гудзь // Вестник

Института економіки и антикризисного управління. – 2014. – № 6. – С. 45-52.

2. Гребешков О.М. Методичні підходи до розробки та впровадження інформаційної стратегії підприємства / О.М. Гребешков // Ефективна економіка № 12. 2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=414>

Ткачук О.Т.

студентка

Науковий керівник: Сміліченко Я.Б.

старший викладач кафедри суспільних наук

Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розвиток фізичної культури і спорту є складовою частиною соціально-економічної політики регіону. Цільові орієнтири діяльності в регіоні спрямовані на: ефективне використання можливостей галузі у формуванні у населення цінностей здорового способу життя; залучення жителів до регулярних занять фізичною культурою і спортом; збільшення частки учнів і студентів, які систематично займаються фізичною культурою і спортом; підвищення рівня забезпеченості населення спортивними спорудами; збільшення кількості спортивних клубів та центрів фізкультурно-спортивної підготовки; збільшення кількості спортсменів.

До основних причин, що негативно впливають на спосіб життя, стан здоров'я населення, його фізичну активність, розвиток спорту, належать:

– низький рівень просвіти населення щодо цінності здоров'я, користі фізичної рухової активності та відсутність ефективної системи мотивації населення до ведення здорового способу життя;

– нераціональне та незбалансоване харчування, поширення нікотинової, наркотичної, алкогольної залежності, перш за все серед молоді;

- розвиток неактивних, малорухливих форм організації дозвілля (комп'ютерні ігри, Інтернет тощо);
- відсутність належної спортивної інфраструктури: як найпростіших спортивних майданчиків, так і сучасних спортивних комплексів.

Але найгострішою проблемою є невідповідність, значне відставання від сучасних світових стандартів, у першу чергу в сільській місцевості, ресурсного забезпечення сфери фізичної культури і спорту, а саме: кадрового, матеріально-технічного, фінансового.

Втрата інтересу молоді до занять фізичною культурою зумовлена низкою вагомих причин. Серед них: абстрактність нормативної програми фізичного виховання, яка не враховує регіональні, кліматичні, національні особливості; підхід не до конкретної молодої людини з її індивідуальними особливостями, а до навчальної групи; відсутність належної навчально-тренувальної бази у навчальному закладі [1].

Зважаючи на викладене, з метою усунення вищезазначених проблем і недоліків, запобігання розвитку негативних проявів і тенденцій у сфері фізичної культури і спорту в Херсонській області вбачається за необхідне:

- недопущення закриття, перепрофілювання, реорганізації дитячо-юнацьких спортивних шкіл, скорочення контингенту їх учнів, необґрунтованого скорочення кількості тренерів-викладачів, інших працівників сфери, ліквідації, використання не за призначенням спортивних споруд;

- активізація систематичної фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності в ДЮСШ;

- збільшення витрат місцевих бюджетів на фізичну культуру і спорт, перш за все на навчально-спортивну роботу, передбачення фінансування на підвищення кваліфікації тренерів-викладачів, матеріальне стимулювання тренерів-викладачів за підсумками (результативність) роботи, удосконалення матеріально-технічної бази;

- вирішити питання щодо будівництва майданчиків зі штучним покриттям у районах області, в яких ще не облаштовано такі спортивні споруди;

- залучення позабюджетних, спонсорських джерел фінансування фізичної культури і спорту згідно з чинним законодавством;

- забезпечення підготовки спортсменів області – членів збірних команд України до відповідальних міжнародних стартів, передбачення фінансування виїздів;

– покращення результативності в олімпійських та неолімпійських видах спорту;

– підвищення освітнього рівня та професійної підготовки тренерів-викладачів, комплектація фізкультурно-спортивних закладів, установ, організацій кваліфікованими штатними працівниками.

Література:

1. Завидська Н. Шляхи оптимізації фізкультурно-спортивної діяльності студентів вищих навчальних закладів / Н. Завидська, І. Ополонець // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві: зб. наук. Праць / за ред. А. В. Цьось. – Луцьк, 2010. – С. 50–54.

2. Неприбуткові організації в системі світових соціально-економічних процесів: [монографія] / [І.О. Іртицева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней та ін.] Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. – 172 с.

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Дзярик А.А.

студентка

Науковий керівник: **Харченко Т.М.**

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри менеджменту

Сумський національний аграрний університет

МЕНЕДЖЕР ЗА УМОВ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасній організації менеджери займають ключові позиції. Водночас в міру розвитку суспільних процесів динамічно розвиваються і зовнішні фактори, які ускладнюють функції менеджерів і відповідно підвищується їх вплив на досягнення кінцевих результатів діяльності організації.

В узагальненому трактуванні менеджер – це людина, що займається управлінською працею. Однак останній має безліч форм і проявів, що обумовлює появу низки рольових функцій і компетенцій менеджера. При цьому менеджер – це людина, що обіймає постійну управлінську посаду й наділена правом приймати рішення за певними видами діяльності організації. Менеджер формує цілі, будує плани дій по їх досягненню, організовує роботу, зацікавлює людей в її результатах, контролює проміжні та підсумкові результати, передбачає наслідки управлінських рішень. Стисло кажучи, менеджер забезпечує виконання роботи. Результат праці менеджера – ефективна організація роботи його команди.

Менеджер змушений аналізувати і синтезувати багато різнохарактерних чинників, тому його праця має носити творчий, ініціативний характер. Не випадково багато авторів говорять про мистецтво управління, у якому відбиваються особистісні якості менеджера-індивіда. Кожен з менеджерів виробляє свій стиль керівництва, який безпосередньо формує результати його праці. Мистецтво керівника проявляється не тільки у координуванні дій, налагодженні комунікацій і створення гармонійної атмосфери, що стимулює інновації внутрішнього середовища, але і в активізації

ініціативи підлеглих шляхом надання їм права розв'язувати окремі питання, висловлювати і відстоювати власну думку. При цьому функція контролю завжди зберігається за менеджером. Відомо, що близько 80% проблем, що виникають перед менеджером, пов'язано з людським фактором. Працюючи в колективі, він повинен в першу чергу виконувати функції керівництва окремими людьми, їх групами та колективом в цілому шляхом інформування, мотивації, виховання і контролю.

Таким чином, за сучасних викликів економіки, трансформуються і вимоги до професії менеджера, зокрема:

1) здатність передбачати та здійснювати нововведення, оновлювати асортимент продукції, шукати нові ринки;

2) володіти системним підходом;

3) легко йти на зміни організаційних форм управління і не бути прив'язаним до якоїсь однієї форми;

4) володіти якістю інтелектуального лідера, здатного керувати освіченими людьми, які будуть працювати в організації; здатного залучати до керівництва ініціативних, винахідливих, талановитих працівників;

5) комунікабельність, здатність швидко налагоджувати контакти з великою кількістю людей у компанії та поза нею; з державними органами, науковими колами, навчальними центрами, громадськими організаціями, з міжнародними організаціями.»

У той же час керівник майбутнього повинен бути не стільки глибоким технічним спеціалістом у своїй галузі, скільки керівником широкого профілю: організатором; новатором; психологом; соціологом.

Однак сьогодні набирають обертів і такі нові поняття як Soft Skills. Це хороші манери і риси особистості, необхідні для взаємодії з іншими людьми і побудови з цими людьми позитивних відносин. Soft Skills застосовуються в будь-якій індустрії, будь-якої професії, будь-якому виді діяльності і будь-якій взаємодії між людьми. Hard Skills охоплюють технічні навички і вміння виконувати певні функціональні завдання, а ось Soft Skills допоможуть отримати і зберегти роботу, або навіть створити свою власну компанію.

Проте, такі поняття як Soft Skills і Hard Skills сьогодні є невід'ємним елементом в управлінні персоналом. Це дорожня карта розвитку навичок співробітників для компанії.

Коноваленко Д.О.

студентка

Науковий керівник: **Надточій І.І.**

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки

Херсонська філія Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТА

Протягом останніх років в українській економіці відбуваються складні трансформаційні процеси, зумовлені становленням ринкової економіки. Такі зміни обумовили широкий спектр можливостей для підприємств водного транспорту та суб'єктів його господарської діяльності. Водночас, це актуалізувало ряд проблем економічного та соціально-організаційного характеру як традиційних, так і нових за своїм змістом. До таких слід віднести, зокрема, питання управління ефективністю праці як фактора результативності господарської діяльності підприємств.

Категорія «ефективність праці» активно обговорюється у вітчизняних та зарубіжних працях. Проте серед науковців на даний час немає єдиної думки стосовно визначення категорії «ефективність праці». Одні науковці [1, с. 56–58] говорять про те, що дане поняття є тотожним з продуктивністю праці або результативністю. Інші [2, с. 156; 3, с. 54] говорять про штучність такого поняття.

Ефективність праці робітників – це соціально-економічна категорія, яка відображає реальний рівень віддачі праці при необхідному забезпеченні робітників основними та оборотними засобами з врахуванням ризиків, обумовлених негативним впливом нестабільного зовнішнього середовища [4, с. 552].

Категорію ефективності можливо розглянути як багатоаспектну, з чого випливає необхідність розгляду тих показників та понять, які відображають її суть (див. рис. 1).

Оцінка ефективності праці на підприємстві виступає одним з найголовніших завдань, оскільки якість та точність такої оцінки визначає правильність та ефективність усіх подальших дій щодо механізму управління ефективністю праці.

Рис. 1. Система показників, які характеризують ефективність трудової діяльності

Джерело: [5, с. 170]

Враховуючи думки ряду авторів [6; 7] можна стверджувати, що система показників ефективності праці робітників має:

- відображати витрати на використання робітників як ресурсу, що споживається на підприємстві;
- створювати передумови для знаходження резервів підвищення ефективності робітників на підприємстві;
- стимулювати використання резервів у підвищенні ефективності праці робітників;

– забезпечувати необхідною інформацією щодо ефективності праці робітників;

– виконувати артеріальну функцію (для кожного показника мають бути визначені правила інтерпретації їх значень).

Аналіз заробітної плати робітників проводиться на основі аналізу фонду основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних виплат та компенсацій; аналізу номінальної та реальної заробітної плати; аналізу середньорічної заробітної плати одного робітника; аналізу середнього динної заробітної плати одного робітника.

Серед факторів, які можуть впливати на рівень заробітної плати робітника, є показник продуктивності праці, виробіток продукції за одиницю часу, трудомісткість одиниці продукції та зарплато місткість одиниці продукції. Усі ці фактори відображають ефективність виробничої діяльності робітників промислового підприємства [7].

Корисним при аналізі заробітної плати робітників є факторний аналіз зміни рівня середньої заробітної плати одного робітника в залежності від зміни тривалості робочого періоду, тривалості робочого дня, середнього денної заробітної плати.

Показники оцінки ефективності праці на підприємстві було згруповано до табл. 1.

Таблиця 1

Показники оцінки ефективності праці на підприємстві

Критерії	Показники
1	2
1. Вихідні показники до формування особової (персональної) ефективності робітників	– заробітна плата робітників;
	– освіта робітників;
	– вікова структура робітників;
	– кваліфікація робітників;
	– дисципліна робітників;
	– середній стаж роботи робітників;
2. Ефективність поєднання праці з засобами та предметами праці	– мотивованість праці робітників
	– продуктивність праці;
	– виробіток;
	– зарплатовіддача;
	– фондоозброєність;
– матеріалоозброєність.	

1	2
3. Ефективність праці у контексті головної мети господарської діяльності підприємства	– прибутковість праці робітників;
	– рентабельність праці робітників;
	– витратовіддача;
	– рівень науково-технічного розвитку(автоматизації праці) підприємства

Аналіз вищезазначених показників повинен здійснюватися і взагалі по підприємству, і за категоріями працівників, виділеними відповідно до потреб управління (наприклад, топ-менеджери, менеджери середньої ланки, виробничий персонал, обслуговуючий персонал).

Література:

1. Політична економія: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / [за ред. В. О. Рибалкіна, В. Г. Бодрова]. – К.: Академвидав., 2004. – 672 с.
2. Економіка праці і соціально-трудова відносини: навч. посіб. / [за ред. Ковальова В. М.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 256 с.
3. Наумік К. Г. Дослідження розвитку мотивації з позиції теорії циклів / К. Г. Наумік // Економіка: проблеми теорії і практики: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. – № . 85. – С. 62–66.
4. Міронова Ю. В. Мотивація персоналу як передумова ефективної організації фінансового менеджменту підприємств / Л. М. Ткачук, І. М. Кулик, Ю. В. Міронова // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – Т. 2, № 222. – С. 280–285.
5. Есинова Н. И. Экономика труда и социально-трудовые отношения: учебн. пособие / Н. И. Есинова. – К.: Кондор, 2003. – 462 с.
6. Безтелесна Л. Удосконалення механізму мотивації продуктивності найманих працівників / Л. Безтелесна, Г. Міщук, С. Мартинюк // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 1. – С. 42–48.
7. Мазіна О. І. Фізична економія та оцінка людського капіталу / О. І. Мазіна // Матеріали III Міжнар. наук. – практ. конф. [«Аспекти

стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин»], 5–6 червня 2009 р. – Умань: Сочінський, 2009. – Ч. 2. – С. 13–14.

8. Іртищева І.О. Корпоративна культура – важливий фактор конкурентоспроможності організації / І.О. Іртищева // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв : НУК, 2015. – № 1 (457). – С. 69–74.

9. Іртищева І.О. Орієнтири підвищення ефективності управління трудовими ресурсами: регіональний аспект / І.О. Іртищева, І.І. Дубинська // Управління розвитком. – № 2. – 2016 – С. 42–48.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Бабенко К.Є. РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У ПОДОЛАННІ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ	3
Bashynska I., Peregudov S. FORMATION OF THE DECISION-MAKING MECHANISM IN THE SYSTEM OF SAFETY-ORIENTED MANAGEMENT OF BUSINESS-PROCESSES OF INDUSTRIAL ENTERPRISE	7
Войт Д.С., Прокопенко Н.О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	10
Гончар С.Й. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗПОДІЛУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ.....	12
Грановська Д.Д. ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	14
Заїчко І.В. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ З УРАХУВАННЯМ СТАНУ ІНСТИТУЦІЙНОГО КОНТУРУ.....	16
Знаменський В.І. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТУ	20
Колокольчикова І.В. ЕКОНОМІЧНА СУТЬ РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	23
Крамаренко І.С., Христофоров В.О., Кравець Л.О. СТРАТЕГІЧНІ ДОМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ТРАНЗИТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	26
Мельник І.М. ЗНАЧЕННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	29
Недорода Є.П. БЮДЖЕТ ЯК ГОЛОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	31
Огієнко А.В. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-КУРОРТНОГО І ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	34
Пантелєєва Н.М., Арутюнян Л.Л. КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА – СУЧАСНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК.....	38
Прокоф'єв Д.І. ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – СУТНІСТЬ, ФОРМИ, ПРОЯВИ.....	43
Сидорчук А. DEVELOPMENT OF THE STATE SOCIAL INSURANCE IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	45

Фісуненко Н.О., Гужва Г.О. МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	50
---	----

Фурсіна Н.А. ПОГЛЯД НА ФЕНОМЕН ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	53
---	----

Шмалій Л.В. ЕТАПИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ	57
--	----

СЕКЦІЯ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Басенко В.В. ВИТРАТИ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ.....	62
--	----

Березянко Т.В. НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА: ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ	66
---	----

Бондаренко К.О. ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ НА МАЛИХ СУДАХ.....	72
---	----

Войт О.С., Дубинська О.О., Кім В.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ В СФЕРІ ОРГАНІЧНОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА	76
---	----

Петренко М.М. ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА АГРАРНОГО СЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	79
---	----

СЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЯМИ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Білянський Ю.О. ВИДОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПРОДУКЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	82
---	----

Васильченко Л.С. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА ..	84
--	----

Великих К.О. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	88
---	----

Градомська І.О. ПЛАНУВАННЯ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	91
---	----

Крапивіна Д.А. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ В УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМИ МЕДІА ПЛАТФОРМАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	95
--	----

Нікітіна С.В. МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ	97
---	----

Нікон Д.Є., Сенкевич О.Ф., Клецов Є.С., Кльоц Ю.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	100
---	-----

Охріменко О.О., Потапова В.П. ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ КСВ У СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	103
Топчій О.О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЖКГ УКРАЇНИ.....	107
Шендерівська Л.П., Яцкевич А.В. СУЧАСНА ПАРАДИГМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ	110

СЕКЦІЯ 4. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НА МАКРО- І МІКРОРІВНІ

Боскова В.В., Міненко А.О. САМОКОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	114
Ваняєва І.О., Щербініна О.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ	117
Герасимчук О.В. МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	120
Дробот Є.В., Грищенко І.М. РОЗРОБЛЕННЯ КЛУБ-ГОТЕЛЮ КАТЕГОРІЇ 4 ЗІРКИ НА 70 НОМЕРІВ У ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ М. КИЄВА	124
Заклинська А.І. ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ФІЛІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА	128
Кичула М.С. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	131
Метошоп І.М., Потьомкіна Н.Ю. ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ НА ГЕОФІЗИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	135
Новаковська І.О., Стецюк М.П., Іщенко Н.Ф. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В ПРИДОРОЖНІХ СМУГАХ	139
Сухачова О.О. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА	143
Ткачук О.Т. ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	146

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Дзярик А.А. МЕНЕДЖЕР ЗА УМОВ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ	149
Коноваленко Д.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТА.....	151

НОТАТКИ

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ»**

(Миколаїв, 27 грудня 2019 року)

Верстка: К.В. Бараненко

Дизайн: А.С. Юдашкіна

Підписано до друку 29.01.2020. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 9,3. Тираж 100. Замовлення № 0120-01.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: ФОП Головка О.А.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4871 від 24.03.2015.